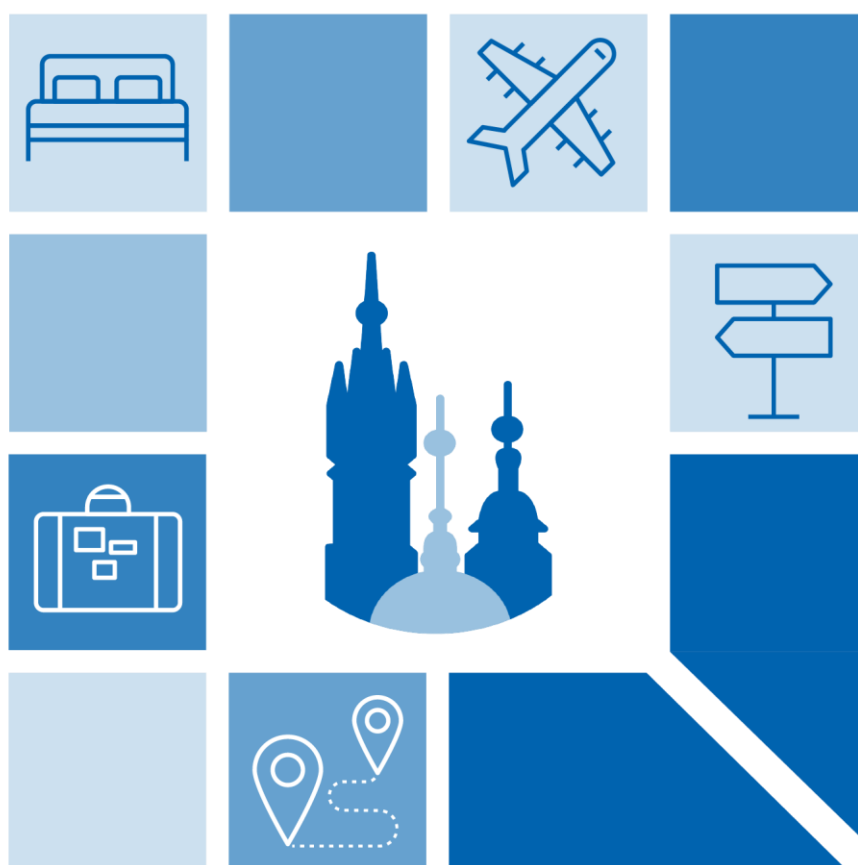

GOSPODARKA TURYSTYCZNA W KRAKOWIE

Raport o stanie na lata 2019–2021

Listopad 2022

Opracowanie: US Kraków na zlecenie
Urzędu Miasta Krakowa

Gospodarka Turystyczna w Krakowie

Raport o stanie na lata 2019–2021

Opracowany w US Kraków na zlecenie Urzędu Miasta Krakowa

Listopad 2022

Zespół Urzędu Statystycznego w Krakowie

Borysiak Krzysztof

Brzdąk Tomasz

Gawlik Ryszard

Jarębska Katarzyna

Kamińska Izabela

Klimowska Ewa

Misygar Michał

Sekuła Tomasz

Stasiak-Jaśkiewicz Urszula

Wałaszek Monika

Węgrzyn Kinga

Pod kierunkiem

Grzegorza Ruty

Spis treści

Spis treści	4
1. Turystyka w Krakowie	6
1.1. Korzystający z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych w Krakowie	6
1.2. Korzystający z noclegów w hotelach w Krakowie	13
1.3. Turyści z wybranych krajów korzystający z noclegów w hotelach w Krakowie	17
1.4. Udzielone noclegi w turystycznych obiektach noclegowych w Krakowie	24
1.5. Turystyczny najem krótkoterminowy w Krakowie	27
1.6. Muzea, teatry, galerie oraz kina w Krakowie	32
2. Gospodarka turystyczna w Krakowie	34
2.1. Opis grup podmiotów składających się na obszar gospodarki turystycznej Krakowa	34
2.2. Podmioty gospodarcze zarejestrowane i zlikwidowane	38
2.2.1. Podmioty gospodarcze w bazie REGON	38
2.2.2. Przeżywalność podmiotów z obszaru gospodarki turystycznej	43
2.3. Podmioty z udziałem kapitału zagranicznego	46
2.4. Pracujący i wynagrodzenia	51
2.5. Finanse przedsiębiorstw	63
2.6. Pozwolenia na budowę obiektów związanych z działalnością w obszarze gospodarki turystycznej.	71
2.7. Wpływ pandemii na podmioty gospodarcze prowadzące działalność w obszarze gospodarki turystycznej w Krakowie.	78
2.7.1. Tarcze antykryzysowe	78
2.7.2. Pomoc udzielona podmiotom gospodarczym prowadzącym działalność w obszarze gospodarki turystycznej w Krakowie	85
2.7.3. Zawieszenie działalności podmiotów gospodarki narodowej	88
2.7.4. Koniunktura gospodarcza, opinie formułowane przez jednostki z siedzibą w województwie małopolskim.	93

1. Turystyka w Krakowie

1.1. Korzystający z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych w Krakowie

Dane prezentowane w tabeli 1 dane dotyczące liczby obiektów noclegowych w Krakowie pochodzą z Krajowego Rejestru Urzędowego Podmiotów Gospodarki Narodowej REGON. Pokazują one liczbę podmiotów z obszaru miasta Krakowa, których działalność gospodarcza według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007) związana jest z zakwaterowaniem.

W latach 2019-2021 liczba obiektów noclegowych zarejestrowanych w rejestrze REGON wzrastała z półroczna na półrocze. Na koniec 2021 r. w Krakowie funkcjonowało 1297 obiektów, w których można było skorzystać z noclegów (o 9,2% więcej niż w analogicznym okresie roku 2019), z tego 601 to hotele i podobne obiekty (o 16,5% więcej) oraz 638 obiektów noclegowych turystycznych i miejsc krótkotrwałego zakwaterowania (o 7,0% więcej). Jednak na podstawie danych rejestrowych nie można stwierdzić, jakiego rodzaju i jakiej klasy są to obiekty oraz jakie dokładnie usługi noclegowe oferują. **Dlatego w dalszej części opracowania, do obiektów noclegowych zaliczane są obiekty, które złożyły sprawozdanie KT-1 (według stanu w dniu 31 lipca 2021 r.) o wykorzystaniu turystycznego obiektu noclegowego, dla nich bowiem dostępne są dane jakościowe oraz informacje o korzystających i udzielonych noclegach.**

Tablica 1. Liczba obiektów związanych z zakwaterowaniem w Krakowie według rejestru REGON w latach 2019-2021

RODZAJE OBIEKTÓW	OBIEKTY OGÓŁEM					
	2019		2020		2021	
	Stan na 30.VI	Stan na 31.XII	Stan na 30.VI	Stan na 31.XII	Stan na 30.VI	Stan na 31.XII
OGÓŁEM	1147	1188	1186	1226	1293	1297
55.10.Z. Hotele i podobne obiekty zakwaterowania	497	516	520	586	606	601
55.20.Z. Obiekty noclegowe turystyczne i miejsca krótkotrwałego zakwaterowania	572	596	593	573	626	638
55.30.Z. Pola kempingowe (włączając pola dla pojazdów kempingowych) i pola namiotowe	2	1	1	2	2	3
55.90.Z. Pozostałe zakwaterowanie	76	75	72	65	59	55

Sprawozdanie KT-1 o wykorzystaniu turystycznego obiektu noclegowego, to badanie pełne, obowiązkowe, odbywające się w cyklu miesięcznym. Przedstawione w rozdziale dane o obiektach noclegowych w Krakowie nie oddają ich pełnej ilości – prezentują jedynie dane o obiektach, które złożyły sprawozdania.

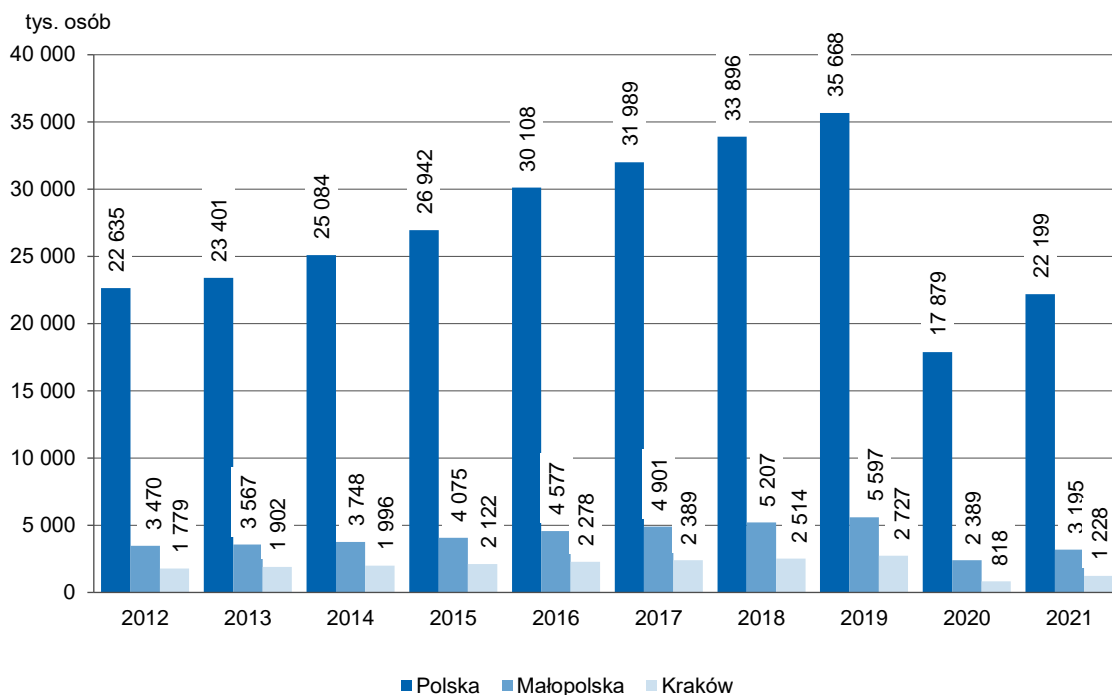
Województwo małopolskie i miasto Kraków są jednymi z najchętniej odwiedzanych regionów turystycznych w Polsce. Zainteresowanie Małopolską, zarówno ze strony turystów krajowych jak i zagranicznych, wynika między innymi z różnorodnej oferty proponowanej przez branżę turystyczną. Świadczy o tym duży udział liczby turystów w Małopolsce i w Krakowie w liczbie turystów z całej Polski. W latach 2012-2021 turyści w województwie małopolskim stanowili średnio 15,0% wszystkich korzystających z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych w Polsce. Natomiast średni udział turystów odwiedzających miasto Kraków spośród wszystkich korzystających z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych w Polsce wyniósł 7,2%.

W okresie od 2012 do 2019 r. odnotowano nieprzerwany wzrost liczby turystów korzystających z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych zarówno w województwie małopolskim, jak i w samym Krakowie. Niestety lata 2020-2021 nie były korzystne dla rozwoju turystyki. Ze względu na pandemię COVID-19 oraz liczne ograniczenia nakładane na hotelarzy i innych przedsiębiorców z branży turystycznej, nastąpił istotny spadek ruchu turystycznego. W 2020 r. odnotowano znaczny spadek liczby turystów odwiedzających Małopolskę i Kraków – w stosunku do 2019 r. spadki wyniosły odpowiednio 57,3% dla województwa małopolskiego oraz 70% dla Krakowa. Analizując dane można zauważyć, że w 2021 r. w odniesieniu do 2020 r. liczba korzystających z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych ponownie wzrosła – w Małopolsce wskaźnik ten wyniósł 33,7%, natomiast dla miasta Krakowa – 50,1%. Należy przy tym zaznaczyć, że pomimo wzrostu tych wskaźników liczba turystów korzystających z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych w 2021 r. była i tak znacznie niższa niż w 2019 r. (różnica w województwie małopolskim oraz w Krakowie wyniosła odpowiednio – 2 402 tys. osób oraz 1 499 tys. osób).

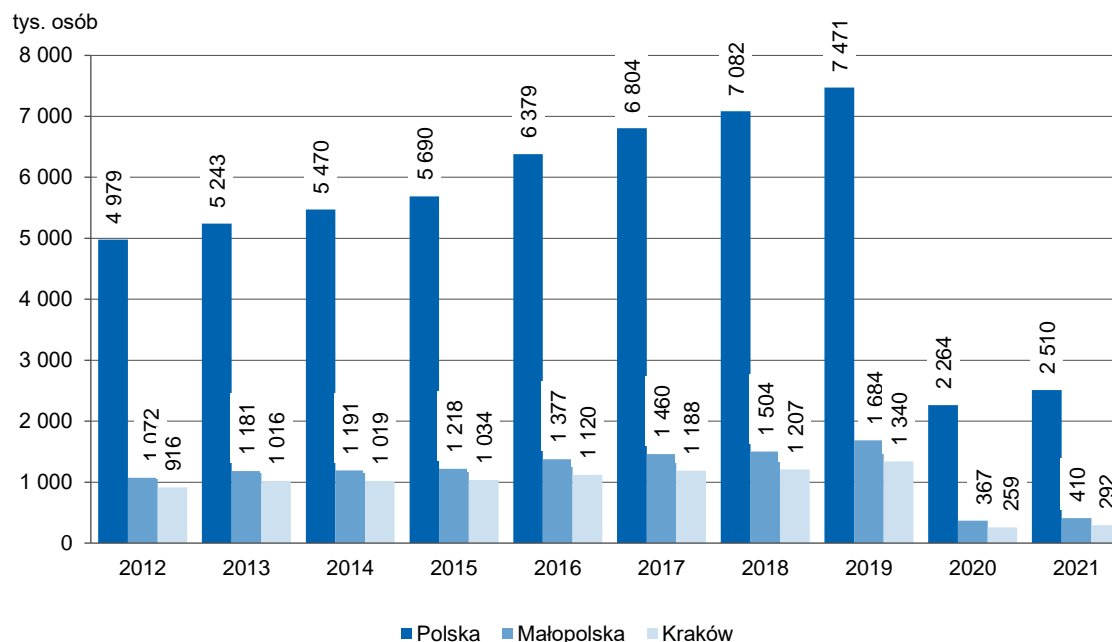
Podobnie kształtuje się sytuacja wśród turystów zagranicznych, którzy odwiedzając województwo małopolskie, stanowili średnio 20,7% wszystkich korzystających z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych w Polsce, natomiast dla turystów zagranicznych odwiedzających miasto Kraków średni udział wyniósł 16,8%. W latach 2012-2019 zauważyć można systematyczny wzrost liczby turystów zagranicznych nocujących zarówno w województwie, jak i w Krakowie. Niestety, w 2020 r. w stosunku do 2019 r., w następstwie pandemii COVID-19 odnotowano znaczące spadki zarówno w województwie małopolskim (spadek o 78,2%), jak i w mieście Krakowie (spadek o 80,6%). W 2021 r. odnotowano wzrost wśród turystów zagranicznych korzystających z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych – w Małopolsce wzrost ten wyniósł 11,6%, natomiast w Krakowie 12,7%.

Kraków nadal jest najczęściej wybieranym miastem wśród osób odwiedzających Małopolskę. W latach 2012-2021 prawie co drugi turysta odwiedzający województwo korzystał z noclegów w Krakowie – najwyższy udział odnotowano w latach 2013-2014 (53,3%), natomiast najniższy wskaźnik zaobserwowano w okresie pandemii COVID-19 w 2020 r. – 34,2%. Wśród turystów zagranicznych Kraków jest jeszcze bardziej popularny – w latach 2012-2021 średnio 80,7% turystów zagranicznych korzystających z noclegów w województwie małopolskim wybierało jego stolicę.

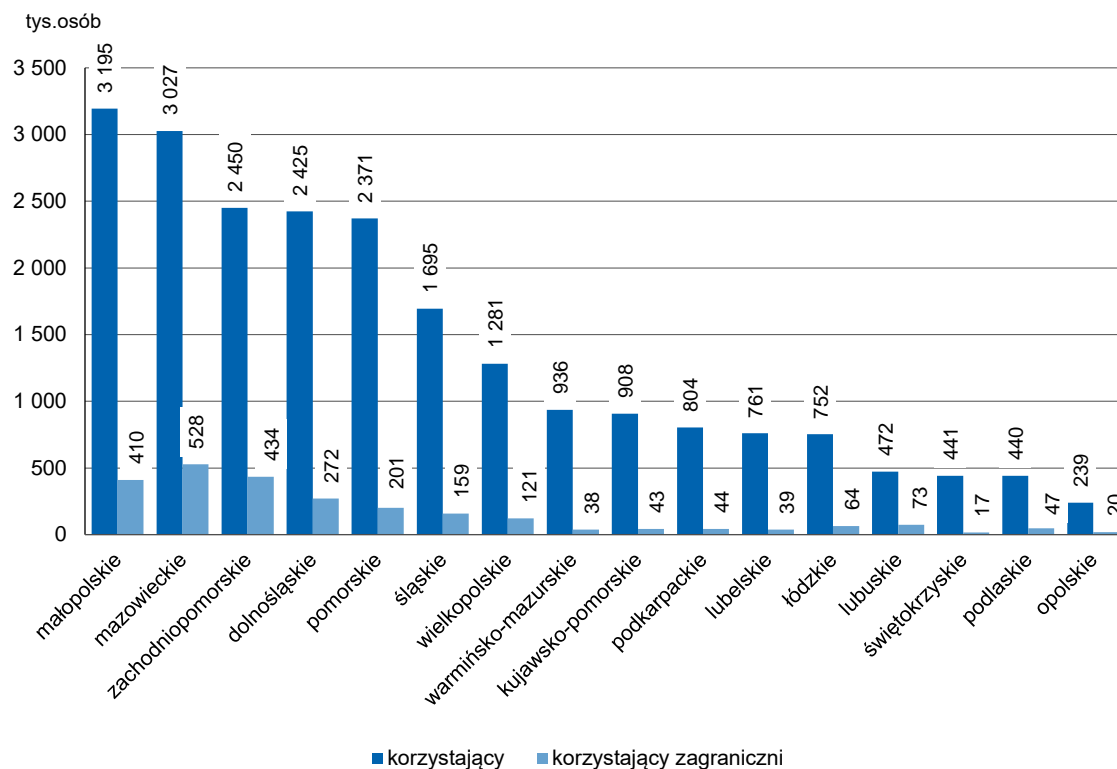
Wykres 1. Turyści korzystający z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych w Polsce, Małopolsce i w Krakowie w latach 2012-2021

Wykres 2. Turyści zagraniczni korzystający z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych w Polsce, Małopolsce i w Krakowie w latach 2012-2021

Warto zaznaczyć, że województwo małopolskie uplasowało się na pierwszym miejscu wśród wszystkich województw Polski pod względem liczby turystów korzystających z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych w 2021 r. (3 195 tys. osób) oraz zajęło trzecie miejsce pod względem liczby turystów zagranicznych nocujących w Małopolsce (410 tys. osób) ustępując miejsca jedynie województwu mazowieckiemu (528 tys. osób) oraz zachodniopomorskiemu (434 tys. osób).

Wykres 3. Turyści korzystający z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych w 2021 r. według województw

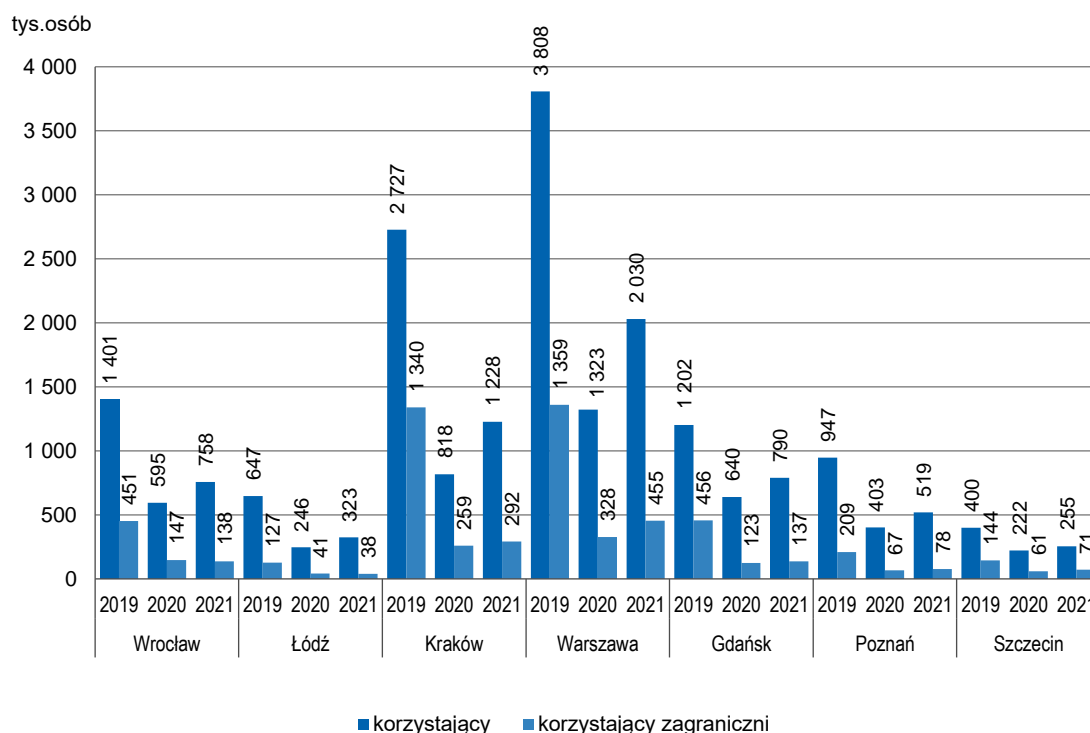
O silnej pozycji Krakowa jako ośrodka turystycznego świadczy również jego wysoka lokata na tle innych miast Polski. Pod względem liczby turystów korzystających z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych w latach 2019-2021 Kraków ustępuje jedynie Warszawie, przewyższając tym samym inne duże miasta: Wrocław (o 73,3%), Gdańsk (o 81,4%), Poznań (o 155,6%) oraz prawie trzykrotnie Łódź (292,2%) i ponad czterokrotnie Szczecin (444,7%).

Pod względem liczby turystów zagranicznych korzystających z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych w latach 2019-2021 Kraków także jest na drugim miejscu zaraz po Warszawie. Na kolejnych pozycjach uplasowały się Wrocław, Gdańsk, Poznań, Szczecin i Łódź.

Jednak biorąc pod uwagę udział turystów zagranicznych w liczbie turystów ogółem w latach 2019-2021 Kraków uplasował się na pierwszym miejscu (z udziałem 39,6%) wyprzedzając Warszawę o 9,7 p. proc. Znaczący udział turystów zagranicznych w liczbie turystów ogółem odnotowano także w Szczecinie (31,4%), w Gdańsku (27,2%) oraz we Wrocławiu (26,7%).

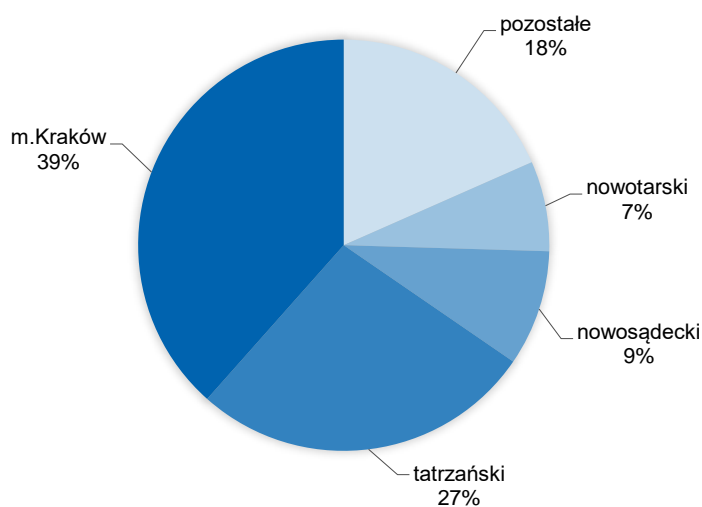
Niemniej, analizując okres pandemii COVID-19 zauważyć można, że w 2020 r. w stosunku do 2019 r., wśród omawianych miast Kraków odnotował największy spadek zarówno liczby turystów ogółem jak i liczby turystów zagranicznych nocujących w turystycznych obiektach noclegowych (odpowiednio 70,0% oraz 80,6%).

Wykres 4. Turyści korzystający z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych w wybranych miastach Polski w latach 2019-2021

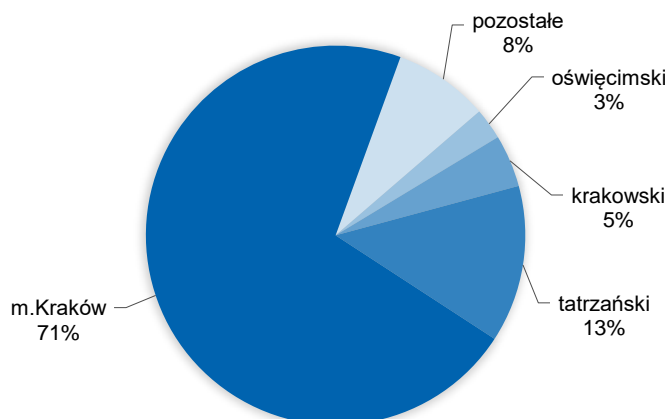

Porównując dane z powiatów województwa małopolskiego za 2021 r. zauważyć można, że najwięcej turystów ogółem, jak i turystów zagranicznych korzystających z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych, zatrzymało się w Krakowie – odpowiednio 39% turystów ogółem oraz 71% turystów zagranicznych. Na drugim miejscu uplasował się powiat tatrzański, częściej jednak odwiedzany przez turystów krajowych – odsetek turystów ogółem wyniósł tu 27%, natomiast turystów zagranicznych 13%.

Wykres 5. Turyści korzystający z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych w województwie małopolskim według powiatów w 2021 r.

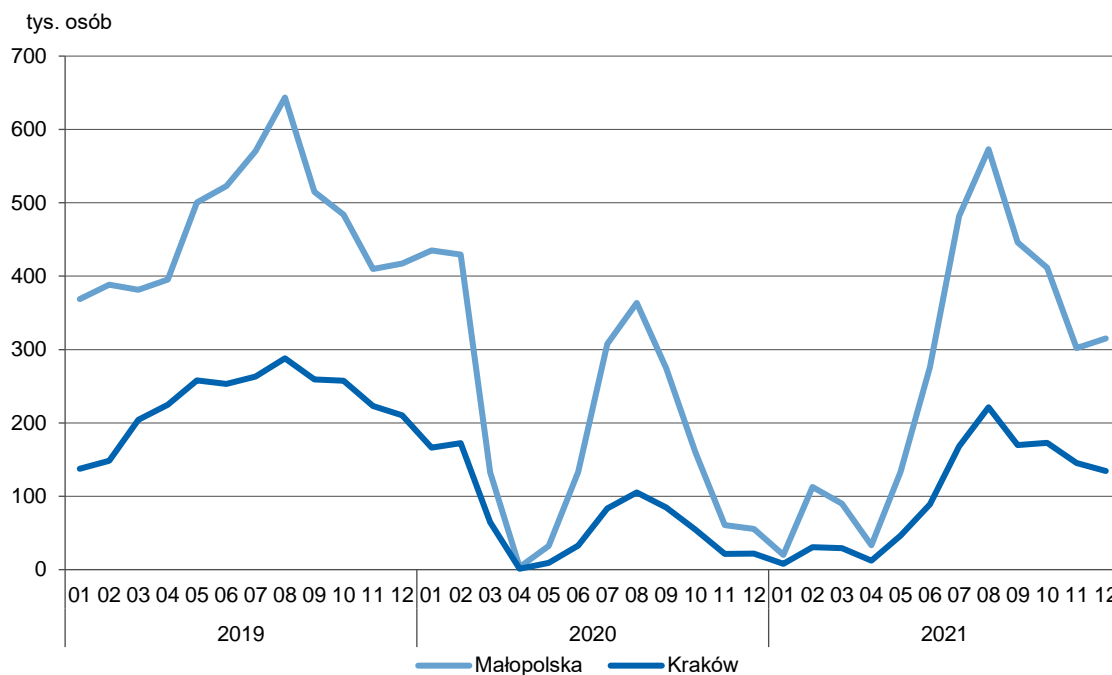

Wykres 6. Turyści zagraniczni korzystający z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych w województwie małopolskim według powiatów w 2021 r.

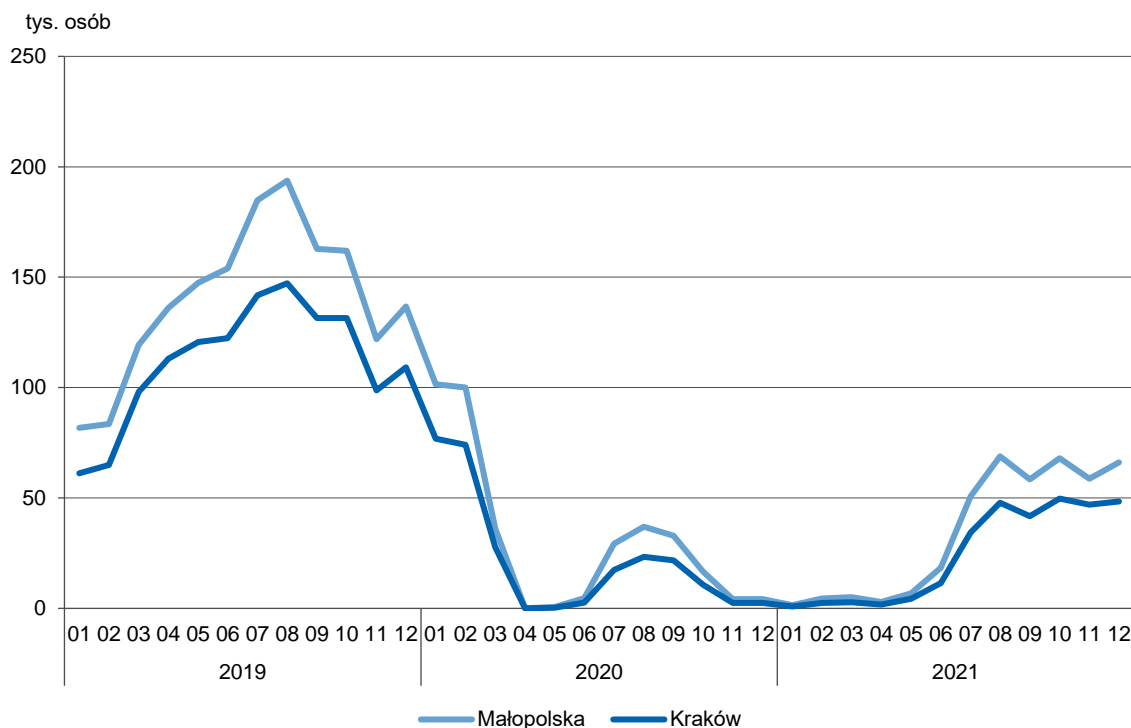

Analizując dane w ujęciu miesięcznym wyraźnie widać, że w latach 2019-2021 na ruch turystyczny wpływ miały nie tylko czynniki sezonowe, ale również kolejne fale pandemii COVID-19. Największą liczbę turystów wybierających nocleg w Małopolsce oraz w Krakowie zaobserwować można tradycyjnie w sezonie letnim. Najkorzystniejszym miesiącem w analizowanych latach był sierpień – w 2019 r. w województwie małopolskim z noclegów skorzystało wtedy 644 tys. osób, natomiast w Krakowie 288 tys. osób. Od marca 2020 r. liczba turystów w dużej mierze kształtowała się pod wpływem ograniczonej dostępności obiektów świadczących usługi zakwaterowania. Najniższą liczbę turystów ogółem korzystających z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych odnotowano w kwietniu 2020 r. – w Małopolsce 4 tys. osób, natomiast w Krakowie 1 tys. osób. Podobnie sytuacja wyglądała w przypadku turystów zagranicznych, którzy również decydowali się na nocleg najczęściej w okresie letnim. W sierpniu 2019 r. 147 tys. turystów zagranicznych nocowało w Krakowie, a 194 tys. osób wybrało na nocleg województwo małopolskie. Niestety w czasie pandemii COVID-19 liczba ta drastycznie spadła i w kwietniu 2020 r. tylko 103 turystów zagranicznych nocowało w Małopolsce, a 34 osoby w Krakowie. W 2021 r., począwszy od kwietnia, w odniesieniu do analogicznych miesięcy poprzedniego roku obserwujemy tendencję wzrostową liczby turystów ogółem oraz liczby turystów zagranicznych korzystających z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych. Wartości te są jednak nadal niższe od wartości osiągniętych w 2019 r., co wynikało najprawdopodobniej z obawy turystów przed zachorowaniem i wiązało się z wprowadzonymi ograniczeniami w podróżowaniu, co skutkowało odłożeniem planów wyjazdowych na kolejne lata.

Wykres 7. Turyści korzystający z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych w Małopolsce i w Krakowie według miesięcy w latach 2019-2021

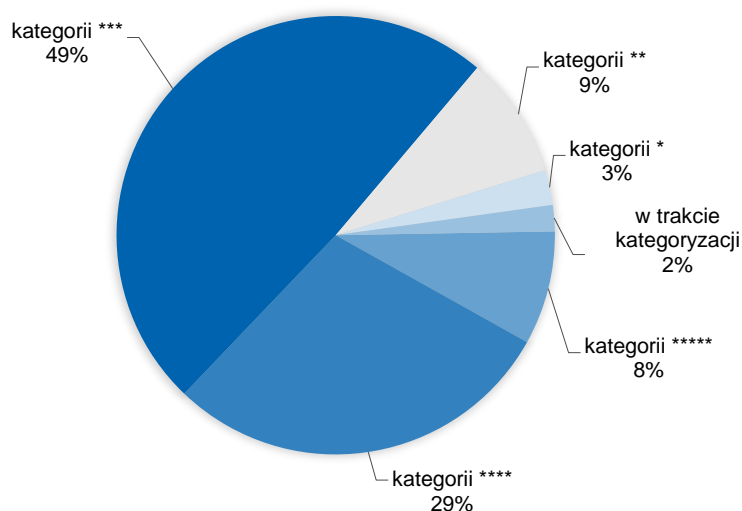
Wykres 8. Turyści zagraniczni korzystający z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych w Małopolsce i w Krakowie według miesięcy w latach 2019-2021

1.2. Korzystający z noclegów w hotelach w Krakowie

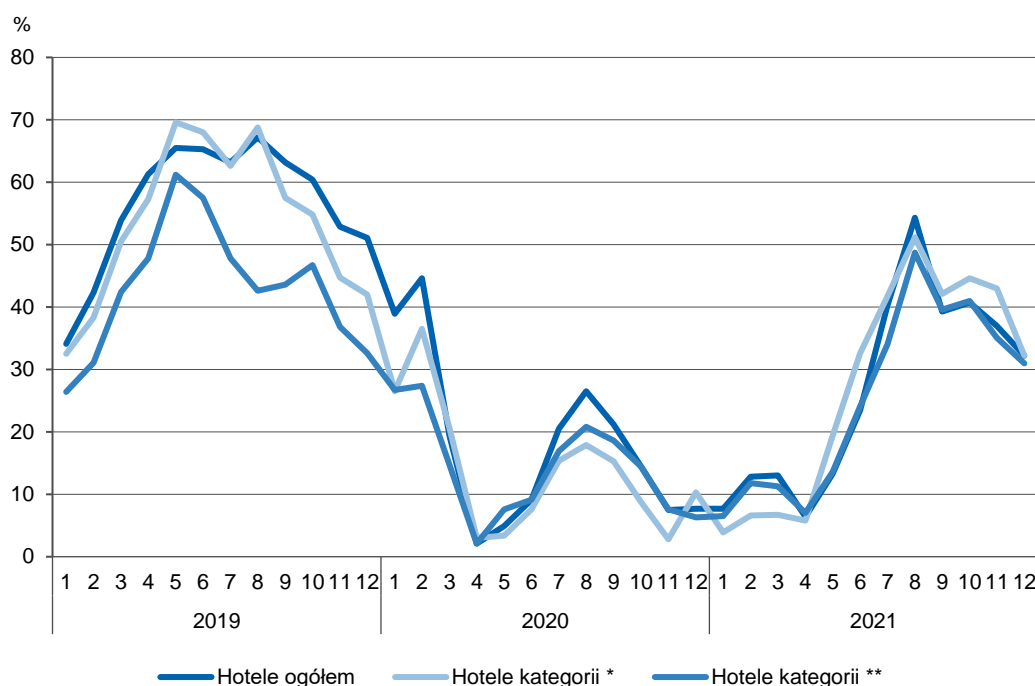
W strukturze hoteli w Krakowie według kategorii obiektu w 2021 r. zdecydowanie dominowały hotele trzygwiazdkowe – 49%. Na drugim miejscu uplasowały się obiekty czterogwiazdkowe (29%), natomiast trzeci i czwarty w kolejności udział należał do obiektów dwu- oraz pięciogwiazdkowych i wyniósł odpowiednio 9% oraz 8%.

Wykres 9. Struktura hoteli w Krakowie według kategorii obiektu w 2021 r. (stan na 31 VII)

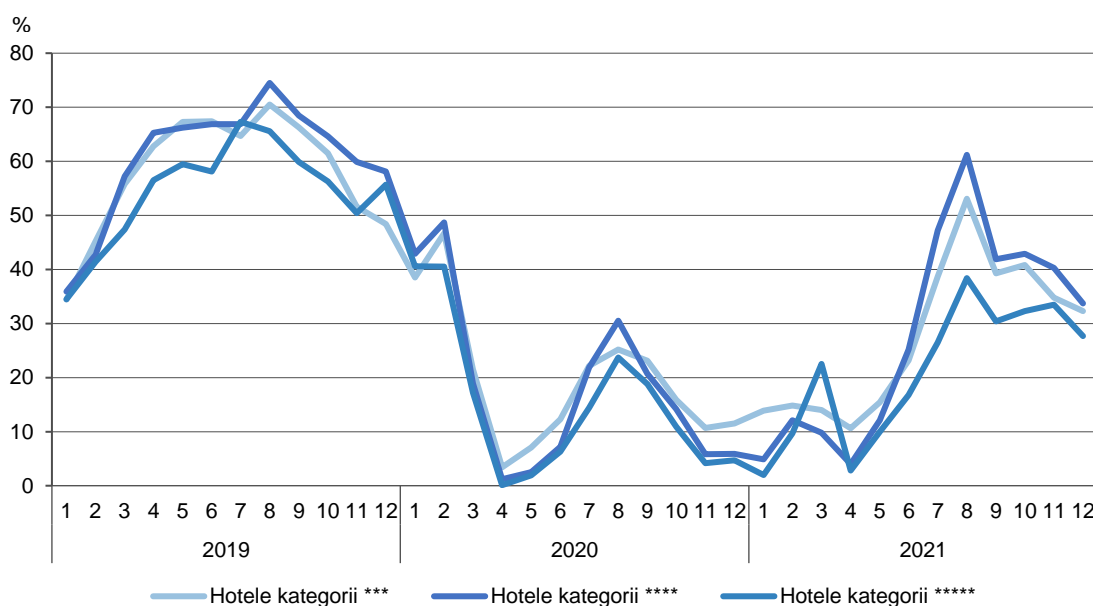

Najkorzystniejszym dla branży hotelowej pod względem wykorzystania miejsc noclegowych jest sezon od późnej wiosny do wczesnej jesieni, przy czym najwyższy wskaźnik wykorzystania miejsc noclegowych odnotowano w okresie wakacyjnym 2019 r. Porównując dane dla poszczególnych kategorii hoteli zauważyć można, że najwyższy stopień wykorzystania miejsc noclegowych w analizowanym okresie wystąpił w przypadku hoteli cztero- i trzygwiazdkowych – w miesiącach kwiecień-wrzesień średni udział wyniósł odpowiednio 68,1% oraz 66,5%. Najniższy odsetek odnotowano w przypadku hoteli dwugwiazdkowych – średnio 50,1%. W 2020 r. pandemia COVID-19 w znacznym stopniu przyczyniła się do mniejszego wykorzystania miejsc noclegowych w hotelach – najniższy odsetek odnotowano od kwietnia do czerwca. W okresie tym turyści najczęściej wybierali nocleg w hotelach trzygwiazdkowych – średnio 7,6%, natomiast najrzadziej nocowali w hotelach pięciogwiazdkowych, gdzie udział ten wyniósł średnio 2,8%. W 2021 r. obserwujemy wzrost stopnia wykorzystania miejsc noclegowych w hotelach – najwyższe wartości odnotowano w miesiącu sierpniu w hotelach cztero- i trzygwiazdkowych – odpowiednio 61,2% oraz 53,1%, natomiast najniższe w hotelach pięciogwiazdkowych (38,4%).

Wykres 10. Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w hotelach w Krakowie według miesięcy i według kategorii obiektu w latach 2019-2021

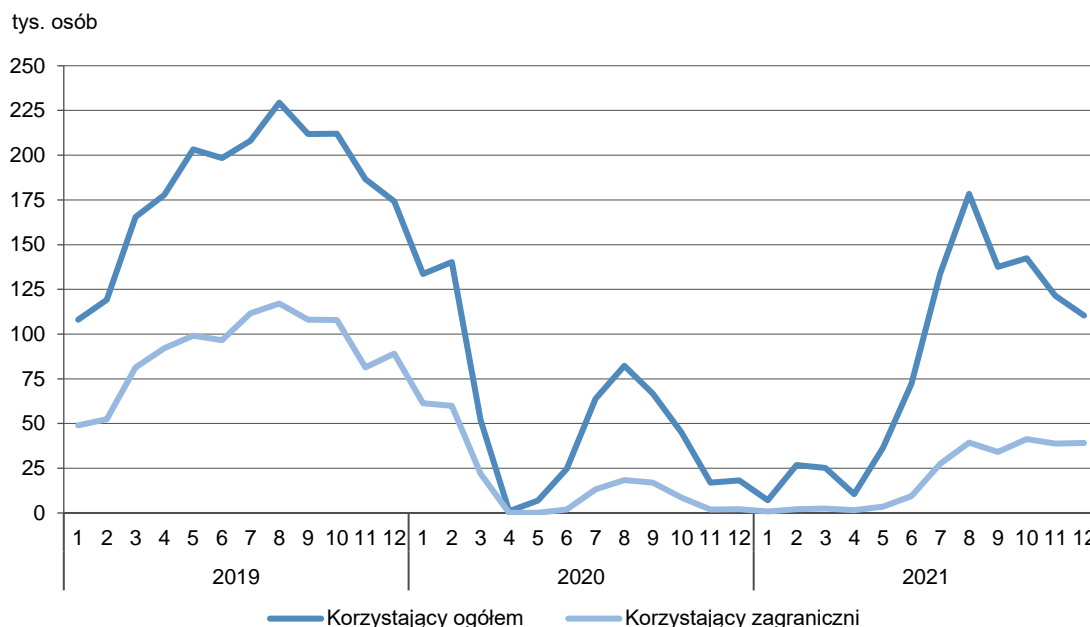
Wykres 11. Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w hotelach w Krakowie według miesięcy i według kategorii obiektu w latach 2019-2021

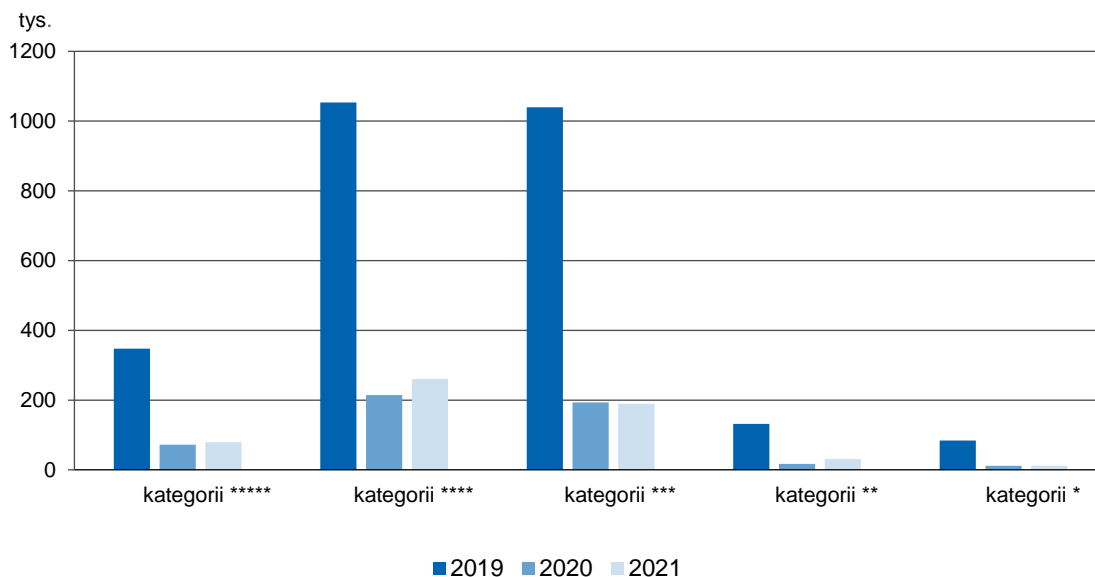
Porównując dane miesięczne liczby turystów korzystających z noclegów w hotelach w Krakowie w latach 2019-2021 obserwujemy, że zarówno turyści ogółem, jak i turyści zagraniczni najliczniej korzystali z noclegów w 2019 r. W okresie wakacyjnym oraz wczesnojesiennym – w miesiącach lipiec-październik – z noclegów w hotelach skorzystało 861 tys. turystów ogółem oraz 445 tys. turystów zagranicznych (średni udział turystów zagranicznych w turystach ogółem wyniósł w tym okresie 51,6%). W 2020 r. w wyniku zastosowania restrykcji związanych z rozprzestrzenianiem się pandemii COVID-19 obserwowano drastyczny spadek liczby korzystających z noclegów w krakowskich hotelach. W okresie od lipca do października 2020 r. w stosunku do analogicznego okresu 2019 r.

nastąpił ponad trzykrotny spadek wśród korzystających ogółem i ponad siedmiokrotny spadek wśród turystów zagranicznych korzystających z noclegów w hotelach w Krakowie. Spadł też udział liczby turystów zagranicznych w turystach ogółem – w omawianym okresie wyniósł on 22,1% (spadek o 29,5 p. proc.). W 2021 r. obserwujemy ponowny wzrost liczby korzystających z noclegów w hotelach, jednak ilości te są zdecydowanie niższe od wartości osiągniętych w 2019 r.

Wykres 12. Turyści korzystający z noclegów w hotelach w Krakowie według miesięcy w latach 2019-2021

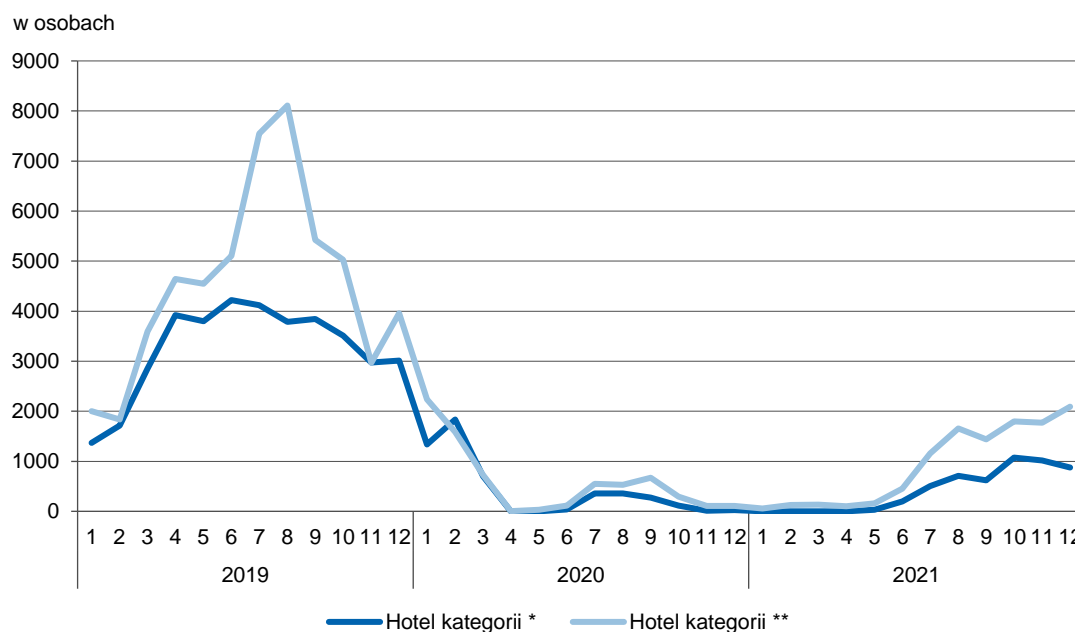
Wykres 13. Turyści zagraniczni korzystający z noclegów w hotelach w Krakowie według kategorii obiektu w latach 2019-2021

Turyści zagraniczni odwiedzający miasto Kraków w 2021 r., podobnie jak w latach 2019-2020, w zdecydowanej większości nocowali w hotelach – 583,1 tys. osób, co stanowiło 80,2% ogólnej liczby turystów zagranicznych (odpowiednio 78,3% w 2020 r. i 80,2% w roku 2019).

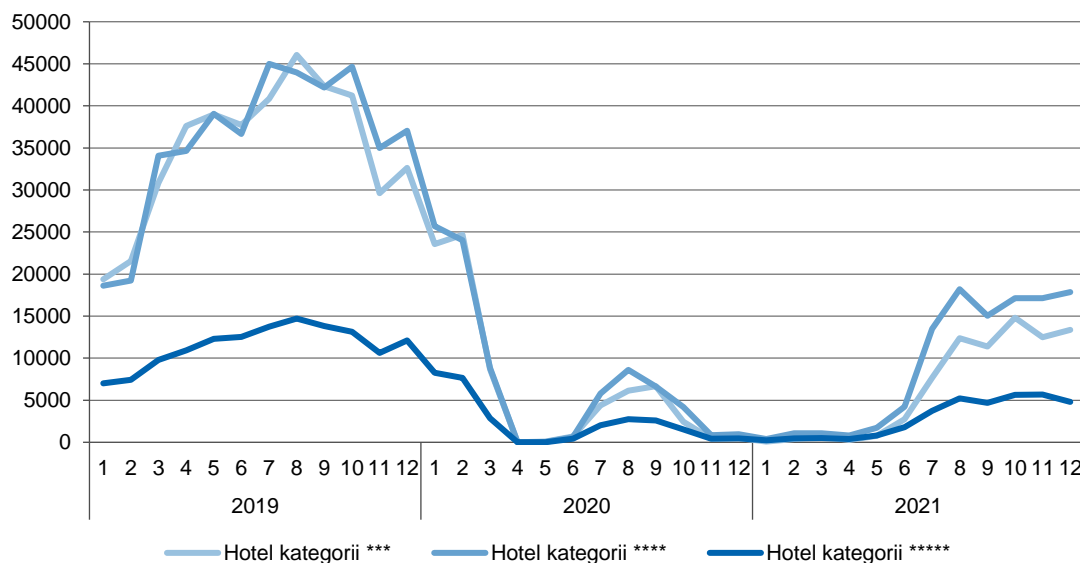
W latach 2019-2021 największy odsetek turystów zagranicznych stanowili turyści korzystający z noclegów w hotelach cztero- i trzygwiazdkowych. Ich odsetek w 2021 r. wyniósł 44,7% w przypadku hoteli czterogwiazdkowych i 32,5% w przypadku hoteli trzygwiazdkowych. Warto zaznaczyć, że na przestrzeni analizowanego okresu zaobserwowano wzrost odsetka turystów korzystających z noclegów w hotelach czterogwiazdkowych (odpowiednio o 2,5 p. proc. w porównaniu do 2019 r. oraz o 2,6 p. proc. w roku kolejnym), przy jednoczesnym spadku odsetka turystów korzystających z noclegów w hotelach trzygwiazdkowych.

Wykres 14. Turyści zagraniczni korzystający z noclegów w hotelach w Krakowie według miesięcy i kategorii obiektów w latach 2019-2021

Wzrost odsetka turystów korzystających z hoteli najwyższych kategorii (cztero- i pięciogwiazdkowych) odbył się głównie kosztem spadającego odsetka turystów korzystających z noclegów w hotelach niższych kategorii: jedno- i trzygwiazdkowych (spadek udziału odpowiednio o 1,0 i 0,2 p. proc. w przypadku hoteli jednogwiazdkowych i o 1,1 i 5,4 p. proc. w przypadku hoteli trzygwiazdkowych). Udział bazy hotelowej najwyższych kategorii, pomimo trwającej pandemii COVID-19, pozostał na podobnym poziomie w całym analizowanym okresie (52,5% w 2019 r., 56,2% w 2020 r. i 58,3% w 2021 r.).

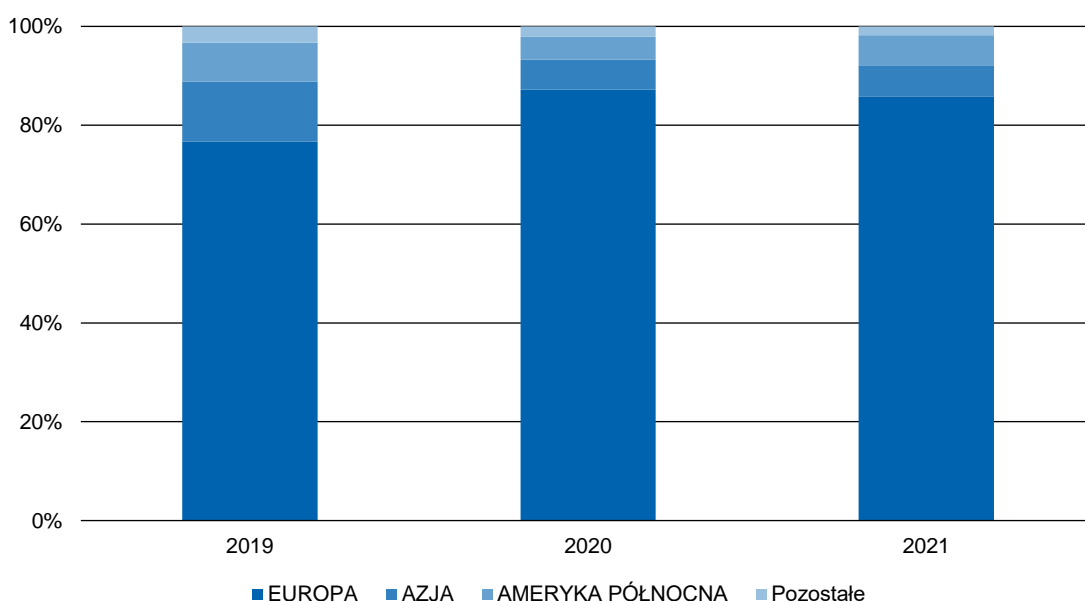
Wykres 15. Turyści zagraniczni korzystający z noclegów w hotelach w Krakowie w latach 2019-2021 według miesięcy i kategorii obiektu

1.3. Turyści z wybranych krajów korzystający z noclegów w hotelach w Krakowie

W latach 2019-2021, analogicznie jak na przestrzeni ostatnich lat, zdecydowaną większość noclegów w turystycznych obiektach noclegowych w Krakowie udzielono Europejczykom, spośród których zdecydowaną większość stanowili turyści z Unii Europejskiej. W 2019 r. turyści z Europy stanowili 76,7% (2046,8 tys.) wszystkich turystów zagranicznych korzystających z noclegów w hotelach w Krakowie. W latach 2020-2021 udział ten pozostał na podobnym poziomie – odpowiednio 87,2% w 2020 r. (444,3 tys.) i 85,8% w 2021 r. (500,4 tys.).

Wykres 16. Udział turystów zagranicznych z wybranych kontynentów korzystający z noclegów w hotelach w Krakowie w latach 2019-2021

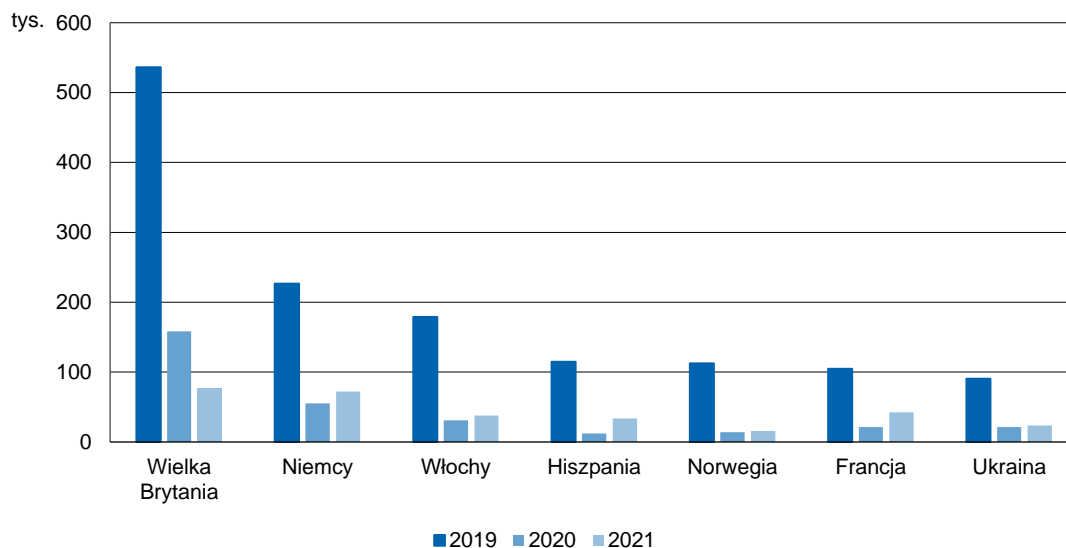

Kolejną liczną grupą korzystającą z noclegów w hotelach w Krakowie byli turyści z Azji – noclegów udzielono 323,2 tys. osobom, co stanowiło 12,1% ogólnej liczby noclegów udzielonych w hotelach turystom zagranicznym w 2019 r. Również turyści z Ameryki Północnej chętnie zatrzymywali się w stolicy Małopolski – 210,2 tys. osób skorzystało z noclegów w krakowskich hotelach, co stanowiło 7,9% ogólnej liczby noclegów udzielonych w hotelach turystom zagranicznym w 2019 r. Pozostałe 3,3% w 2019 r. stanowili turyści z Ameryki Południowej, Afryki oraz Australii i Oceanii. W latach 2020-2021 ich udział pozostawał na podobnym poziomie – 2,1% w 2020 r. i 1,8% w 2021 r.

W latach 2019-2021, wśród europejskich turystów zagranicznych korzystających z noclegów w hotelach w Krakowie, największy udział mieli turyści z Wielkiej Brytanii (odpowiednio 26,2% w 2019 r., a w latach kolejnych 35,7% i 15,4%) oraz turyści z Niemiec (11,1% w 2019 r., 12,5% w 2020 r. i 14,4% w 2021 r.) W dalszej kolejności w 2019 r. byli: turyści z Włoch – 8,7% (178,9 tys. osób), z Hiszpanii – 7,3% (148,6 tys. osób), z Norwegii – 6,2% (126,2 tys. osób) oraz z Francji – 5,5% (104,6 tys. osób). Spośród turystów z pozostałych państw europejskich najczęściej z noclegów w hotelach w Krakowie korzystali: Ukraińcy – 4,4% (90,3 tys. osób), Rosjanie – 1,4% (27,8 tys. osób) i Białorusini – 0,5% (10,3 tys. osób).

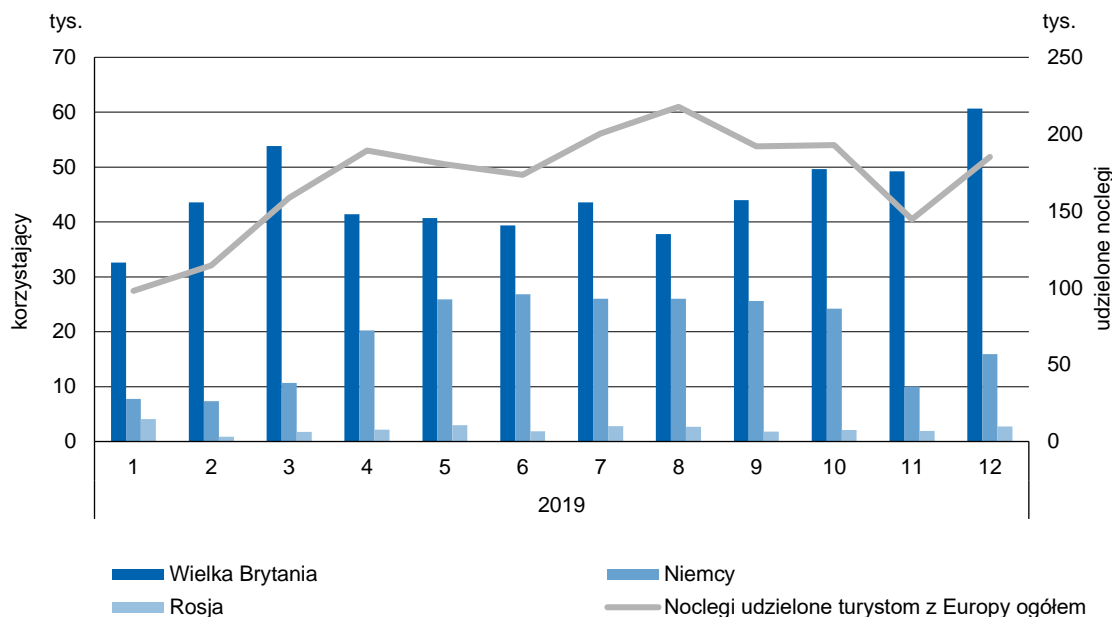
W 2020 r. w wyniku pandemii COVID-19 odnotowano spadek liczby udzielonych noclegów turystom ze wszystkich krajów europejskich. Ich spadek wahał się od 66,5% w przypadku noclegów udzielonych turystom z Luksemburga do 89,9% w przypadku noclegów udzielonych turystom ze Szwecji. W kolejnym roku, w wyniku zniesienia części obostrzeń związanych z pandemią COVID-19, w krakowskich hotelach zaobserwowano wzrost udzielonych noclegów turystom z Europy o 12,6% w porównaniu do roku poprzedniego. Najwyższy wzrost odnotowano wśród noclegów udzielonych turystom: z Łotwy – o 436,0%, z Litwy – o 195,7% i z Luksemburga – o 179,4%. Największy spadek odnotowano natomiast w przypadku noclegów udzielonych turystom z Finlandii – o 65,7% oraz w przypadku najliczniejszej grupy europejskich turystów, tj. mieszkańców Wielkiej Brytanii – spadek do roku poprzedniego o 51,5%.

Wykres 17. Turyści zagraniczni z wybranych krajów z Europy korzystający z noclegów w hotelach w Krakowie w latach 2019-2021

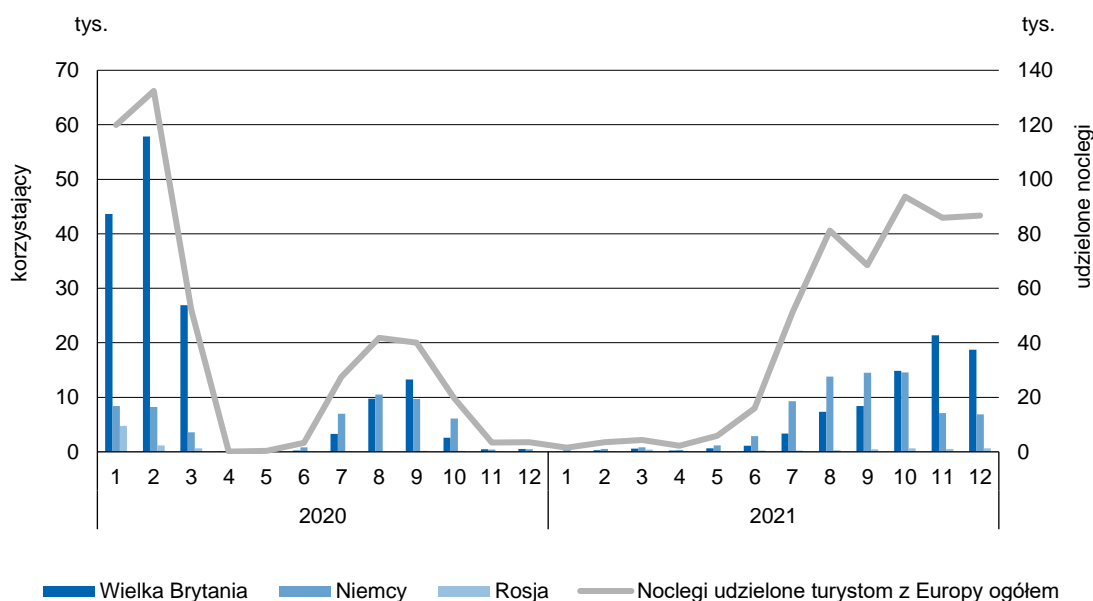
Analizując dane za rok 2019 można zaobserwować, że największy odsetek turystów z Europy korzystających z noclegów w hotelach w Krakowie przypada na miesiące letnie: sierpień i lipiec (odpowiednio 10,6% i 9,8%) oraz na wczesną jesień – wrzesień i październik (odpowiednio po 9,4%). Natomiast najmniej noclegów udzielonych europejskim turystom odnotowano w styczniu i w lutym (odpowiednio 4,8% i 5,6%).

Wykres 18. Turyści zagraniczni z wybranych krajów z Europy korzystający z noclegów w hotelach w Krakowie w 2019 r. według miesięcy

Analizując miejsce stałego zamieszkania turystów z Europy, korzystających z noclegów w Krakowie w 2019 r., zaobserwowano, że turyści z Wielkiej Brytanii korzystali z noclegów w hotelach przez cały rok, a nie jak turyści z innych krajów wyłącznie sezonowo – w poszczególnych miesiącach ich odsetek jest podobny i waha się od 6,1% w styczniu do 11,3% w grudniu. Turyści z Niemiec najczęściej korzystali z noclegów w sezonie letnim (77,6 tys. noclegów w III kwartale 2019 r., co stanowiło 34,3% ogólnej liczby noclegów udzielonych turystom zagranicznym w ciągu roku). Szczególny przypadek stanowią obywatele Rosji, dla których najwyższy odsetek udzielonych noclegów – 24,6% – przypada na okres zimowy (styczeń i grudzień).

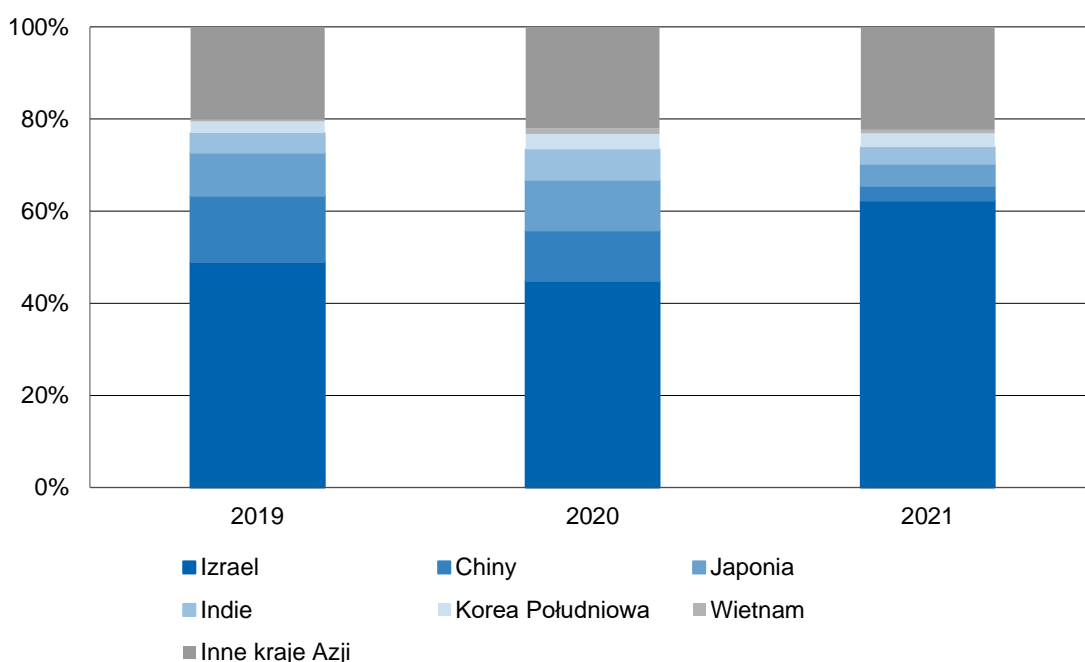
Wykres 19. Turyści zagraniczni z wybranych krajów z Europy korzystający z noclegów w hotelach w Krakowie w latach 2020-2021 według miesięcy

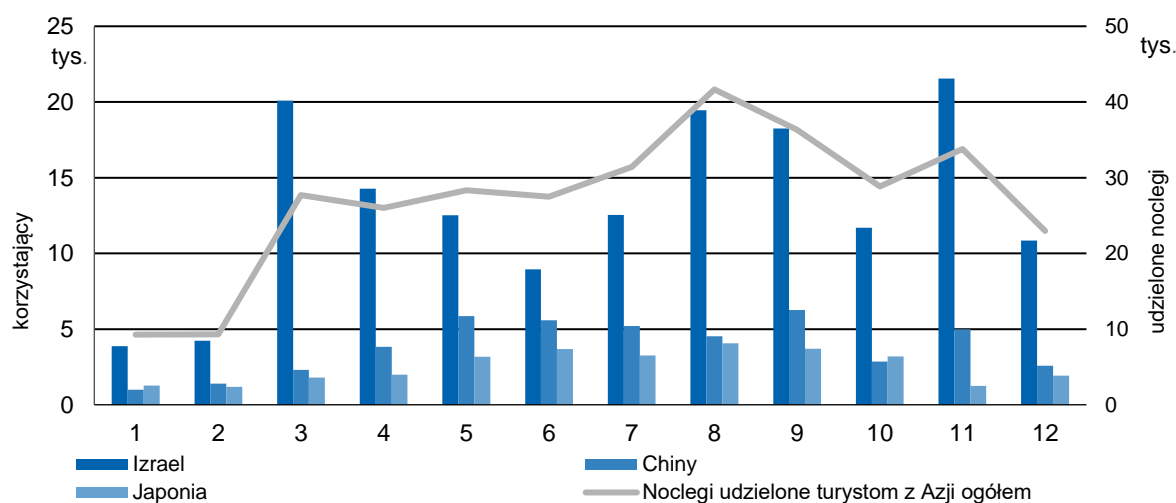
W 2020 r. większość turystów korzystała z obiektów hotelowych w Krakowie w miesiącach letnich i wczesnojesiennych (od czerwca do października), a szczyt sezonu turystycznego przypadał na sierpień. Natomiast w 2021 r. najwięcej noclegów w hotelach w Krakowie udzielono w III i IV kwartale – ich udział wahał się od 74,6% do 98,5% ogólnej liczby udzielonych noclegów w ciągu roku.

W 2019 r. w hotelach w Krakowie udzielono 323,2 tys. noclegów turystom z Azji, tj. 12,1% ogólnej liczby noclegów udzielonych turystom zagranicznym w hotelach w Krakowie. W 2020 r., w wyniku pandemii COVID-19, liczba noclegów udzielonych azjatyckim turystom spadła do 31,1 tys., co oznaczało spadek o ponad 90,4% w porównaniu do roku poprzedniego, zaś w 2021 r. zaobserwowano wzrost o 17,7% w stosunku do roku 2020.

Wykres 20. Struktura turystów zagranicznych z wybranych krajów z Azji korzystających z noclegów w hotelach w Krakowie w latach 2019-2021

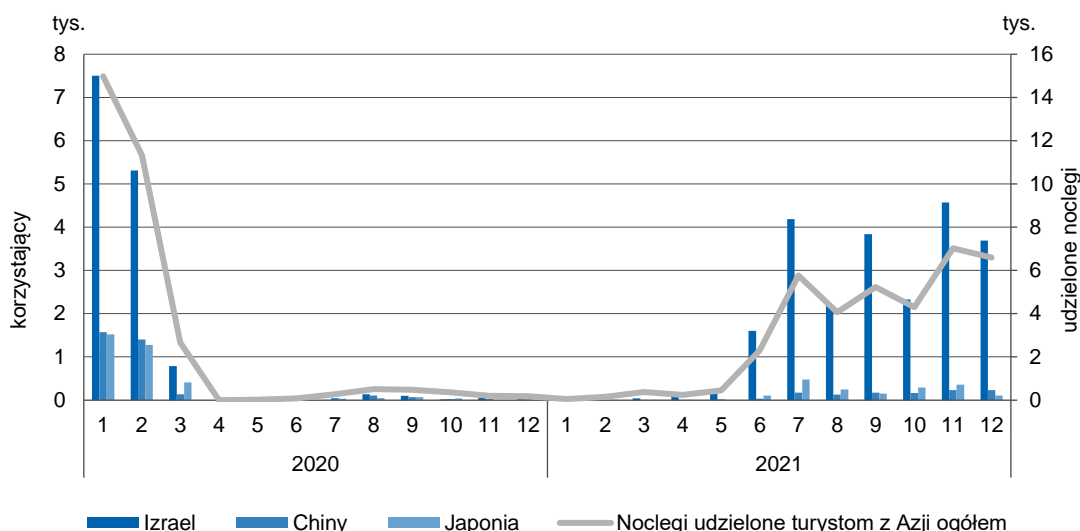

Wykres 21. Turyści zagraniczni z wybranych krajów z Azji korzystający z noclegów w hotelach w Krakowie w 2019 r. według miesięcy

W 2019 r., podobnie jak w kolejnych latach analizowanego okresu, najliczniejszą grupę turystów z Azji, którzy skorzystali z noclegów w hotelach w Krakowie, stanowili mieszkańcy Izraela – 158,3 tys. osób (49,0% ogólnej liczby noclegów udzielonych turystom z Azji), 14,8 tys. w 2020 r. (tj. 44,9%) i 22,8 tys. w 2021 r. (62,3% ogólnej liczby noclegów udzielonych turystom z Azji). Drugą dość liczną grupą w 2019 r. byli turyści z Chin – 50,2 tys. (tj. 14,3% ogólnej liczby noclegów udzielonych turystom z Azji), jednak w ich przypadku w kolejnych latach odnotowano spadek do 3,4 tys. w 2020 r. i 1,2 tys. w 2021 r. Miejsce turystów z Chin w latach 2020-2021 zajęli turyści z Japonii, którym w 2020 r. udzielono 3,4 tys. noclegów, a w roku następnym – 1,8 tys., tj. odpowiednio 0,4% i 50,4% więcej niż turystom z Chin.

Wykres 22. Turyści zagraniczni z wybranych krajów z Azji korzystający z noclegów w hotelach w Krakowie w latach 2020-2021 według miesięcy

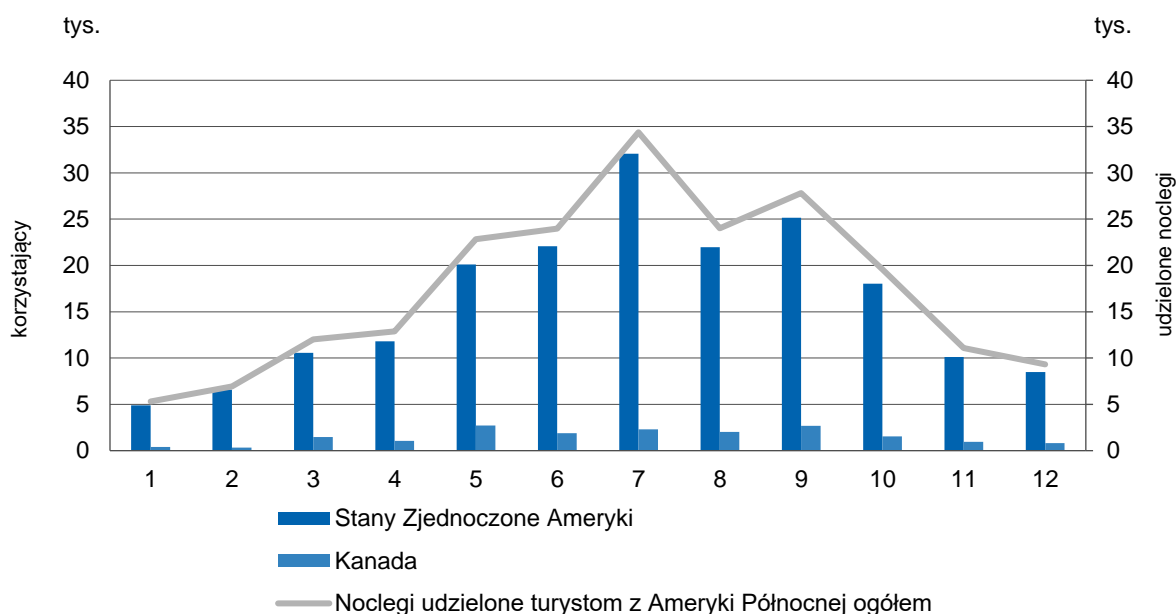
Na podstawie analizowanych danych z poszczególnych miesięcy za rok 2019 zaobserwowano, że turyści z Azji korzystali z noclegów w krakowskich hoteli praktycznie przez cały rok, a szczególnie chętnie w okresie letnim i wczesnojesiennym. Wyjątek stanowili turyści z Izraela, dla których szczyt sezonu turystycznego przypadał na marzec i listopad (w miesiącach tych udzielono im 12,7% i 13,6% ogólnej liczby noclegów udzielonych w 2019 r.).

W okresie pandemii liczba noclegów udzielonych turystom z Azji, podobnie jak turystom z Europy, kształtowała się głównie pod wpływem wprowadzanych lub znoszonych obostrzeń wynikających z rozprzestrzeniania się pandemii COVID-19. W okresie od kwietnia do grudnia 2020 r. przeszło połowa udzielonych noclegów (59,9%) miała miejsce w III kwartale, zaś w 2021 r. – w IV kwartale (49,0% ogólnej liczby noclegów udzielonych turystom z Azji).

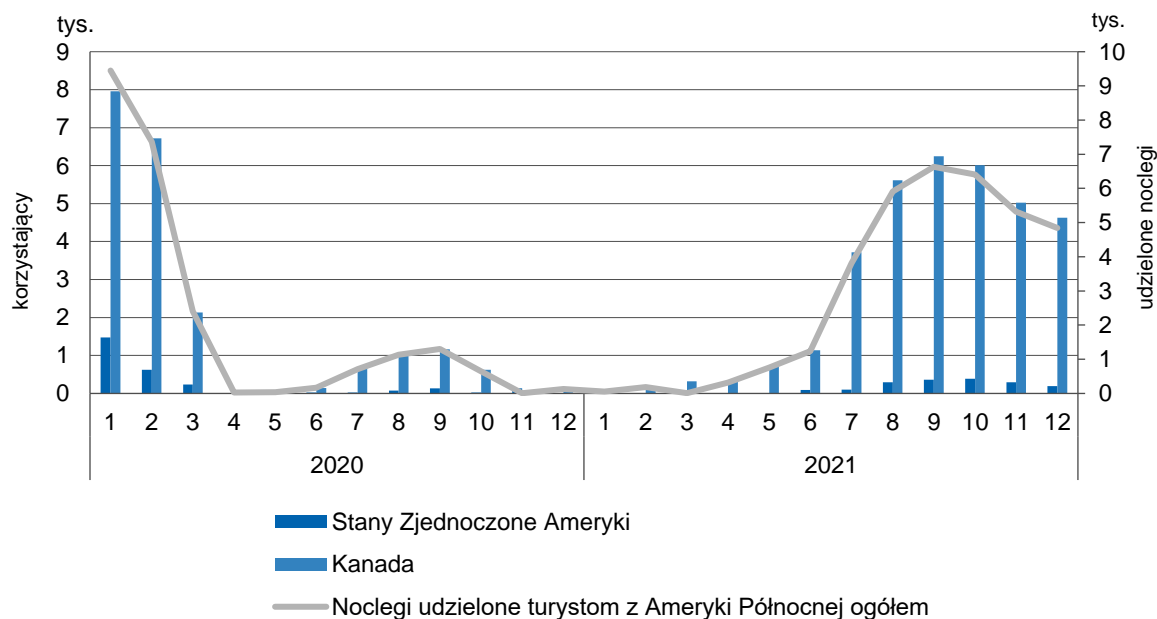
W 2019 r. trzecią co do wielkości grupą turystów korzystających z noclegów w obiektach hotelowych w Krakowie byli turyści z Ameryki Północnej – 210,2 tys. osób (tj. 7,9% ogólnej liczby udzielonych noclegów turystom zagranicznym). Przybyli oni głównie ze Stanów Zjednoczonych Ameryki – 191,8 tys. turystów (91,3%), pozostali to mieszkańcy Kanady (8,7%).

W 2020 r. w porównaniu do roku poprzedniego odnotowano prawie dziewięciokrotny spadek liczby udzielonych noclegów turystom z Ameryki Północnej (85,5% spadek w przypadku turystów z Kanady, 89,2% spadek w przypadku turystów ze Stanów Zjednoczonych Ameryki), przy czym ich udział w ogólnej liczbie udzielonych noclegów pozostał na zbliżonym poziomie – 0,7% (spadek o 0,4 p. proc. do roku 2019). W 2021 r., pomimo trwającej pandemii COVID-19, zaobserwowano przeszło 52,5% wzrost liczby udzielonych noclegów turystom ze Stanów Zjednoczonych Ameryki o 63,6% (tj. o 13,2 tys. osób), natomiast w przypadku mieszkańców Kanady odnotowano spadek o 34,0% (tj. o 0,8 tys. osób w porównaniu do roku poprzedniego).

Wykres 23. Turyści zagraniczni z wybranych krajów z Ameryki Północnej korzystający z noclegów w hotelach w Krakowie w 2019 r. według miesięcy

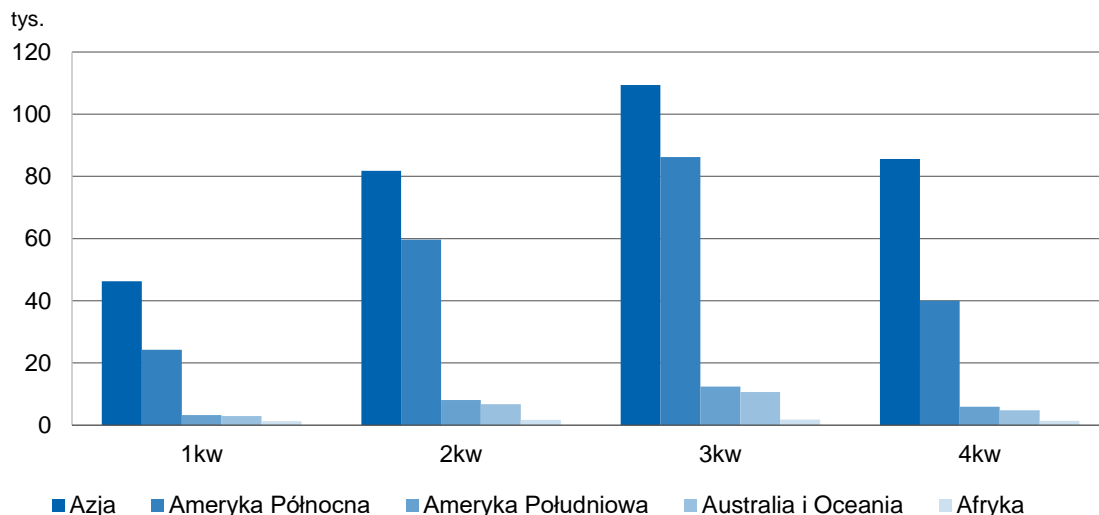
Wykres 24. Turyści zagraniczni z wybranych krajów z Ameryki Północnej korzystający z noclegów w hotelach w Krakowie w latach 2020-2021 według miesięcy

Turyści z Ameryki Północnej w 2019 r., podobnie jak w latach poprzednich, w zdecydowanej większości korzystali z noclegów w hotelach w Krakowie w miesiącach letnich i wczesnojesiennych (od maja do października) – 63,3% ogólnej liczby noclegów udzielonych turystom z Ameryki Północnej. Szczyt sezonu turystycznego przypadł na miesiąc lipiec (16,4% ogólnej liczby noclegów w ciągu roku). Najmniej noclegów udzielono natomiast na początku roku w okresie styczeń-luty – liczba udzielonych noclegów w hotelach wyniosła odpowiednio 5,3 tys. (tj. 2,5%) i 6,9 tys. (tj. 3,3%). W okresie pandemii COVID-19 szczyt sezonu turystycznego przypadł na sierpień-wrzesień 2020 r. (10,4% ogólnej liczby noclegów udzielonych turystom z Ameryki Północnej, wyłączając I kwartał 2020 r.), zaś w 2021 r. na wrzesień i październik (36,8% ogólnej liczby noclegów udzielonych turystom

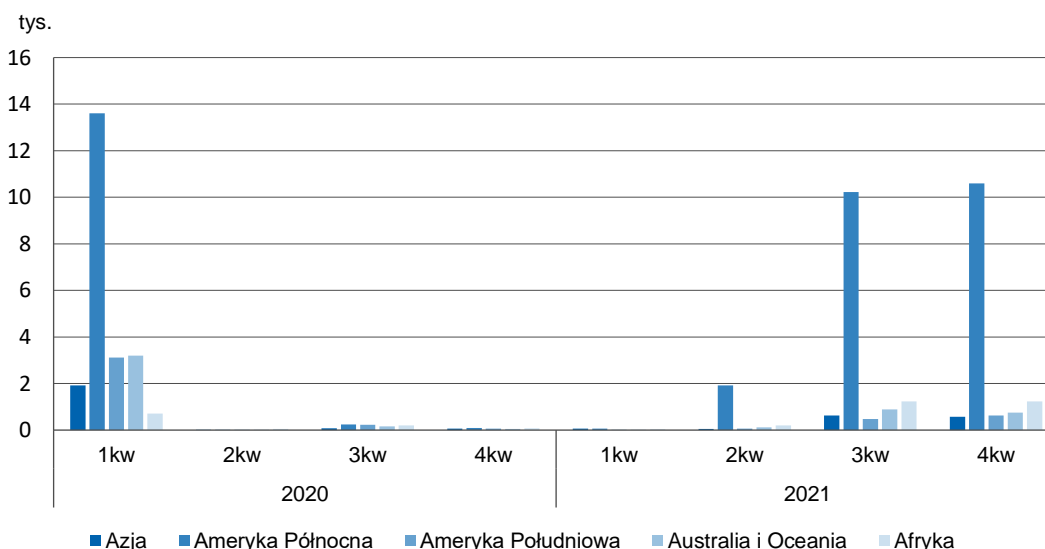
z Ameryki Północnej). Najmniej noclegów udzielono w I kwartale 2021 r. – 0,7% ogólnej liczby noclegów udzielonych turystom z Ameryki Północnej i było to o 98,7% mniej niż w analogicznym okresie roku poprzedniego.

Wykres 25. Turyści zagraniczni z wybranych kontynentów korzystający z noclegów w obiektach hotelowych w Krakowie według kwartałów w 2019 r.

Wśród korzystających z noclegów w hotelach w Krakowie w 2019 r. byli również mieszkańcy Ameryki Południowej – 29,8 tys. osób reprezentowanych głównie przez mieszkańców Brazylii, Meksyku i Argentyny, którzy stanowili odpowiednio 43,8%, 17,7% i 15,7% (ogólnej liczby noclegów udzielonych turystom zagranicznym). Z noclegów w Krakowie skorzystało 25,2 tys. turystów z Australii i Oceanii, spośród których 89,4% stanowili mieszkańcy Australii, oraz 6,1 tys. turystów z Afryki (0,2% wszystkich noclegów udzielonych turystom zagranicznym w hotelach w Krakowie).

Wykres 26. Turyści zagraniczni z wybranych kontynentów korzystający z noclegów w obiektach hotelowych w Krakowie według kwartałów w latach 2020-2021

W 2020 r., w wyniku pandemii COVID-19, pomimo ogromnego spadku udzielonych noclegów turystom z Ameryki Południowej (spadek o 88,1% w porównaniu do roku 2019), struktura nocujących w krakowskich hotelach pozostała na podobnym poziomie. Najliczniejszą grupę stanowiły osoby, których miejscem stałego zamieszkania była Brazylia – 43,2% ogólnej liczby turystów z Ameryki

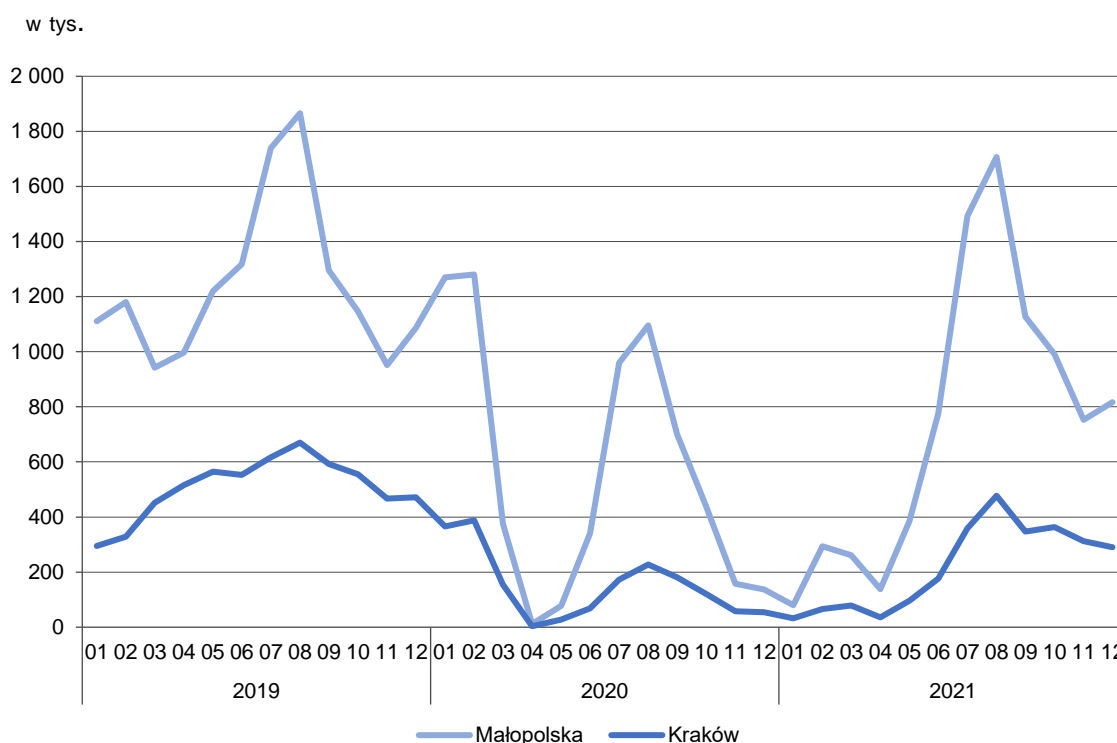
Południowej (spadek do roku poprzedniego o 0,6 p. proc.), na drugim miejscu byli mieszkańcy Meksyku – 14,4% (spadek o 3,3 p. proc.) oraz mieszkańcy Argentyny – 13,8% ogólnej liczby turystów z Ameryki Południowej (spadek o 1,9 p. proc.).

W 2021 r. najliczniejszą grupą korzystającą z noclegów w Krakowie byli mieszkańcy Meksyku – 1,3 tys. osób, tj. 33,9% ogólnej liczby turystów z Ameryki Południowej (wzrost do roku poprzedniego o 9,2 p. proc.). Na drugim miejscu znaleźli się turyści z Brazylii – 1,0 tys. osób (spadek o 16,0 p. proc. w porównaniu do roku 2020).

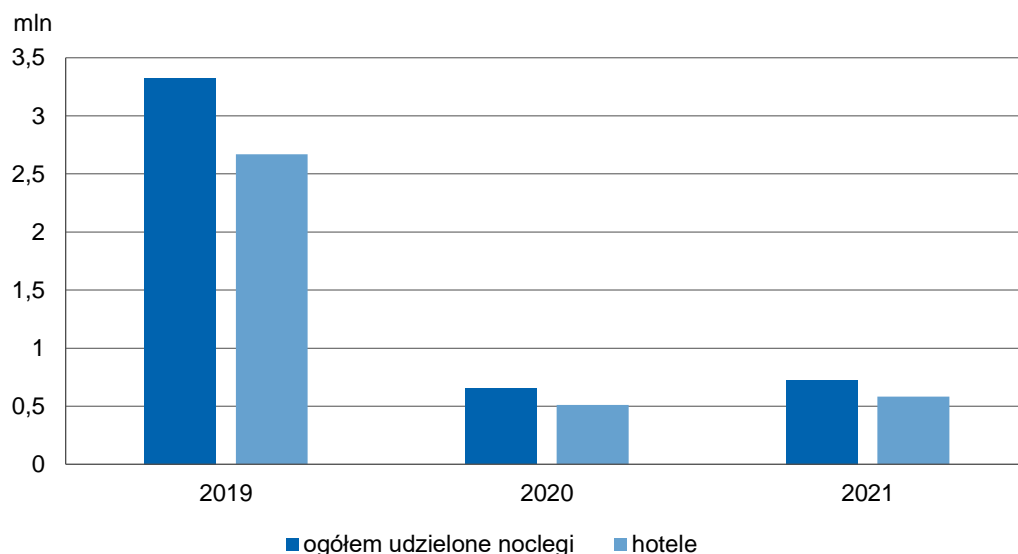
1.4. Udzielone noclegi w turystycznych obiektach noclegowych w Krakowie

W 2021 r. we wszystkich krakowskich turystycznych obiektach noclegowych udzielono łącznie 2635,0 tys. noclegów, z czego 726,7 tys. noclegów (tj. 27,6%) udzielono turystom zagranicznym. W porównaniu z rokiem 2020 nastąpił wzrost liczby udzielonych noclegów ogółem oraz wśród turystów zagranicznych – odpowiednio o 44,7% i o 11,7%. W porównaniu zaś z rokiem 2019 odnotowano spadek odpowiednio o: 56,7% i 78,1%. W 2021 r., podobnie jak w roku poprzednim, na liczbę udzielonych noclegów miała wpływ pandemia COVID-19.

Wykres 27. Udzielone noclegi w turystycznych obiektach noclegowych w latach 2019-2021 według miesięcy

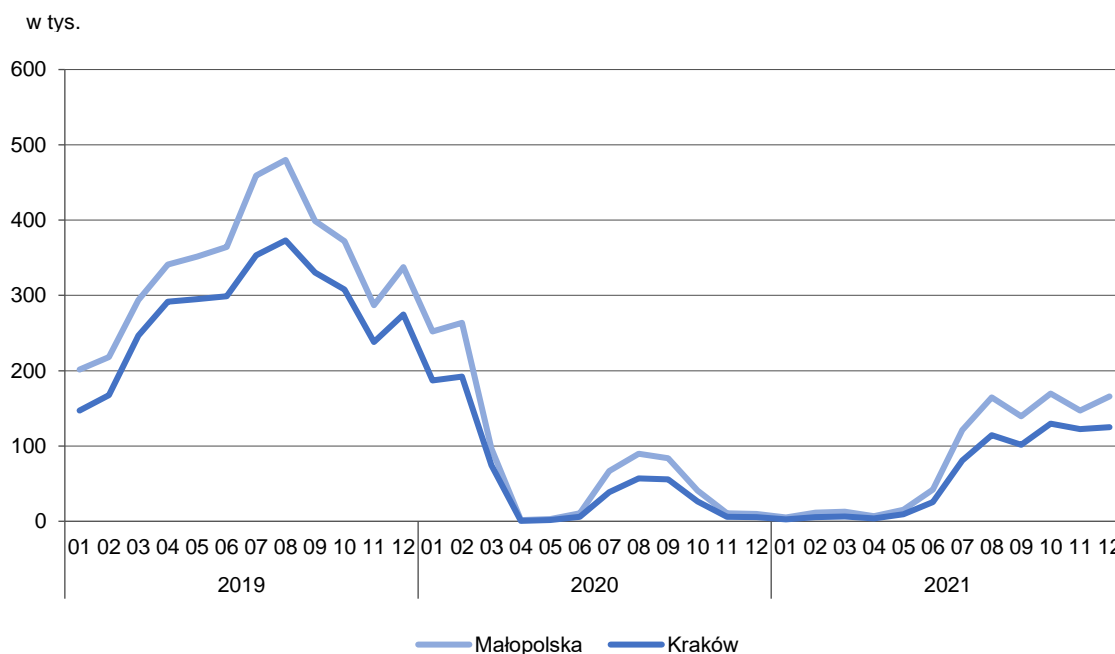

Wykres 28. Udzielone noclegi turystom zagranicznym w turystycznych obiektach noclegowych w Krakowie w latach 2019-2021

W ciągu dwóch lat (tj. 2020-2021) obowiązywania w turystyce obostrzeń związanych z pandemią COVID-19, w obiektach noclegowych na terenie Krakowa udzielono 4 455,8 tys. noclegów turystom ogółem i 1 377,6 tys. noclegów turystom zagranicznym, było to odpowiednio o 26,7% i 58,6% mniej niż w 2019 r. W 2019 r. udział turystów zagranicznych w liczbie udzielonych noclegów wyniósł 54,6%. W ciągu roku udział ten zmniejszył się o 18,9 p. proc., a w skali dwóch lat o 27,1 p. proc.

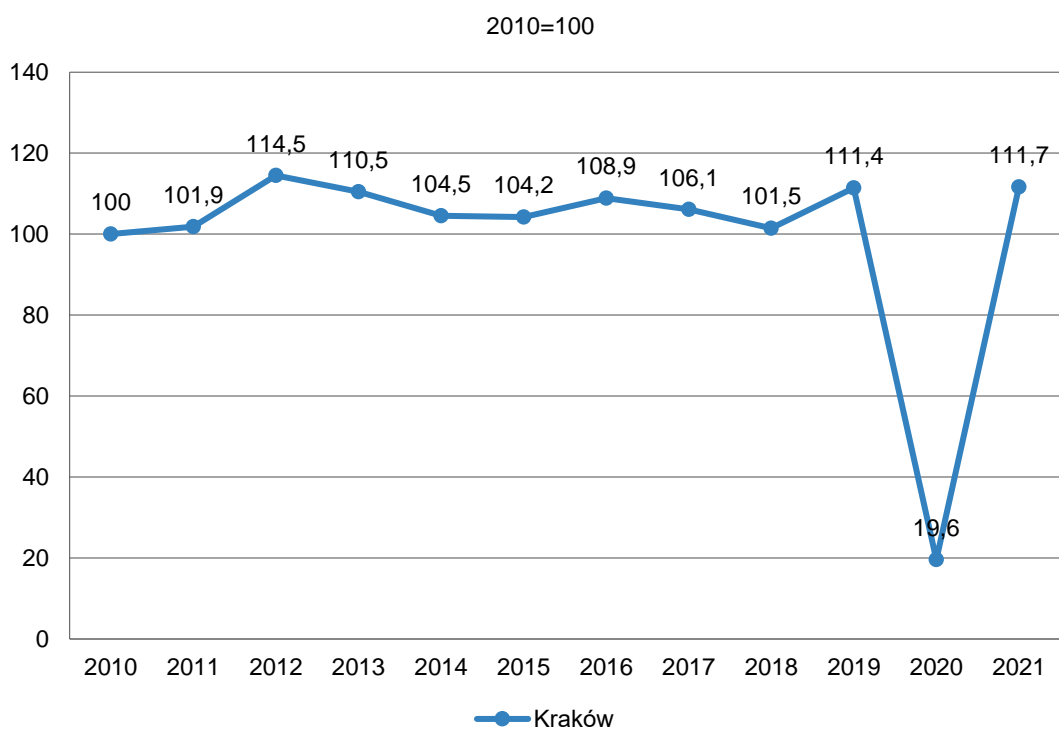
Wykres 29. Udzielone noclegi turystom zagranicznym w turystycznych obiektach noclegowych w latach 2019-2021 według miesięcy

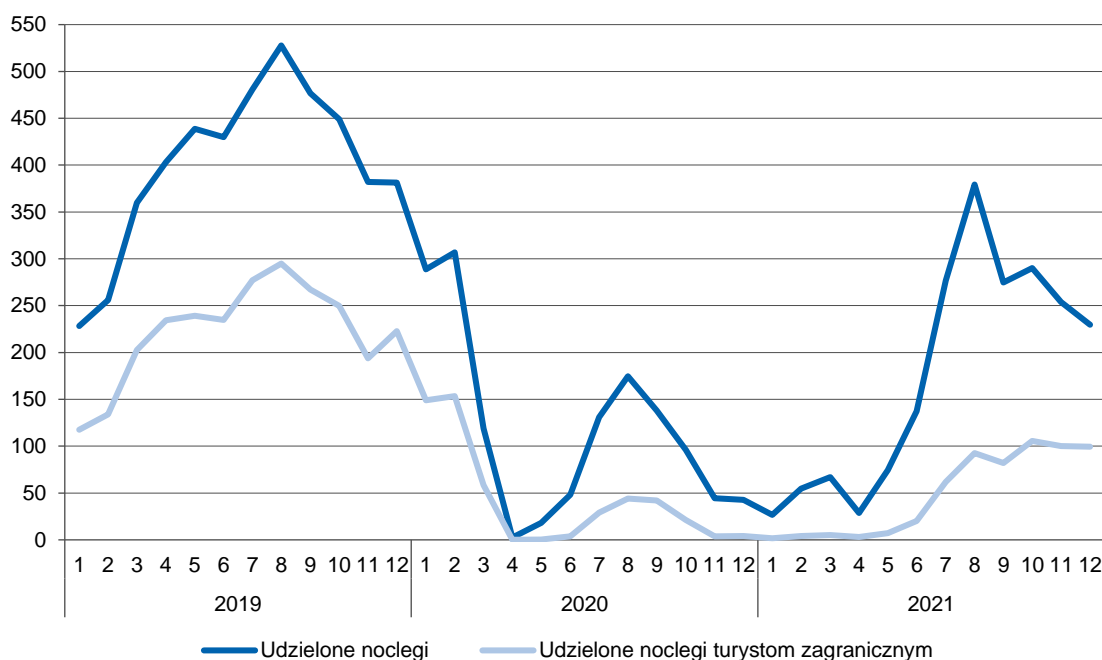
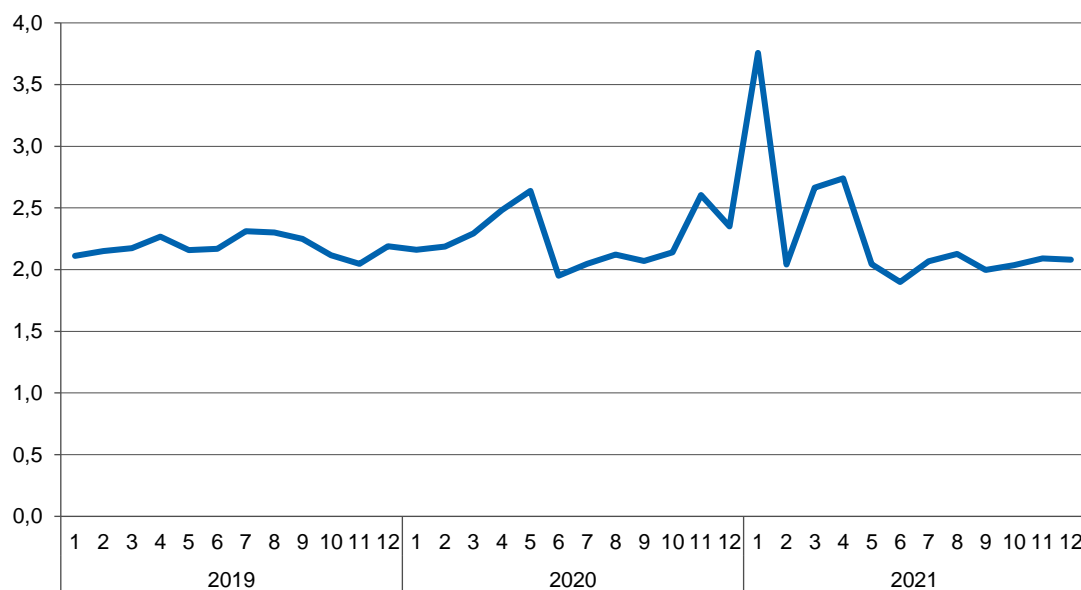
Analizując dane dotyczące udzielonych noclegów według miesięcy zaobserwowano, że w 2019 r. połowa noclegów udzielonych turystom zagranicznym w krakowskich hotelach miała miejsce w miesiącach letnich i wczesnojesiennych (od czerwca do października), a szczyt sezonu turystycznego przypadał na III kwartał (31,5% ogólnej liczby noclegów udzielonych turystom

zagranicznym). Najmniej noclegów udzielono natomiast na początku roku. W okresie tym (styczeń – luty) liczba udzielonych noclegów w hotelach wynosiła odpowiednio 4,4% i 5,0%. Tendencja ta jest wynikiem sezonowości ruchu turystycznego, który w ujęciu miesięcznym w ciągu roku charakteryzuje się wzrostem liczby udzielanych noclegów w miesiącach ciepłych, począwszy od późnej wiosny, a skończywszy na wczesnej jesieni, ze szczytem przypadającym na miesiące letnie, w szczególności lipiec i sierpień, by następnie odnotować spadek przypadający na miesiące zimowe, zwłaszcza początek roku – styczeń i luty.

Wykres 30. Dynamika udzielonych noclegów turystom zagranicznym w hotelach w Krakowie w latach 2010-2021

Nieco inaczej przedstawia się sytuacja w roku 2020 i 2021, gdzie na liczbę udzielonych noclegów w hotelach w Krakowie w poszczególnych miesiącach, miała wpływ pandemia COVID-19. Analizując dane w ujęciu miesięcznym wyraźnie widać, że w badanym okresie ruch turystyczny kształtował się nie tylko pod wpływem sezonowości, ale przede wszystkim w wyniku kolejnych fal pandemii COVID-19.

Wykres 31. Udzielone noclegi w hotelach w Krakowie w latach 2019-2021 według miesięcy**Wykres 32. Długość pobytu w hotelach w Krakowie w latach 2019-2021 według miesięcy**

1.5. Turystyczny najem krótkoterminowy w Krakowie

W polskim ustawodawstwie pojęcie najmu krótkoterminowego dla celów turystycznych nie jest pojęciem skodyfikowanym, ponieważ nie istnieje w żadnym akcie prawnym pojęcie definiujące ten właśnie rodzaj działalności. Istnieje jedynie definicja „klasycznego najmu”, jako formy udostępniania lokali mieszkalnych najemcom. Pojęcie „turystycznego najmu krótkoterminowego” można zatem określić jako wynajem całego mieszkania/domu lub jego części – pokoju – do celów turystycznych na okres najmu poniżej miesiąca. Dlatego też od wielu lat prowadzone są prace dotyczące uregulowania kwestii najmu krótkoterminowego. Od 2021 r. Komisja Europejska rozpoczęła prace nad inicjatywą legislacyjną dotyczącą wynajmu krótkoterminowego. Obecnie na stronie internetowej Komisji

Europejskiej prowadzone są konsultacje publiczne oraz zbierane są pomysły dotyczące zakresu prac oraz ich szczegółów. Przyjęcie aktu planowane jest na IV kwartał 2022 r.

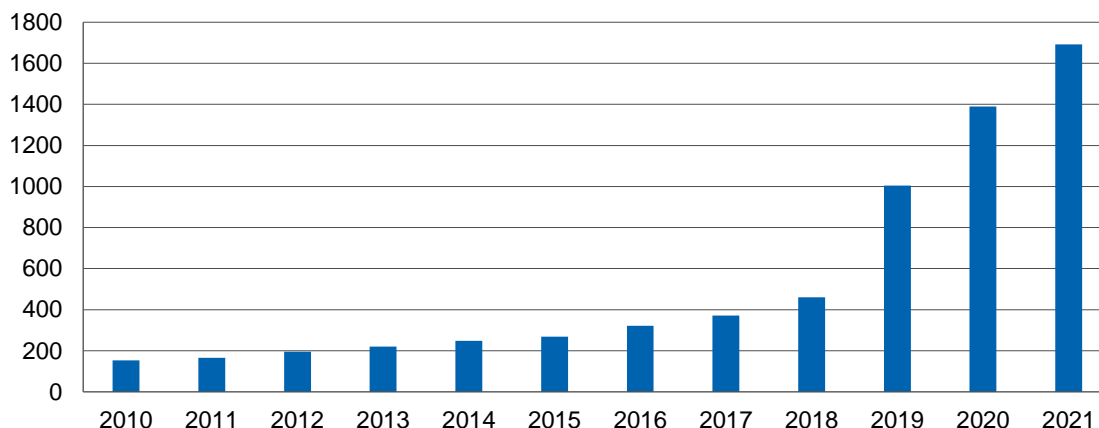
Turystyczny najem krótkoterminowy to ważny element gospodarki turystycznej. Segment ten stanowi znaczną część sektora zakwaterowania turystycznego, jednak przeważająca część tego ruchu turystycznego nie występuje w rejestrowanych obiektach noclegowych, przez co pozostaje „niewidoczna” dla oficjalnych statystyk Głównego Urzędu Statystycznego. Od lat rozwojowi wynajmu krótkoterminowego sprzyja przede wszystkim regularny wzrost liczby wyjazdów turystycznych, ale także rozwój internetowych platform, które umożliwiają bezpośredni kontakt wynajmujących z najemcami oraz kupowanie mieszkań w celach inwestycyjnych i turystycznych.

Zgodnie z ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach hotelarskich oraz usługach pilotów wycieczek i przewodników turystycznych oraz z rozporządzeniem Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 19 sierpnia 2004 r. w sprawie obiektów hotelarskich i innych obiektów, w których są świadczone usługi hotelarskie przed rozpoczęciem świadczenia usług istnieje obowiązek dokonania wpisu obiektów świadczących usługi hotelarskie, obiektu niebędącego obiektem hotelarskim oraz pól biwakowych do ewidencji prowadzonej przez Prezydenta Miasta. Kraków – jako pierwsze miasto w Polsce – stworzyło nowoczesne narzędzie służące do prowadzenia ewidencji miejsc noclegowych w obiektach niekategoryzowanych, czyli takich jak hostele, apartamenty i pokoje gościnne. Dostępna w dwóch wersjach językowych miejska aplikacja „Krakowskie Obiekty Noclegowe” (eKON) udostępnia obecnie (stan w dniu 6 października 2022 r.) informacje dotyczące prawie 2 tys. obiektów.

Prezentowane w raporcie dane dotyczą tylko obiektów noclegowych zarejestrowanych w Gminie Miejskiej Kraków, o których informacje udostępnione zostały w aplikacji „Krakowskie Obiekty Noclegowe” (eKON) – według stanu na dzień 6 października 2022 r. W opracowaniu nie uwzględniono tym samym obiektów wyrejestrowanych oraz niezarejestrowanych, oferujących usługi wynajmu krótkoterminowego zarówno w Internecie, jak i poza nim. Nie należy zatem oceniać zjawiska jako sumy ofert, ponieważ właściciele mieszkań pomimo obowiązku rejestracji swoich lokali często „omijają” rejestrację, stając się tym samym „niewidocznymi” dla statystyki.

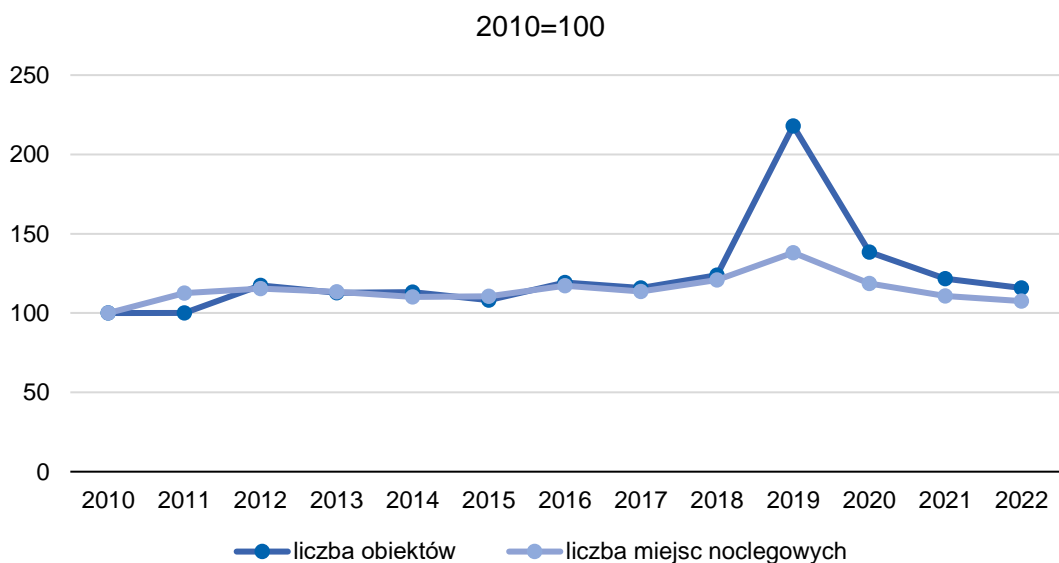
W latach 2010-2021, z roku na rok liczba, obiektów noclegowych oferujących turystyczny najem krótkoterminowy na terenie miasta Krakowa stale wzrastała. W latach 2010-2018 ich liczba wahała się od 154 obiektów działających w 2010 r. do 461 obiektów działających w 2018 r. (wzrost o 23,9% w porównaniu do roku poprzedniego). W 2019 r. zarejestrowano 755 nowych obiektów noclegowych i był to największy wzrost w analizowanym okresie, tj. w latach 2019-2021. Spośród 755 nowozarejestrowanych obiektów noclegowych na koniec grudnia 2019 r., nadal swą działalność prowadziło 65,2% obiektów noclegowych. W 2020 r. pomimo pandemii COVID-19 zarejestrowano 453 nowe obiekty noclegowe, z czego do końca roku wyrejestrowało się 18,9%. W 2021 r. zarejestrowano 318 nowych obiektów, a w ciągu roku wyrejestrowało się zaledwie 2,6% obiektów noclegowych. W 2021 r. (stan w dniu 31 grudnia) liczba aktywnych obiektów noclegowych oferujących turystyczny najem krótkoterminowy wyniosła 1692 obiekty (wzrost do roku poprzedniego o 21,7%).

Wykres 33. Obiekty noclegowe w Krakowie w latach 2010-2021 (wg ewidencji eKON), stan w dniu 6 października 2022 r.

Według ewidencji obiektów noclegowych prowadzonej przez Gminę Miejską Kraków, w 2021 r. tylko 1,1% działających obiektów noclegowych swoją dostępność oferowało sezonowo (19 obiektów z dostępnością sezonową). Dla porównania w 2019 r. udział obiektów sezonowych w ogólnej liczbie obiektów noclegowych wyniósł 0,4%. W 2021 r. obiekty całoroczne dysponowały 27,5 tys. miejsc noclegowych (wzrost do roku poprzedniego o 10,6%, a do roku 2019 o 30,2%).

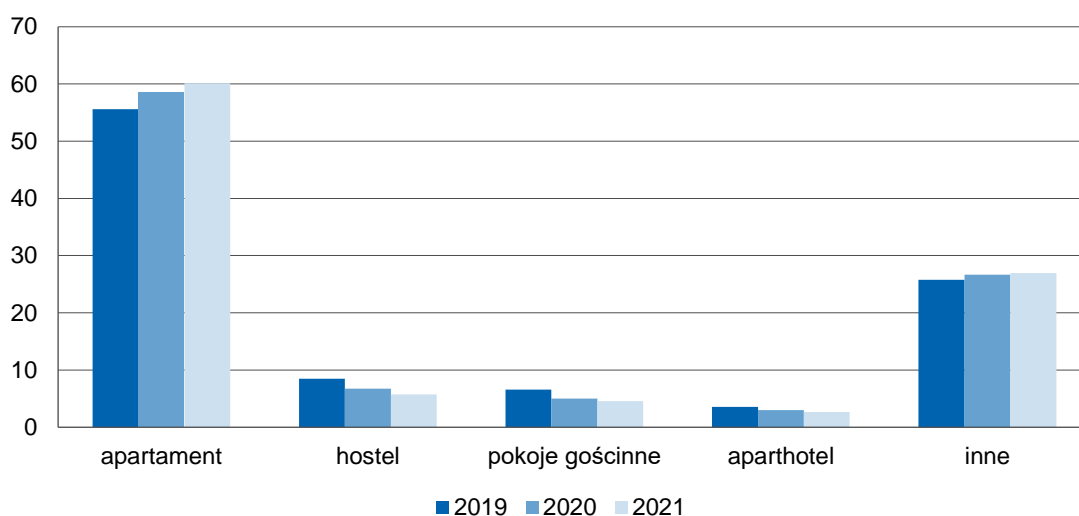
Wykres 34. Dynamika liczby obiektów noclegowych w Krakowie w latach 2010-2021 (wg ewidencji eKON), stan w dniu 6 października 2022 r.

W 2021 r. 1692 działające obiekty noclegowe oferujące turystyczny najem krótkoterminowy w Krakowie posiadało łącznie 27,8 tys. miejsc noclegowych. Liczba miejsc zwiększyła się o 10,9% w odniesieniu do roku 2020 i o 31,5% w porównaniu do roku 2019.

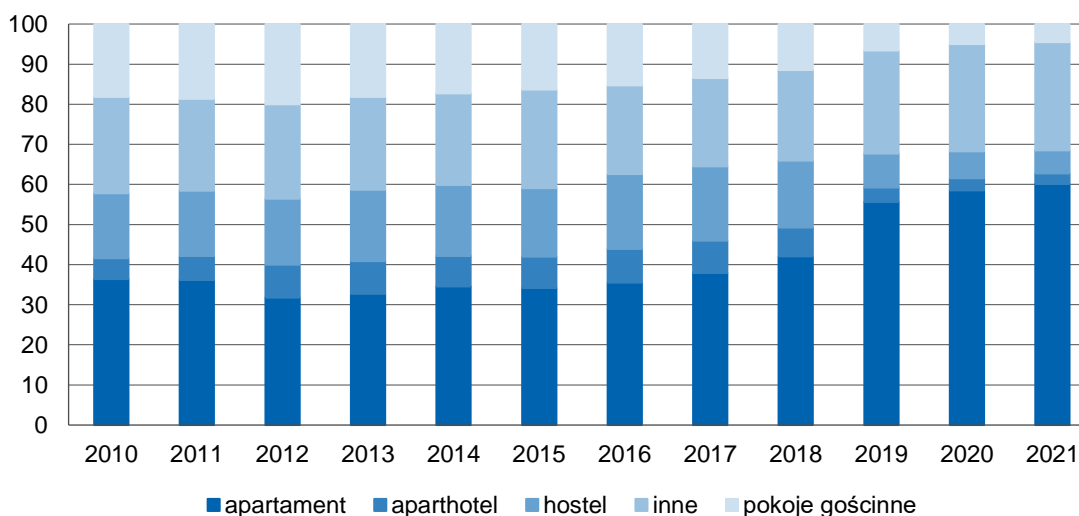
W latach 2010-2021 wzrost liczby noclegów rok do roku wahał się od 10,2% do 20,8%, a największy wzrost liczby miejsc noclegowych w porównaniu do roku poprzedniego odnotowano w 2019 r. i wyniósł on 38,1%. W ciągu ostatnich 12 lat liczba miejsc noclegowych oferujących turystyczny najem krótkoterminowy wzrosła z 5,3 tys. w 2010 r. do 27,8 tys. w 2021 r.

Wykres 35. Liczba obiektów noclegowych według rodzaju w Krakowie w latach 2019-2021 (wg ewidencji eKON), stan w dniu 6 października 2022 r.

W strukturze obiektów noclegowych oferujących najem krótkoterminowy według rodzaju działalności w 2019 r. zdecydowaną większość, bo ponad połowę (tj. 55,6% wszystkich obiektów), stanowiły apartamenty. W dalszej kolejności były to: hostele (8,5%), pokoje gościnne (6,6%), apartotele (3,6%) oraz inne (25,8%).

Wykres 36. Struktura obiektów noclegowych według rodzaju w Krakowie w latach 2010-2021 (wg ewidencji eKON), stan w dniu 6 października 2022 r.

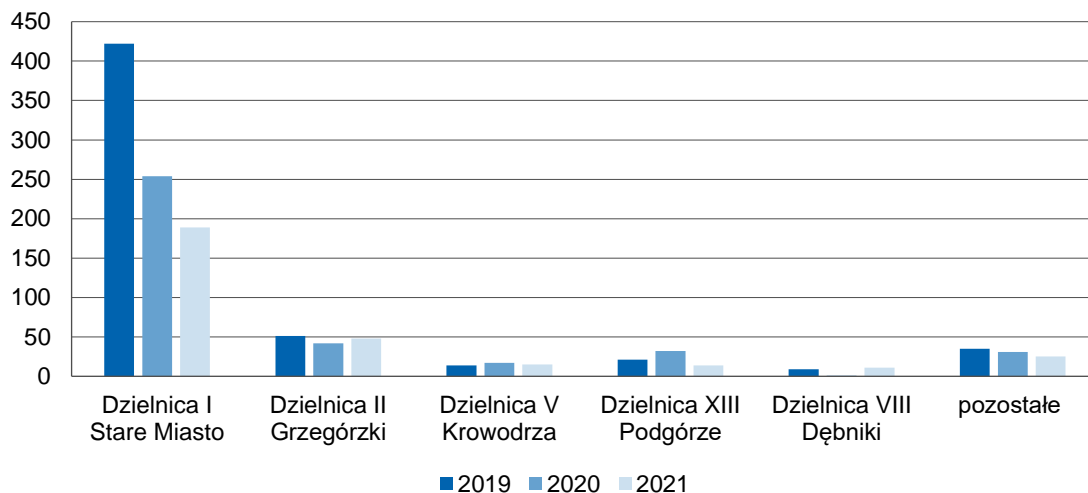

W 2021 r. struktura ta nie uległa większym zmianom. Nadal w ogólnej liczbie obiektów noclegowych oferujących najem krótkoterminowy dominowały apartamenty (wzrost o 4,5 p. proc. w porównaniu do roku 2019), hostele (spadek o 2,7 p. proc.), pokoje gościnne (spadek o 2,2 p. proc.), apartotele (spadek o 0,9 p. proc.) oraz inne (wzrost o 1,2 p. proc. do roku 2019).

Z analizy dotyczącej lokalizacji usług noclegowych wynika, że jednym z najważniejszych obszarów koncentracji obiektów noclegowych są historyczne centra miasta. W Krakowie najpopularniejszym obszarem turystycznym jest Stare Miasto. W 2021 r. w dzielnicy I Stare Miasto usługi swe oferowało 189 obiektów (tj. 62,6% wszystkich obiektów noclegowych w Krakowie). W dalszej kolejności, pod względem liczby obiektów, najpopularniejsze są: dzielnica II Grzegórzki (48 obiektów, tj. 15,9%

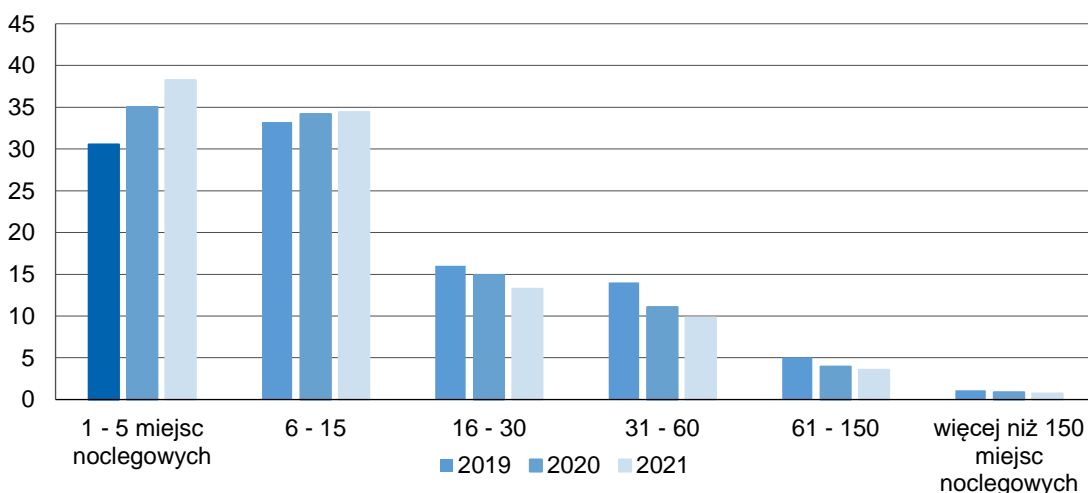
wszystkich obiektów noclegowych w Krakowie), dzielnica V Krowodrza (15 obiektów, tj. 5,0% wszystkich obiektów noclegowych w Krakowie) oraz dzielnica XIII Podgórze (14 obiektów, tj. 4,6% wszystkich obiektów noclegowych w Krakowie).

Wykres 37. Obiekty noclegowe według lokalizacji w Krakowie w latach 2019-2021 (wg ewidencji eKON), stan w dniu 6 października 2022 r.

W 2019 r. przed wystąpieniem pandemii COVID-19 najwięcej obiektów noclegowych, podobnie jak w latach poprzednich (2010-2018), zlokalizowanych było na terenie: dzielnicy I Stare Miasto – 422 obiekty z pośród 552 (tj. 76,4%), dzielnicy II Grzegórzki – 51 obiektów (tj. 9,2%) i dzielnicy XIII Podgórze – 21 obiektów (3,8%). Przy czym w przypadku tej ostatniej dzielnicy (XIII Podgórze) w 2021 r. zaobserwowano spadek liczby obiektów noclegowych o ponad połowę (spadek z 32 obiektów w 2020 r. do 14 w 2021 r.).

Wykres 38. Obiekty noclegowe w podziale na liczbę miejsc noclegowych w Krakowie w latach 2019-2021 (wg ewidencji eKON)

W 2019 r. ponad 33,2% obiektów oferowało od 6 do 15 miejsc noclegowych, przeszło 30,5% obiektów dysponowało miejscami w liczbie od 1 do 5, natomiast pozostałe 36,2% dysponowało powyżej 16 miejscami noclegowymi. W pierwszym roku pandemii COVID-19 najwięcej, bo ponad 35,0% obiektów noclegowych, oferowało od 1 do 5 miejsc noclegowych i było to o 4,5 p. proc. więcej niż w roku poprzednim. W roku następnym, podobnie jak w roku 2020, najwięcej obiektów noclegowych,

tj. 38,3%, posiadało od 1 do 5 miejsc noclegowych. Zarówno w 2019 r., jak i w latach kolejnych, najmniej obiektów noclegowych oferowało turystom więcej niż 150 miejsc noclegowych (w 2019 r. – 1,1%, w 2020 r. – 0,9% i w 2021 r. – 0,7%).

Na podstawie analizy danych można stwierdzić, że w 2019 r. mediana liczby miejsc noclegowych wyniosła 44, co oznacza, że połowa obiektów noclegowych dysponowała co najmniej 44 miejscami noclegowymi. W roku kolejnym mediana liczby miejsc noclegowych wyniosła 53, zaś w roku 2021 – 62.

1.6. Muzea, teatry, galerie oraz kina w Krakowie

Źródłem prezentowanych danych jest roczna sprawozdawczość dotycząca działalności artystycznej i rozrywkowej, działalności muzeów i instytucji paramuzealnych oraz działalności wystawienniczej. Dane przedstawione w poniższej tabeli obrazują te podmioty, które dopełniły obowiązków statystycznego i złożyły sprawozdanie ze swej działalności.

Tablica 2. Teatry, muzea i galerie w Krakowie oraz widzowie i zwiedzający przeciętnie na 1 podmiot w latach 2019–2021

Wyszczególnienie	2019	2020	2021
TEATRY			
Przedstawienia	5 209	1 986	2 760
Widzowie i słuchacze w teatrach	1 020 038	289 007	386 350
Przeciętnie na 1 przedstawienie	196	146	140
MUZEA			
Wystawy czasowe i stałe*	337	187	222
Zwiedzający muzea	5 230 263	1 584 123	2 775 012
w tym w zorganizowanych grupach	802 492	117 400	446 780
Przeciętnie na 1 wystawę	15 520	8 471	12 500
GALERIE			
Wystawy*	375	211	250
Zwiedzający galerie	1 122 781	805 379	679 223
Przeciętnie na 1 wystawę	2 994	3 817	2 717
KINA			
Seanse	135 641	67 740	72 195
Widzowie w kinach	3 574 374	1 078 068	1 630 691
Przeciętnie na 1 seans	26	16	23

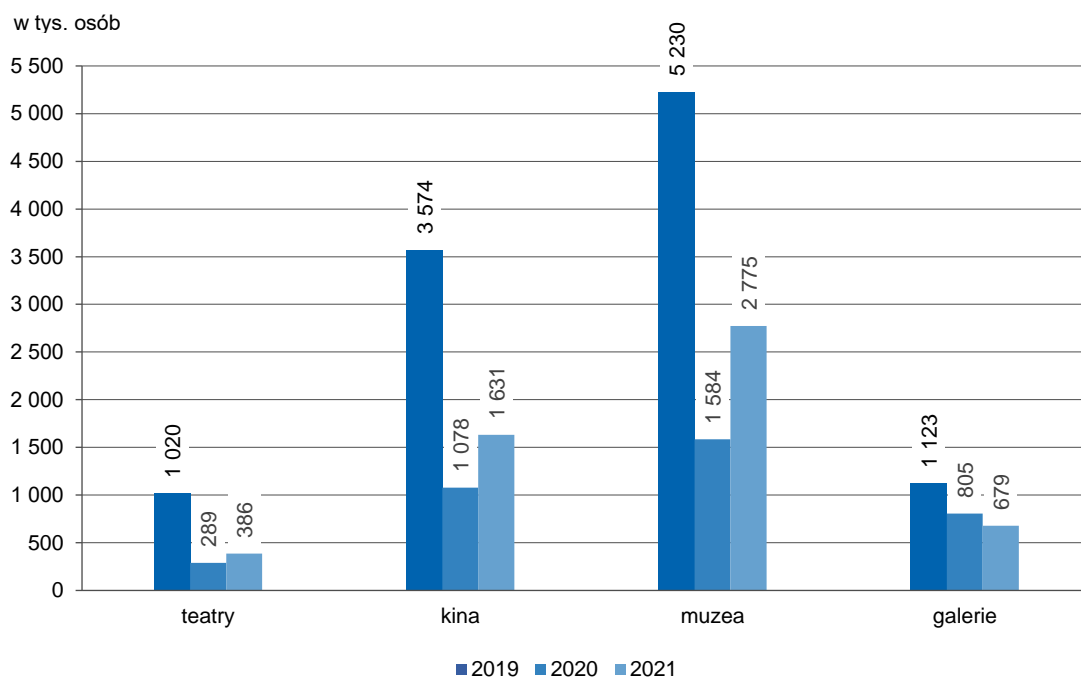
*bez wystaw własnych organizowanych za granicą

*bez wystaw plenerowych

Kraków jest najważniejszym ośrodkiem kulturalnym w województwie małopolskim, skupiającym największą liczbę instytucji scenicznych, niestety wprowadzane w związku z pandemią COVID-19 w latach 2020 i 2021 obostrzenia i restrykcje znacznie ograniczyły prowadzenie działalności kulturalnej. Według danych w 2020 r. w Krakowie odbyło się o 61,9% mniej przedstawień niż w 2019 r.,

a co za tym idzie spadła również liczba widzów odwiedzających teatry (spadek o 71,7%). Podobnie kształtuje się sytuacja w przypadku kin, gdzie w 2020 r. w stosunku do 2019 r. o 50,1% spadła liczba wyświetlanych seansów oraz o 69,8% spadła liczba widzów. W analizowanym okresie obserwujemy również znaczące spadki w liczbie wystaw organizowanych przez muzea i galerie – odpowiednio 44,5% oraz 43,7%. W 2021 r. we wszystkich omawianych instytucjach kulturalnych nastąpił wzrost zarówno ilości wystawianych przedstawień, wyświetlanych seansów i organizowanych wystaw, jak i liczby uczestników, jednak wzrosty te liczebnie nie pokrywały spadków, jakie odnotowano w 2020 r.

Wykres 39. Widzowie/zwiedzający w krakowskich teatrach, kinach, muzeach i galeriach w latach 2019-2021

2. Gospodarka turystyczna w Krakowie

2.1. Opis grup podmiotów składających się na obszar gospodarki turystycznej Krakowa

Grupa 01 „Rękodzieło i sprzedaż detaliczna” – grupa ta obejmuje podmioty prowadzące działalność gospodarczą w zakresie sprzedaży detalicznej: wyrobów odzieżowych, w tym bielizny; wyrobów futrzarskich; dodatków odzieżowych, takich jak: rękawiczki, krawaty, szelki itp.; obuwia; artykułów ze skóry; przyborów podróżnych ze skóry i jej substytutów; perfum; zegarków; zegarów i biżuterii; sprzętu fotograficznego, optycznego i precyzyjnego; pamiątek; wyrobów rzemieślniczych i artykułów religijnych; znaczków i monet; używanych książek; antyków. Działalności w grupie wg PKD 2007:

PKD	Ilość podmiotów (31.XII.2021)	%
32.12.Z Produkcja wyrobów jubilerskich i podobnych	158	5,4
32.13.Z Produkcja sztucznej biżuterii i wyrobów podobnych	30	1,0
47.71.Z Sprzedaż detaliczna odzieży prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach	1051	36,0
47.72.Z Sprzedaż detaliczna obuwia i wyrobów skórzanych prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach	225	7,7
47.75.Z Sprzedaż detaliczna kosmetyków i artykułów toaletowych prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach	185	6,3
47.77.Z Sprzedaż detaliczna zegarków, zegarów i biżuterii prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach	176	6,0
47.78.Z Sprzedaż detaliczna pozostałych nowych wyrobów prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach	672	23,0
47.79.Z Sprzedaż detaliczna artykułów używanych prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach	421	14,4

Grupa 02 „Obiekty noclegowe” – do grupy zaliczamy podmioty zapewniające krótkotrwałe zakwaterowanie w cyklu dziennym lub tygodniowym, tj. w hotelach, motelach, pensjonatach, umeblowanych pokojach, apartamentach, domkach letniskowych, ośrodkach wczasowych, domach wycieczkowych, ośrodkach szkoleniowo-wypoczynkowych, domach studenckich, internatach, bursach szkolnych, hotelach robotniczych, kempingach. Działalności w grupie wg PKD 2007:

PKD	Ilość podmiotów (31.XII.2021)	%
55.10.Z Hotele i podobne obiekty zakwaterowania	601	46,3
55.20.Z Obiekty noclegowe turystyczne i miejsca krótkotrwałego zakwaterowania	638	49,2
55.30.Z Pola kempingowe (włączając pola dla pojazdów kempingowych) i pola namiotowe	3	0,2
55.90.Z Pozostałe zakwaterowanie	55	4,2

Grupa 03 „Gastronomia” – grupa ta obejmuje działalność takich podmiotów jak: restauracje, kawiarnie, restauracje typu fast food, bary mleczne, bary szybkiej obsługi, lodziarnie, pizzerie, ruchome placówki gastronomiczne (tj. obwoźni sprzedawcy), bary, tawerny, koktajlbary, dyskoteki, piwiarnie, puby, sklepy z kawą. Działalności w grupie PKD 2007:

PKD	Ilość podmiotów (31.XII.2021)	%
56.10.A Restauracje i inne stałe placówki gastronomiczne	2691	66,9
56.10.B Ruchome placówki gastronomiczne	150	3,7
56.21.Z Przygotowywanie i dostarczanie żywności dla odbiorców zewnętrznych (katering)	426	10,6
56.30.Z Przygotowywanie i podawanie napojów	754	18,8

Grupa 04 „Transport” – zaliczamy tu podmioty oferujące usługi związane z transportem pasażerskim na drogach wodnych śródlądowych, wynajem łodzi, miejskie lub podmiejskie przewozy pasażerskie, działalność taksówek osobowych, przewozy autobusowe, transport pasażerski pojazdami napędzanymi siłą mięśni ludzkich lub ciągnionymi przez zwierzęta, wynajem samochodów. Działalności w grupie wg PKD 2007:

PKD	Ilość podmiotów (31.XII.2021)	%
49.31.Z Transport lądowy pasażerski, miejski i podmiejski	513	12,6
49.32.Z Działalność taksówek osobowych	2523	62,0
49.39.Z Pozostały transport lądowy pasażerski, gdzie indziej niesklasyfikowany	523	12,9
50.30.Z Transport wodny śródlądowy pasażerski	8	0,2
51.10.Z Transport lotniczy pasażerski	71	1,7
52.21.Z Działalność usługowa wspomagająca transport lądowy	232	5,7
77.11.Z Wynajem i dzierżawa samochodów osobowych i furgonetek	198	4,9

Grupa 05 „Biura podróży, przewodnicy” – do grupy tej zaliczamy agentów turystycznych, pilotów wycieczek i przewodników turystycznych, pośredników turystycznych, organizatorów turystyki, podmioty prowadzące działalność w zakresie informacji turystycznej i rezerwacji. Działalności w grupie wg PKD 2007:

PKD	Ilość podmiotów (31.XII.2021)	%
79.11.A Działalność agentów turystycznych	175	17,8
79.11.B Działalność pośredników turystycznych	67	6,8
79.12.Z Działalność organizatorów turystyki	310	31,5
79.90.A Działalność pilotów wycieczek i przewodników turystycznych	358	36,4
79.90.B Działalność w zakresie informacji turystycznej	17	1,7
79.90.C Pozostała działalność usługowa w zakresie rezerwacji, gdzie indziej niesklasyfikowana	56	5,7

Grupa 06 „Kultura” – grupa ta obejmuje działalność kin, teatrów, oper, filharmonii, innych podmiotów zajmujących się wystawianiem przedstawień teatralnych, operowych, baletowych, musicalowych, muzea, działalność grup cyrkowych, orkiestr i zespołów muzycznych, działalność indywidualnych artystów (aktorzy, tancerze, piosenkarze, lektorzy lub prezenterzy, rzeźbiarze, malarze, rysownicy, grawerzy), działalność reżyserów, producentów, scenografów, projektantów i wykonawców teatralnych dekoracji scenicznych, konferansjerów, działalność indywidualnych pisarzy, niezależnych dziennikarzy. Działalności w grupie wg PKD 2007:

PKD	Ilość podmiotów (31.XII.2021)	%
59.14.Z Działalność związana z projekcją filmów	6	0,6
90.01.Z Działalność związana z wystawianiem przedstawień artystycznych	303	28,1
90.02.Z Działalność wspomagająca wystawianie przedstawień artystycznych	172	16,0
90.03.Z Artystyczna i literacka działalność twórcza	301	27,9
90.04.Z Działalność obiektów kulturalnych	61	5,7
91.02.Z Działalność muzeów	20	1,9
91.03.Z Działalność historycznych miejsc i budynków oraz podobnych atrakcji turystycznych	214	19,9

Grupa 07 „Rekreacja, poprawa kondycji fizycznej” – do grupy tej zaliczamy działalność ogrodów botanicznych i zoologicznych, działalność centrów i klubów fitness oraz innych obiektów służących poprawie kondycji fizycznej i kulturystyce, działalność wesołych miasteczek i parków rozrywki, sal tanecznych, solariów, salonów odchudzających, salonów masażu, wypożyczalnie sprzętu rekreacyjnego. Działalności w grupie wg PKD 2007:

PKD	Ilość podmiotów (31.XII.2021)	%
91.04.Z Działalność ogrodów botanicznych i zoologicznych oraz obszarów i obiektów ochrony przyrody	44	4,2
93.13.Z Działalność obiektów służących poprawie kondycji fizycznej	5	0,5
93.19.Z Pozostała działalność związana ze sportem	122	11,7
93.21.Z Działalność wesołych miasteczek i parków rozrywki	348	33,5
93.29.Z Pozostała działalność rozrywkowa i rekreacyjna	40	3,8
96.04.Z Działalność usługowa związana z poprawą kondycji fizycznej	243	23,4
77.21.Z Wypożyczanie i dzierżawa sprzętu rekreacyjnego i sportowego	237	22,8

Grupa 08 „Inne związane z turystyką” – grupa ta obejmuje działalność przedsiębiorstw związanych z drukowaniem czasopism, książek, broszur, katalogów reklamowych, introligatorstwem, wydawaniem książek, katalogów, reprodukcji dzieł sztuki, działalność agencji reklamowych, projektantów graficznych, dekoratorów wnętrz, tłumaczy, organizowaniem imprez i konferencji. Działalności w grupie wg PKD 2007:

PKD	Ilość podmiotów (31.XII.2021)	%
18.12.Z Pozostałe drukowanie	511	9,5
18.13.Z Działalność usługowa związana z przygotowaniem do druku	253	4,7
18.14.Z Introligatorstwo i podobne usługi	77	1,4
18.20.Z Reprodukacja zapisanych nośników informacji	39	0,7
58.11.Z Wydawanie książek	349	6,5
58.19.Z Pozostała działalność wydawnicza	86	1,6
73.11.Z Działalność agencji reklamowych	2250	42,0
74.10.Z Działalność w zakresie specjalistycznego projektowania	1028	19,2
74.30.Z Działalność związana z tłumaczeniami	514	9,6
82.30.Z Działalność związana z organizacją targów, wystaw i kongresów	255	4,8

2.2. Podmioty gospodarcze zarejestrowane i zlikwidowane

2.2.1. Podmioty gospodarcze w bazie REGON

Dane na temat liczby podmiotów gospodarczych pochodzą z Krajowego Rejestru Urzędowego Podmiotów Gospodarki Narodowej REGON. Do podmiotów gospodarki narodowej zalicza się osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Dane dotyczące podmiotów gospodarki narodowej wykazano bez jednostek lokalnych (zakładów, oddziałów) wyżej wymienionych podmiotów oraz bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne. Za podmioty działające uznano wszystkie podmioty gospodarcze istniejące w rejestrze REGON, natomiast za podmioty zlikwidowane te, które zostały z rejestru wykreślone.

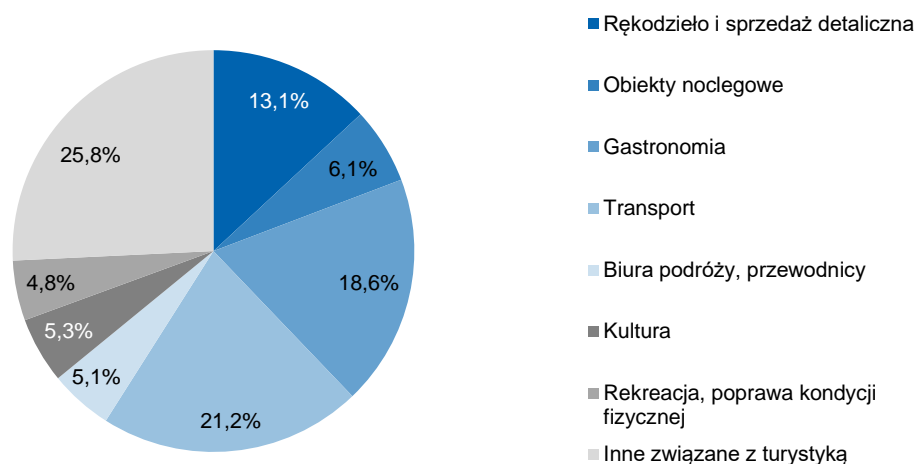
W tabelicy 3 przedstawiono liczbę zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na terenie miasta Krakowa w latach 2019-2021. Liczba podmiotów ogółem, podobnie jak liczba podmiotów z obszaru gospodarki turystycznej, wzrastała w tym okresie z półrocza na półrocze. Na koniec 2021 r. zarejestrowanych było 24,3 tys. podmiotów gospodarki turystycznej (5,3% więcej niż w połowie 2019 r.) oraz 153,2 tys. podmiotów ogółem (7,7% więcej niż w 2019 r.). Udział podmiotów z obszaru gospodarki turystycznej w ogólnej liczbie podmiotów gospodarczych zmniejszył się w analizowanym okresie z 16,2% do 15,9%.

Tablica 3. Podmioty obszaru gospodarki turystycznej na tle ogółu zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w Krakowie w latach 2019-2021

Wyszczególnienie	2019		2020		2021	
	Stan na 30.06.	Stan na 31.12.	Stan na 30.06.	Stan na 31.12.	Stan na 30.06.	Stan na 31.12.
OGÓŁEM	142 285	144 097	145 923	148 435	150 709	153 236
Obszar gospodarki turystycznej	23 074	23 397	23 553	23 825	24 118	24 307
Udział w ogółem (%)	16,2	16,2	16,1	16,1	16,0	15,9

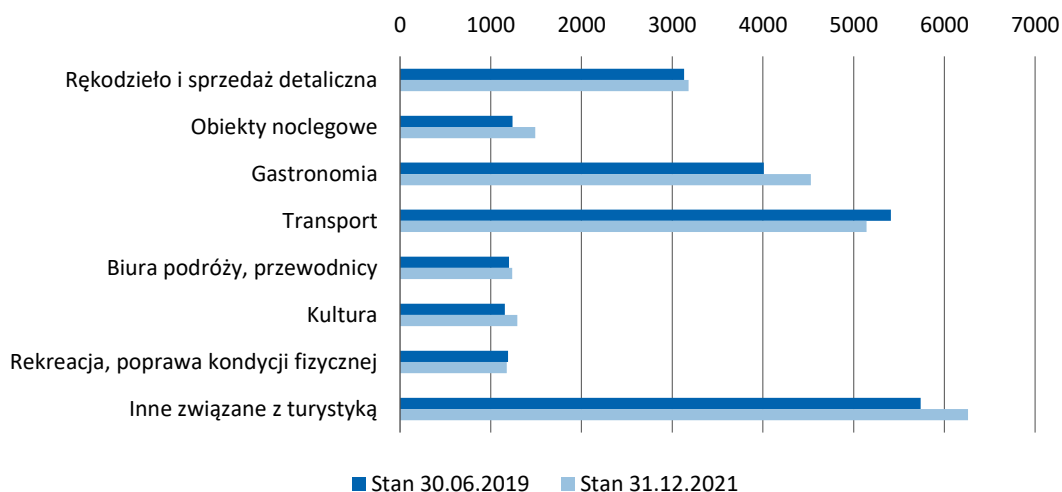
W strukturze podmiotów poza grupą „Inne związane z turystyką” (25,8% według stanu na dzień 31 grudnia 2021 r.) dominowały podmioty z grup: „Transport”, stanowiące 21,2% ogółu przedsiębiorstw turystycznych, „Gastronomia” (18,6%) oraz „Rękodzieło i sprzedaż detaliczna” (13,1%). Udział pozostałych grup mieścił się w granicach ok. 5-6% (wykres 42). W porównaniu do połowy 2019 r. najbardziej wzrósł udział grupy „Gastronomia” (o 1,2 p. proc.) oraz „Inne związane z turystyką” (1,1 p. proc.). W mniejszym stopniu wzrósł także udział przedsiębiorstw z grup „Obiekty noclegowe” i „Kultura”. Spadek udziału wystąpił w przypadku grupy „Transport” (2,2 p. proc) i w mniejszym stopniu „Rękodzieło i sprzedaż detaliczna”, „Rekreacja, poprawa kondycji fizycznej” oraz „Biura podróży, przewodnicy”.

Wykres 40. Struktura podmiotów gospodarki turystycznej według grup branżowych (stan na 31 grudnia 2021 r.)

W liczbach bezwzględnych największy przyrost w latach 2019-2021 odnotowały podmioty w grupach „Obiekty noclegowe” i „Gastronomia”, których liczebność wzrosła odpowiednio o 20,3% i 12,9%, największy spadek zaś grupy „Transport” – 5,0% i „Rekreacja, poprawa kondycji fizycznej” – 1,3%.

Wykres 41. Liczba podmiotów gospodarki turystycznej w latach 2019 i 2021 według grup branżowych

W końcu 2021 r. w obszarze gospodarki turystycznej działało 24,3 tys. podmiotów gospodarczych. Udział liczby podmiotów nowozarejestrowanych w drugim półroczu tego roku w ogóle podmiotów wpisanych do rejestru wyniósł 2,9 % i był niższy o 0,8 p. proc. od udziału w końcu pierwszego półrocza 2019 r. Stanowił jednak wzrost w stosunku do 2020 r., w którego drugim półroczu wyniósł 2,6%. Udział podmiotów wyrejestrowanych w ogóle podmiotów wpisanych do rejestru był niższy niż nowozarejestrowanych: 2,3% w 2019 r, 1,9% w 2020 r. oraz 2,2% w 2021 r.

Tablica 4. przedstawia zestawienie zarejestrowanych podmiotów gospodarczych według liczby pracujących. Największą grupę stanowiły podmioty, w których pracowało poniżej 10 osób – pod koniec 2021 r. ich udział wyniósł 97,1%. Podmioty o liczbie pracujących od 10 do 49 osób stanowiły 2,6% wszystkich podmiotów, a te, w których pracowało 50 i więcej osób – 0,3%. W analizowanym przedziale czasu grupa podmiotów najmniejszych wykazywała stały wzrost liczebności, natomiast dwie pozostałe grupy odnotowały nieznaczne spadki w 2020 r. oraz wzrost w 2021 r. W efekcie tych zmian we

wszystkich grupach liczba przedsiębiorstw na koniec 2021 r. była wyższa niż w połowie 2019 r. – o 5,4% w przypadku podmiotów małych, 2,8% w przypadku podmiotów średnich i 3,9% dla podmiotów dużych.

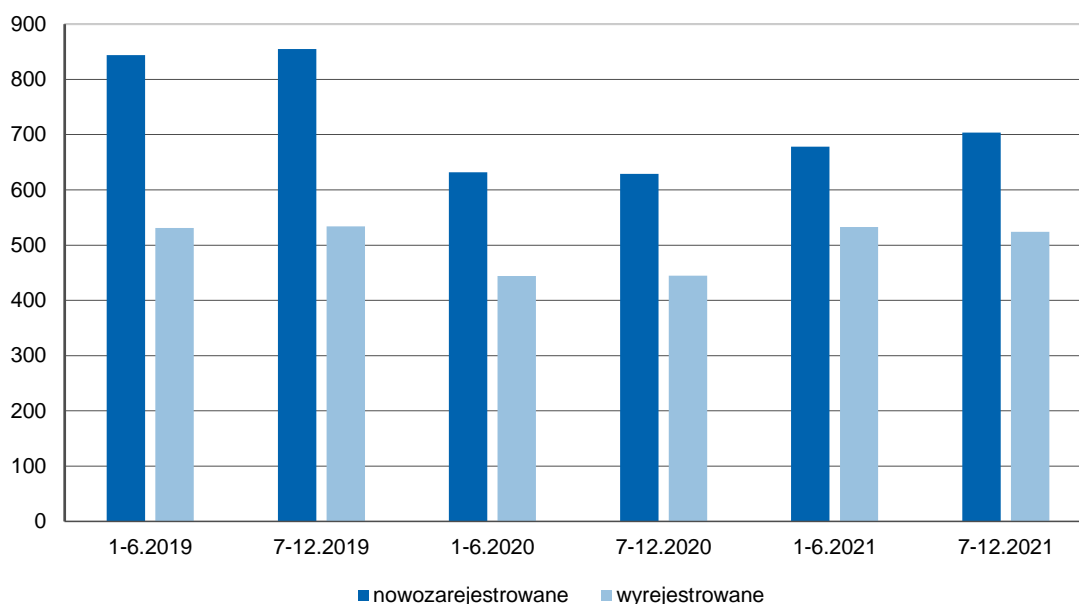
Tablica 4. Podmioty obszaru gospodarki turystycznej Krakowa według liczby pracujących w latach 2019-2021

Wyszczególnienie	2019		2020		2021	
	Stan na 30.06.	Stan na 31.12.	Stan na 30.06.	Stan na 31.12.	Stan na 30.06.	Stan na 31.12.
OGÓŁEM	142 285	144 097	145 923	148 435	150 709	153 236
w tym o liczbie pracujących:						
do 9 osób	22 384	22 705	22 866	23 137	23 419	23 597
od 10 do 49 osób	613	615	612	612	623	630
powyżej 49 osób	77	77	75	76	76	80

Dominujący charakter grupy najmniejszych podmiotów był widoczny w przypadku każdej z grup branżowych, jednak występowało tutaj pewne zróżnicowanie. Największy odsetek podmiotów, w których pracowało poniżej 10 osób, charakteryzował grupę „Transport” – 99,2%, a najmniejszy grupę „Obiekty noclegowe” – 93,1%. Odwrotne proporcje występowały dla podmiotów średnich – w grupie „Obiekty noclegowe” było ich stosunkowo najwięcej (6,0%), a w grupie „Transport” najmniej (0,8%). Podmioty duże miały największy udział w grupie „Kultura” (1,4%) oraz „Obiekty noclegowe” (0,9%), natomiast w przypadku pozostałych grup branżowych udział ten nie przekraczał 0,5%.

Liczba nowozarejestrowanych podmiotów na początku analizowanego okresu wyniosła 844, a liczba wyrejestrowanych 531. Z kolei w drugim półroczu 2019 r. nastąpił nieznaczny wzrost ich liczby. Kolejny rok rozpoczął się znaczącym (26,1%) spadkiem liczby nowozarejestrowanych podmiotów – do 632 w pierwszej połowie 2020 r. W nieco mniejszym stopniu spadła w tym okresie liczba podmiotów wyrejestrowanych – o 16,9%. Najbardziej prawdopodobną przyczyną tych zmian był wybuch pandemii COVID-19 i wprowadzone ograniczenia w życiu społecznym i gospodarczym. W drugim półroczu 2020 r. wartości te pozostały na podobnym poziomie, jak w pierwszym i dopiero 2021 r. przyniósł pewien wzrost. Liczba nowozarejestrowanych podmiotów nie wróciła jednak do poziomu sprzed pandemii COVID-19 i w drugim półroczu 2021 r. wyniosła 704 podmioty, czyli o 16,6% mniej niż na początku 2019 r. Liczba podmiotów wyrejestrowanych zwiększyła się w drugiej połowie 2021 r. do poziomu obserwowanego przed pandemią (524), czyli jedynie 1,3% mniej w stosunku do pierwszej połowy 2019 r.

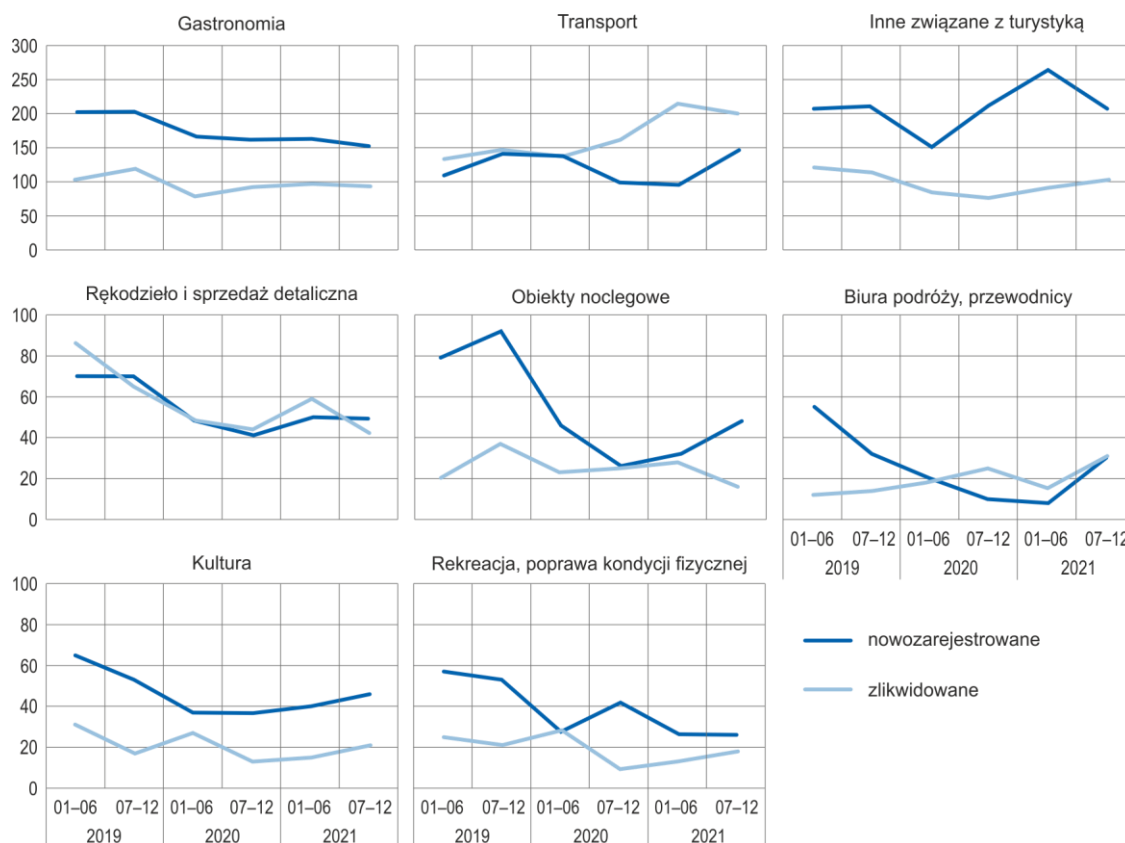
Bilans podmiotów nowozarejestrowanych w stosunku do wyrejestrowanych był w ciągu całego okresu lat 2019–2021 dodatni, jednak jego wartość zmniejszyła się na skutek różnej dynamiki zmian w liczbie nowych wpisów i wyrejestrowań (z 313 podmiotów na początku 2019 r. do 180 na koniec 2021 r.).

Wykres 42. Podmioty gospodarki turystycznej nowozarejestrowane i wyrejestrowane ogółem

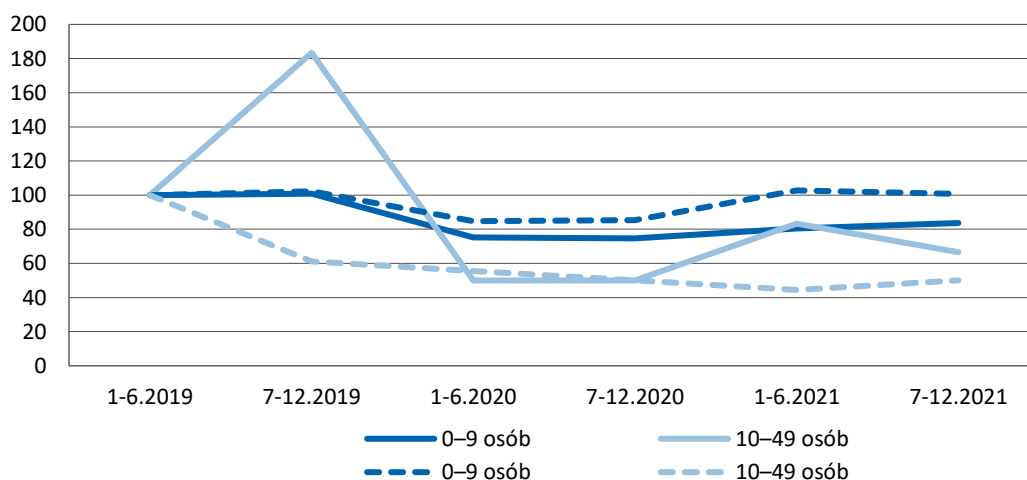
Spadek liczby nowych wpisów do rejestru REGON w pierwszym półroczu 2020 r. wystąpił w przypadku wszystkich grup branżowych, jednak jego wielkość była zróżnicowana. Największy odnotowano w przypadku „Obiektów noclegowych” (50,0% w stosunku do poziomu z drugiego półrocza 2019 r.) oraz „Rekreacji i poprawy kondycji fizycznej” (49,1%). Najmniejszy dotyczył grupy „Transport” (2,1%) i „Gastronomia” (18,2%).

W większości grup trend spadkowy utrzymywał się jeszcze przez kolejne półrocze i dopiero od 2021 r. liczba nowozarejestrowanych podmiotów zaczęła wzrastać. O powrocie w 2021 r. do stanu sprzed pandemii można mówić jedynie w przypadku grup „Transport” oraz „Inne związane z turystyką”. Liczba nowych rejestracji przedsiębiorstw transportowych była w II połowie tego roku o 34,0% większa niż w I połowie 2019 r., natomiast dla drugiej z tych grup wartości dla tych okresów były dokładnie równe i wynosiły 207 podmiotów. Dla pozostałych grup dynamika nowozarejestrowanych podmiotów zmniejszyła się – od 24,8% dla „Gastronomii” do 54,4% dla „Rekreacji, poprawy kondycji fizycznej”.

Nieco bardziej złożony obraz przedstawiają zmiany w liczbie wyrejestrowywanych podmiotów gospodarki turystycznej. W trzech grupach wybuch pandemii przełożył się na jej wzrost między II półroczem 2019 r. a I półroczem 2020 r.: „Kultura” (58,8%), „Rekreacja, poprawa kondycji fizycznej” (33,3%) oraz „Biura podróży i przewodnicy” (28,6%). Pozostałe grupy odnotowały w tym czasie spadki liczby podmiotów wyrejestrowanych (największy w „Obiektach noclegowych” – 37,8%). Przebieg trendu w opisywanym okresie czasu jest także zróżnicowany – w niektórych grupach kierunek zmian jest podobny jak w przypadku podmiotów nowozarejestrowanych, podczas gdy w innych jest jego lustrzanym odbiciem. Porównując koniec i początek analizowanego okresu można stwierdzić zwiększenie liczby likwidowanych podmiotów w dwóch grupach: „Biura podróży, przewodnicy” (158,3%) i „Transport” (50,4%) oraz jej zmniejszenie w pozostałych (od 51,2% dla „Rękodzieł i sprzedaży detalicznej” do 9,7% dla „Gastronomii”).

Wykres 43. Podmioty nowozarejestrowane i zlikwidowane według grup branżowych w latach 2019-2021

W latach 2019-2021 spadek liczby rejestrowanych podmiotów wystąpił dla wszystkich podmiotów branży turystycznej niezależnie od liczby zatrudnionych pracowników. Dla przedsiębiorstw małych wyniósł on 16,4%, a dla średnich – 33,3%. Zarówno w jednych jak i drugich zaobserwować można silniejszy efekt spadku liczebności podmiotów na początku pandemii i późniejsze odbicie. Podobne tendencje można zauważyć w przypadku podmiotów likwidowanych – ich liczba na koniec analizowanego okresu była o 50% mniejsza dla podmiotów średnich i o 0,8% większa dla podmiotów małych.

Wykres 44. Dynamika nowozarejestrowanych i wyrejestrowanych podmiotów według liczby zatrudnionych pracowników (I połowa 2019 = 100)

2.2.2. Przeżywalność podmiotów z obszaru gospodarki turystycznej

Dla podmiotów z obszaru gospodarki turystycznej Krakowa przeprowadzono analizę przeżycia obejmującą lata 2011-2021. Ponieważ część podmiotów była w omawianym okresie czasu kilkakrotnie wpisywana i usuwana z rejestru pod tym samym numerem REGON, pod uwagę wzięto tylko pierwszą ich rejestrację. W analizach uwzględniono klasyfikację podmiotów według cech w momencie rejestracji bez względu na późniejsze zmiany. Dla każdego podmiotu obliczono czas przeżycia, jako okres w miesiącach między datą wpisania do rejestru REGON a datą usunięcia z rejestru. W celu dopasowania funkcji przeżycia zastosowano metodę Kaplana-Meiera, która pozwala uwzględnić obserwacje ucięte, czyli te podmioty, które nadal były obecne na rynku po 2021 r.

W tabeli przedstawiono wskaźnik przeżycia kolejnych lat przez podmioty zarejestrowane w latach 2011–2021. Wskazuje on jaki odsetek podmiotów zarejestrowanych w roku wyjściowym było nadal aktywnych w kolejnych latach. Przykładowo wskaźnik 49,3% dla 2021 r. w pierwszym wierszu tabeli wskazuje, że z 1623 podmiotów zarejestrowanych w 2011 r., po 10 latach działalności, czyli w 2021 r. nadal aktywnych było 49,3% z nich.

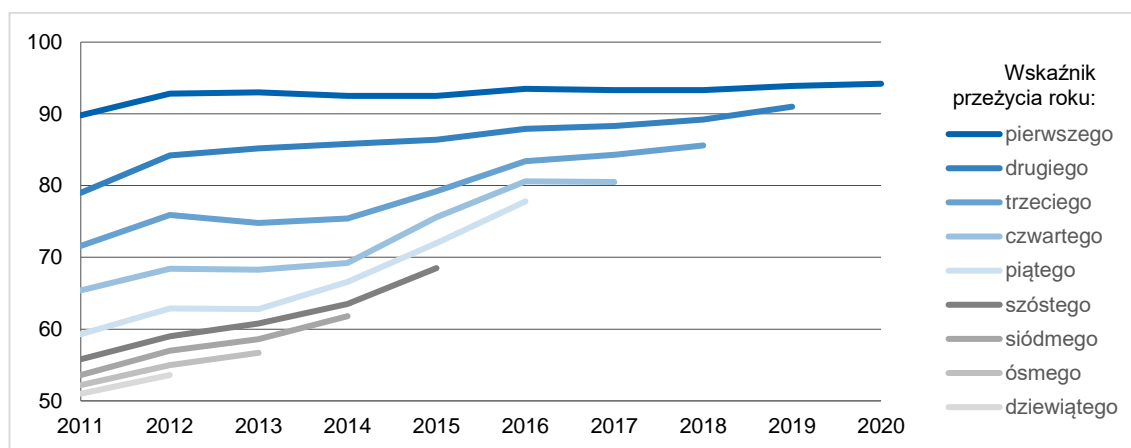
Tablica 5. Przeżywalność podmiotów gospodarki turystycznej w Krakowie w kolejnych latach aktywności na rynku w latach 2011 – 2021

Podmioty nowo zarejestrowane	Wskaźnik przeżycia kolejnego roku w %									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2011 1623	2012 89,8	2013 79,0	2014 71,6	2015 65,4	2016 59,3	2017 55,8	2018 53,6	2019 52,2	2020 51,0	2021 49,3
2012 1801	2013 92,8	2014 84,2	2015 75,9	2016 68,4	2017 62,9	2018 59,0	2019 57,0	2020 55,0	2021 53,6	
2013 1777	2014 93,0	2015 85,2	2016 74,8	2017 68,3	2018 62,8	2019 60,8	2020 58,6	2021 56,7		
2014 1656	2015 92,5	2016 85,8	2017 75,4	2018 69,2	2019 66,6	2020 63,5	2021 61,8			
2015 1970	2016 92,5	2017 86,4	2018 79,2	2019 75,6	2020 72,0	2021 68,5				
2016 1996	2017 93,5	2018 87,9	2019 83,4	2020 80,6	2021 77,8					
2017 2055	2018 93,3	2019 88,3	2020 84,3	2021 80,5						
2018 1781	2019 93,3	2020 89,2	2021 85,6							
2019 1693	2020 93,9	2021 91,0								
2020 1257	2021 94,2									

Wykres 45 przedstawia ten sam wskaźnik, pogrupowany według lat aktywności. Można zauważyć, że przeżywalność po pierwszym roku działalności nie zmieniała się znacznie w latach 2011-2020. Dla podmiotów zarejestrowanych w 2011 r. przeżywalność wyniosła 89,8%, a dla podmiotów zarejestrowanych w 2020 r. – 94,2%, czyli była o 4,4 p. proc. większa. Patrząc jednak na przeżywalność podmiotów po kolejnych latach widać tendencję do jej zwiększania się. Graficzną prezentacją tego zjawiska są zmniejszające się odległości między liniami na wykresie. Z przedsiębiorstw zarejestrowanych w 2011 r. dwa lata przetrwało 79,0% z nich, podczas gdy z tych

zarejestrowanych w 2016 r. – 87,9%, a z zarejestrowanych w 2019 r. – 91,0%. Jeszcze większe różnice widać, gdy porówna się przeżywalność po 5 latach działalności. Dla podmiotów, które rozpoczęły działalność w 2011 r. pięć lat przetrwało 59,3% z nich, natomiast z tych, które zarejestrowały się w 2016 r. – 77,8%, a więc o 18,5 p. proc. więcej. W związku z tym zmieniało się także ryzyko zakończenia działalności w kolejnych latach. Dla podmiotów, które weszły na rynek w 2011 r., najczęściej likwidacji było po drugim roku działalności, a dla podmiotów zarejestrowanych w 2016 r. najczęściej zakończyło działalność po pierwszym roku.

Wykres 45. Wskaźnik przeżycia podmiotów z obszaru gospodarki turystycznej w Krakowie według kolejnych lat

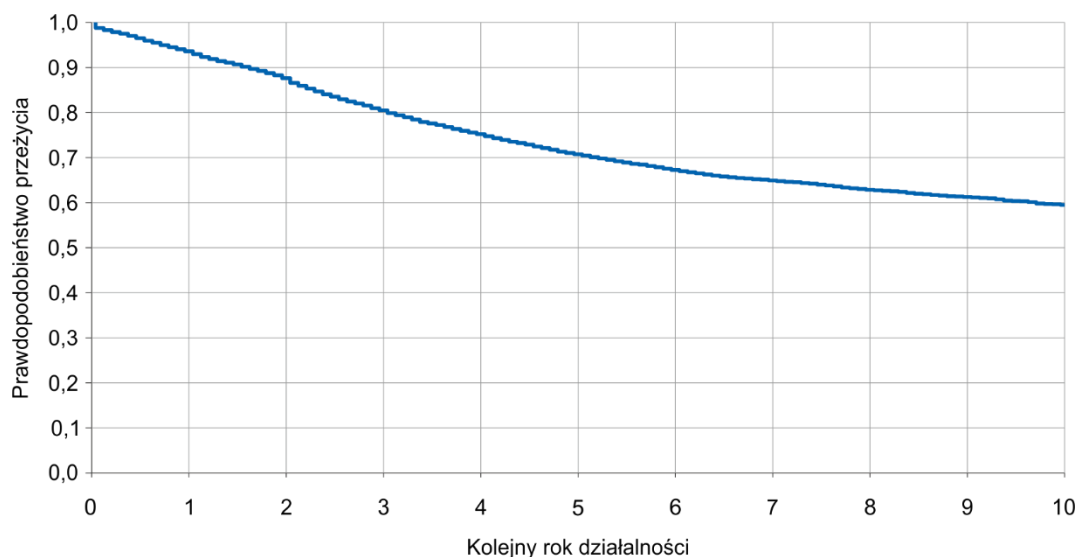

W tabelicy 6 dokonano zestawienia wskaźników przeżycia podmiotów gospodarczych po pięciu latach działalności od momentu ich zarejestrowania w latach 2011 i 2016 w poszczególnych grupach branżowych. Poprawa przeżywalności wystąpiła we wszystkich grupach branżowych. Największą odnotowano w grupie „Rekreacja, poprawa kondycji fizycznej” – wskaźnik przeżycia dla podmiotów zarejestrowanych w 2016 r. był wyższy o 29,3 p. proc. od wskaźnika dla jednostek zarejestrowanych w roku 2011. Podobny wzrost wskaźnika przeżycia wystąpił także w grupie „Biura podróży, przewodnicy” – 25,7 p. proc. Najmniejszym wzrostem charakteryzowały się grupy „Transport” – 8,7 p. proc. oraz „Kultura” – 14,4 p. proc.

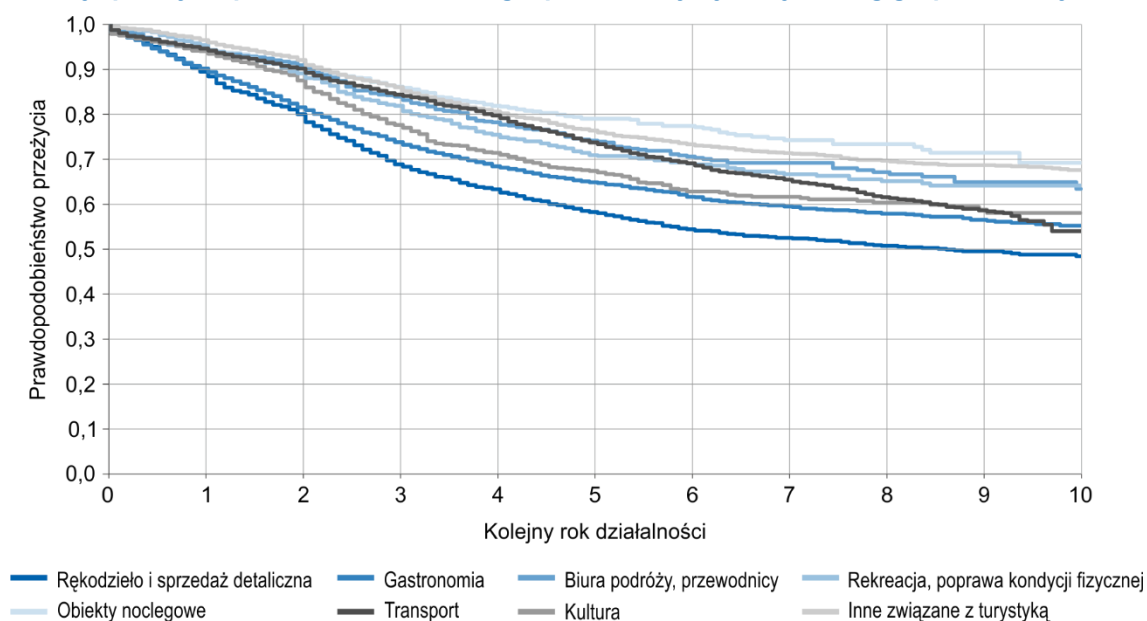
Tablica 6. Przeżywalność podmiotów gospodarki turystycznej w Krakowie w kolejnych latach aktywności na rynku w latach 2011 – 2021

Wyszczególnienie	Aktywne podmioty na rynku po pięciu latach działalności, zarejestrowane w roku:		
	2011	2016	Różnica w p. proc.
	w %		
Rękodzieło i sprzedaż detaliczna	48,6	66,7	18,1
Obiekty noclegowe	64,6	82,1	17,5
Gastronomia	50,9	71,5	20,6
Transport	69,6	78,3	8,7
Biura podróży, przewodnicy	60,2	85,9	25,7
Kultura	56,9	71,3	14,4
Rekreacja, poprawa kondycji fizycznej	52,8	82,1	29,3
Inne związane z turystyką	68,6	83,5	14,9

Przedstawiona na wykresie 46 funkcja przeżycia podmiotów gospodarczych z obszaru gospodarki turystycznej Krakowa ogółem oraz w grupach branżowych, obrazuje prawdopodobieństwo tego, że podmiot będzie obecny na rynku przynajmniej przez określoną liczbę lat.

Wykres 46. Funkcja przeżycia podmiotów z obszaru gospodarki turystycznej ogółem

Jak można odczytać z tablicy 7 prawdopodobieństwo przeżycia na rynku dłużej niż 1 rok przez nowozarejestrowany podmiot gospodarczy z obszaru gospodarki turystycznej wynosi 93,0%. Szanse na to, że jednostka przetrwa na rynku przynajmniej 5 lat wynoszą 70,4%, natomiast po dziesięciu latach działalności pozostanie 59,4% podmiotów. Prawdopodobieństwo, że podmiot nie przetrwa w ogóle pierwszego roku wynosi 1,2%. W kolejnych latach prawdopodobieństwo przetrwania podmiotu na rynku zmniejsza się jednak z roku na rok, a tempo spadku przeżywalności nie jest tak duże jak w początkowych latach działalności. Zatem kluczowe dla przetrwania firmy są pierwsze lata jej funkcjonowania (pewien wpływ ma jednak rodzaj działalności).

Wykres 47. Funkcja przeżycia podmiotów z obszaru gospodarki turystycznej według grup branżowych

Analiza przeżywalności podmiotów gospodarczych w grupach branżowych pokazuje, że po pierwszym roku aktywności na rynku największe szanse na przetrwanie mają podmioty z grupy „Inne związane z turystyką” (95,9%), najmniejsze zaś jednostki z grupy „Rękodzieło i sprzedaż detaliczna” (88,4%). Po dziesięciu latach największa przeżywalność występuje w grupie „Obiekty noclegowe” (69,3%), a najmniejsza w grupie „Rękodzieło i sprzedaż detaliczna” (48,6%). Podmioty z tej drugiej grupy charakteryzują się dużym prawdopodobieństwem likwidacji w pierwszych 3-4 latach funkcjonowania,

„Obiekty noclegowe” z kolei radzą sobie w tym kluczowym okresie znacznie lepiej niż pozostałe. Z wykresu możemy odczytać, że kształt krzywej jest podobny w przypadku większości grup (szybszy spadek w kilku pierwszych latach, a potem osiągnięcie plateau), jednak jedna z grup wyraźnie odstaje. Zbliżony do linii prostej przebieg funkcji przeżywalności dla grupy „Transport” wskazuje, że w jej przypadku prawdopodobieństwo przetrwania zmniejsza się bardziej jednostajnie – podmioty z tej grupy nie są tak bardzo narażone na likwidację w pierwszych latach działalności, ale z drugiej strony brakuje efektu stabilizacji w dłuższej perspektywie czasu, widocznego w pozostałych grupach.

Tablica 7. Prawdopodobieństwo przeżycia podmiotów gospodarczych w Krakowie według grup branżowych w kolejnych latach aktywności na rynku w latach 2019-2021

Kolejny rok działalności przedsiębiorstw	Grupy Razem	01	02	03	04	05	06	07	08
		Ręko-dzieło i sprzedaż detal.	Obiekty noclegowe	Gastronomia	Transport	Biura podróży, przewodnicy	Kultura	Rekreacja, poprawa kondycji fizycznej	Inne związane z turystyką
%									
0	98,8	98,9	98,4	98,2	98,7	99,1	97,8	99,2	99,4
1	93,0	88,4	94,2	89,4	94,1	94,0	93,4	94,3	95,9
2	86,6	78,3	89,8	80,9	89,2	90,1	86,0	88,0	90,9
3	79,9	68,4	85,9	73,3	84,1	83,2	77,0	80,7	85,1
4	74,7	62,7	81,7	68,2	79,2	77,7	71,0	74,9	80,2
5	70,4	58,1	79,0	64,8	73,4	74,0	67,1	70,8	76,0
6	67,0	54,2	77,2	61,7	68,7	70,4	62,9	68,9	73,1
7	64,8	52,5	74,3	59,5	65,1	69,3	61,7	66,7	71,3
8	62,7	50,9	73,4	58,0	61,4	66,7	60,4	65,2	69,6
9	61,2	49,7	71,5	56,4	58,5	65,0	58,2	64,2	68,8
10	59,4	48,6	69,3	55,3	53,6	63,5	58,2	64,2	67,7

2.3. Podmioty z udziałem kapitału zagranicznego

Podmioty z udziałem kapitału zagranicznego – to przedsiębiorstwa, w których w końcu roku kalendarzowego ulokowany był kapitał zagraniczny. Udziałowcami zagranicznymi mogą być osoby fizyczne nieposiadające obywatelstwa polskiego, osoby prawne i jednostki organizacyjne niebędące osobą prawną z siedzibą za granicą oraz osoby prawne z siedzibą w Polsce zależne od podmiotów zagranicznych.

Prezentowane dane dotyczą tych podmiotów gospodarczych, niezależnie od ich formy prawnej i wielkości, które mają siedzibę w Krakowie i których działalność należy do obszaru gospodarki turystycznej. Źródłem danych, które wykorzystano do scharakteryzowania zbiorowości podmiotów, w których udziały posiadali inwestorzy zagraniczni, było realizowane przez Główny Urząd Statystyczny roczne Badanie podmiotów z kapitałem zagranicznym.

Kapitał zagraniczny – to kapitał wniesiony do przedsiębiorstwa w postaci środków finansowych (gotówka, akcje, obligacje), rzeczowych aktywów trwałych (maszyny, urządzenia, środki transportu, nieruchomości) oraz wartości niematerialnych i prawnych (patenty, licencje itp.) przez podmiot zagraniczny.

Kapitał podstawowy (zakładowy) – to oznaczona kwota pieniężna stanowiąca sumę udziałów wszystkich współników, a zarazem będąca pierwotnym majątkiem przedsiębiorstwa. Jego wysokość jest ustalona w umowie spółki i wpisana w rejestrze sądowym. Jest to wkład właścicieli spółki, który

wnoszą oni w momencie zakładania przedsiębiorstwa, aby miało ono środki do rozpoczęcia działalności. Może on być wniesiony w postaci gotówki bądź np. środków trwałych, takich jak maszyny czy nieruchomości. Kapitał podstawowy stanowi podstawę odpowiedzialności spółki wobec wierzycieli i gwarancję jej wypłacalności, ma także znaczenie przy ubieganiu się o kredyty bankowe.

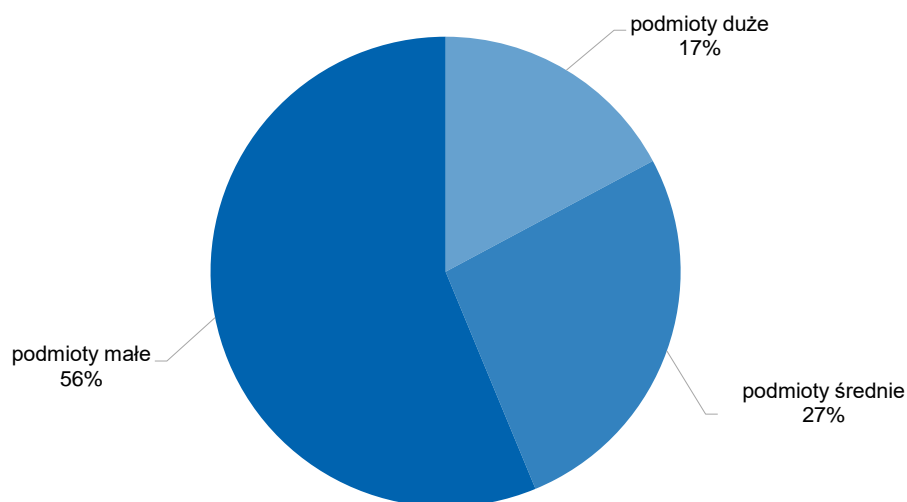
Przychody z całokształtu działalności – obejmują przychody netto ze sprzedaży produktów, przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów, pozostałe przychody operacyjne, przychody finansowe.

Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności – obejmują koszty działalności operacyjnej pomniejszone o koszt wytworzenia produktów na własne potrzeby i skorygowane o zmianę stanu produktów, a także koszty finansowe i pozostałe koszty operacyjne.

Wynik finansowy brutto – to wynik na działalności gospodarczej; dodatni wynik finansowy jest nazywany zyskiem, zaś ujemny stratą.

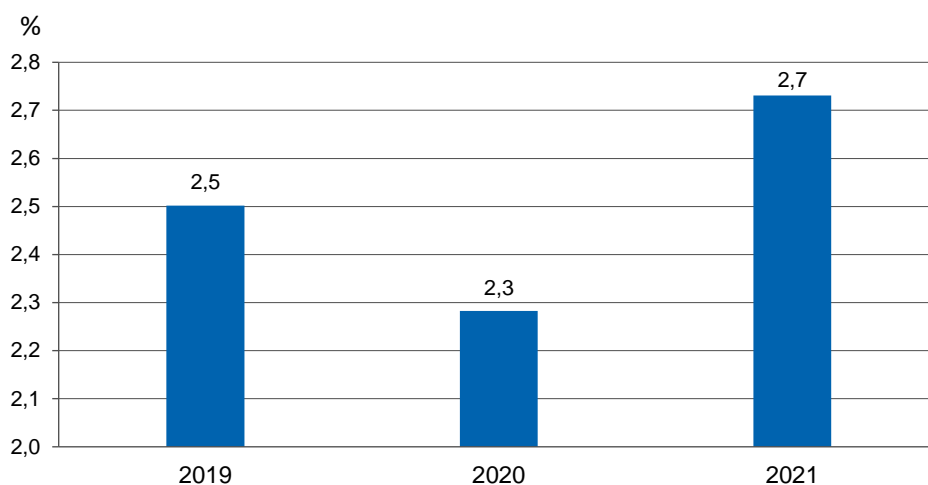
W 2021 r. podmioty z udziałem kapitału zagranicznego działające w obszarze gospodarki turystycznej stanowiły 7,2% wszystkich przedsiębiorstw z udziałem kapitału zagranicznego działających w Krakowie (spadek w stosunku do 2020 r. o 1,9 p. proc.). Przeważały podmioty małe czyli takie, w których liczba pracujących jest mniejsza niż 10 osób (56%). Na kolejnym miejscu uplasowały się przedsiębiorstwa średnie, w których liczba pracujących wynosi od 10 do 49 osób (27%). Najmniejszą grupę tworzyły jednostki duże zatrudniające powyżej 50 osób, które stanowiły 17% podmiotów z udziałem kapitału zagranicznego w obszarze gospodarki turystycznej Krakowa.

Wykres 48. Struktura przedsiębiorstw z udziałem kapitału zagranicznego w obszarze gospodarki turystycznej Krakowa w 2021 r. według klasy wielkości

Udział kapitału zagranicznego ulokowanego w podmiotach z obszaru gospodarki turystycznej stanowi niewielki odsetek wśród kapitału zagranicznego posiadanego przez wszystkie przedsiębiorstwa z Krakowa – w 2021 r. było to 2,7%.

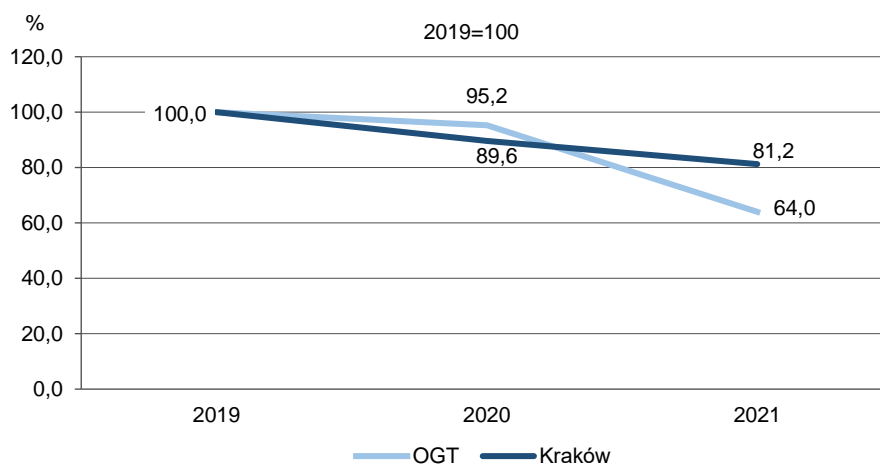
Wykres 49. Udział kapitału zagranicznego w przedsiębiorstwach z obszaru gospodarki turystycznej w kapitale zagranicznym przedsiębiorstw w Krakowie w latach 2019-2021

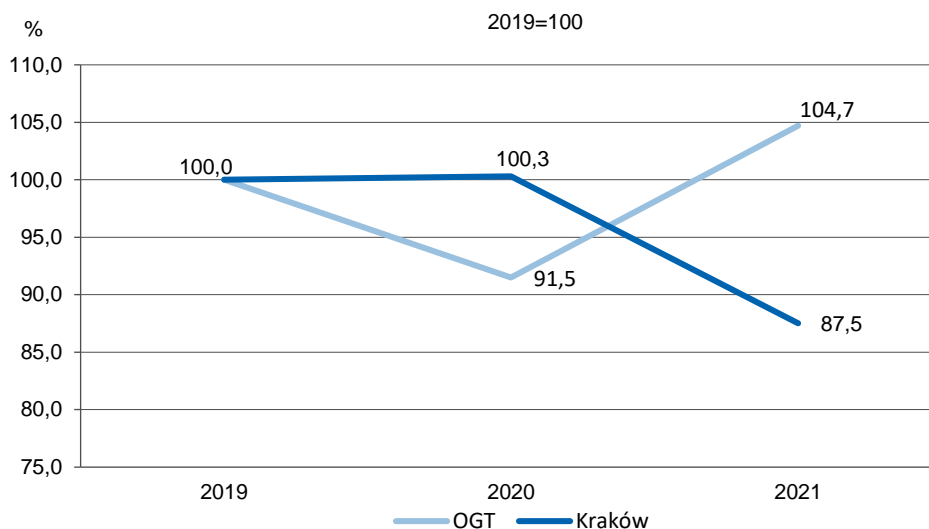
Analizując dynamikę ilości podmiotów z kapitałem zagranicznym zarówno w Krakowie, jak i w obszarze gospodarki turystycznej, zauważyć można tendencję spadkową w stosunku do 2019 r. W Krakowie ogółem obserwujemy systematyczny spadek ilości podmiotów z kapitałem zagranicznym – o 10,4 p. proc. w 2020 r. oraz o 18,8 p. proc. w 2021 r. W obszarze gospodarki turystycznej w 2020 r. dynamika w stosunku do 2019 r. wyniosła 95,2%, natomiast w 2021 r. spada znacząco i wynosi 64%.

Inaczej kształtuje się sytuacja w przypadku dynamiki obrazującej zmiany wartości kapitału zagranicznego. W 2020 r. w podmiotach z kapitałem zagranicznym w Krakowie ogółem zauważyć można minimalny wzrost kapitału zagranicznego (100,3%), natomiast 2021 r. przynosi z kolei spory spadek – dynamika w stosunku do 2019 r. wyniosła 87,5%. Przeciwną tendencję obserwujemy natomiast w przypadku przedsiębiorstw z obszaru gospodarki turystycznej. W 2020 r. w stosunku do 2019 r. zauważyć można spadek wartości kapitału zagranicznego o 8,5 p. proc., natomiast w 2021 r. odnotowano wzrost – dynamika w porównaniu do 2019 r. wynosi 104,7%.

Wykres 50. Dynamika ilości podmiotów z kapitałem zagranicznym w Krakowie oraz w obszarze gospodarki turystycznej w latach 2019-2021

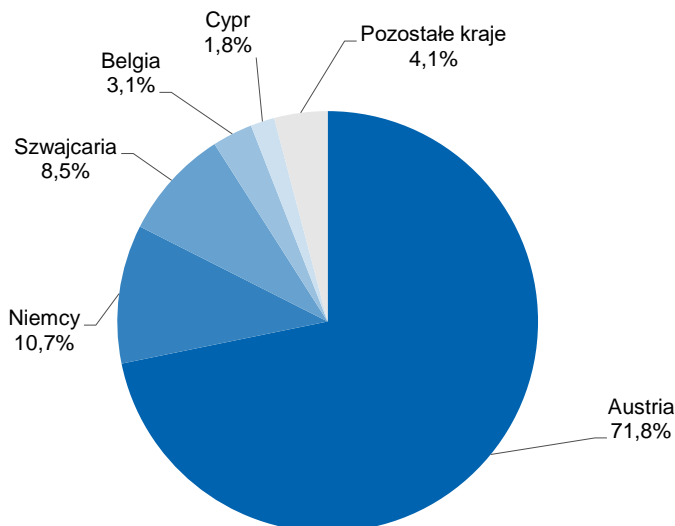

Wykres 51. Dynamika wartości kapitału zagranicznego w przedsiębiorstwach z kapitałem zagranicznym w Krakowie i obszarze gospodarki turystycznej

Największy odsetek kapitału zagranicznego ulokowanego w podmiotach gospodarki turystycznej Krakowa w 2021 r. pochodził od inwestorów austriackich – stanowił on 71,8%. Drugim krajem, z którego pochodził kapitał zagraniczny, były Niemcy (10,7%), trzecim natomiast Szwajcaria – 8,5%. Na kolejnych miejscach, ze znacznie mniejszymi udziałami, uplasowały się Belgia i Cypr, dla których odsetek wyniósł odpowiednio 3,1% oraz 1,8%.

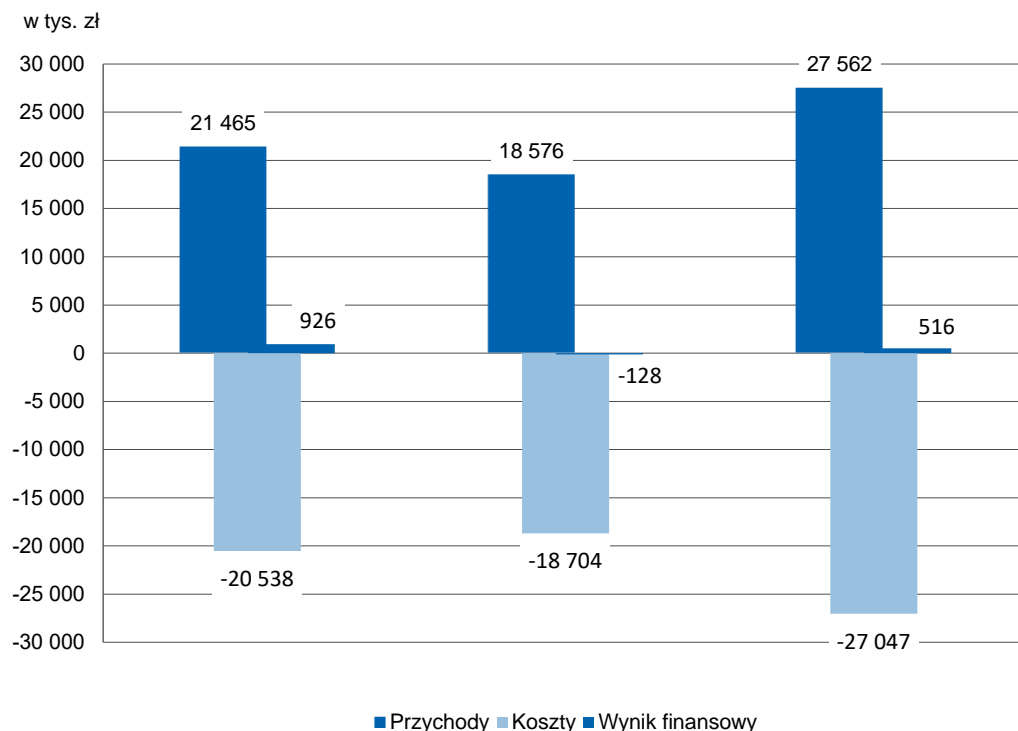
Wykres 52. Kapitał zagraniczny ulokowany w przedsiębiorstwach gospodarki turystycznej Krakowa w 2021 r. według kraju pochodzenia kapitału i wartości

W latach 2019-2021 przedsiębiorstwa z obszaru gospodarki turystycznej Krakowa posiadające kapitał zagraniczny najwyższe przychody z całokształtu działalności odnotowały w 2021 r. Jednocześnie w tym samym roku poniosły one również najwyższe w całym omawianym okresie koszty. W 2021 r. udział kosztów z całokształtu działalności w przychodach z całokształtu działalności wyniósł 98,1%. Podmioty z udziałem kapitału zagranicznego dodatnie wyniki finansowe odnotowały w roku 2019 oraz w roku 2021 – odpowiednio 926 tys. zł na 1 podmiot w 2019 r. oraz 516 tys. zł na 1 podmiot w 2021 r. Najślabszy pod względem finansowym był 2021 r., kiedy pandemia COVID-19 miała znaczący wpływ

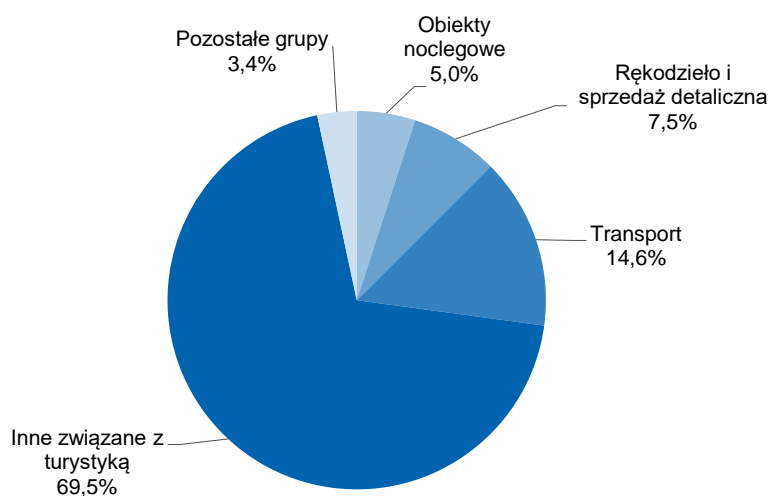
na rozwój turystyki. W analizowanym okresie 2020 r. był jedynym, kiedy w przedsiębiorstwach z obszaru gospodarki turystycznej Krakowa posiadających kapitał zagraniczny, koszty przewyższyły przychody – odnotowano wtedy stratę w wysokości 128 tys. zł na 1 podmiot.

Wykres 53. Przeciętne przychody, koszty oraz wynik finansowy przedsiębiorstw z udziałem kapitału zagranicznego gospodarki turystycznej Krakowa przypadające na 1 podmiot w latach 2019-2021

Wśród podmiotów z udziałem kapitału zagranicznego gospodarki turystycznej Krakowa zdecydowanie najliczniejszą grupę stanowiły „Inne związane z turystyką” – 69,5%. Kolejne miejsce zajmuje grupa „Transport” (14,6%) oraz grupa „Rękodzieło i sprzedaż detaliczna” (7,5%) oraz „Obiekty noclegowe” (5,0%).

Wykres 54. Struktura przedsiębiorstw z udziałem kapitału zagranicznego gospodarki turystycznej Krakowa według grup branżowych w 2021 r.

2.4. Pracujący i wynagrodzenia

Pracę płatną przedstawiono w podziale na zatrudnienie etatowe, czyli pracę wykonywaną na podstawie stosunku pracy oraz pracę pozaetatową świadczoną w oparciu o umowy cywilnoprawne (np. umowy zlecenia). Dane dotyczące zatrudnienia na podstawie stosunku pracy prezentują stan na dzień 31 grudnia danego roku. Z kolei dane w zakresie umów cywilnoprawnych zostały przedstawione jako miesięczne sumy osób pracujących w ramach tego rodzaju umów.

Na koniec 2019 r. w obszarze gospodarki turystycznej Krakowa w ramach stosunku pracy pracowały łącznie 46 394 osoby. Największą liczbę zatrudnionych odnotowano w grupie „Gastronomia” – 9 409 osób, a następnie Inne związane z turystyką – 9 130 osób. W latach 2020 i 2021 liczba pracujących na podstawie stosunku pracy zmniejszyła się odpowiednio o 9,6% i 7,2%. Największy spadek zatrudnienia odnotowano w grupie „Obiekty noclegowe” – o 22,7% w 2020 r. i o 21,5% w 2021 r. W żadnej innej branży gospodarki turystycznej Krakowa spadek liczby pracujących na podstawie stosunku pracy nie przekroczył 20%. Wzrost liczby zatrudnionych w 2020 r. wystąpił tylko w grupie „Rekreacja i poprawa kondycji fizycznej” (o 2,5%), a w 2021 r. liczba pracujących na podstawie stosunku pracy zwiększyła się w branżach „Kultura” (o 2,9%) oraz „Rekreacja i poprawa kondycji fizycznej” (o 8,7%).

Tablica 8. Osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy w obszarze gospodarki turystycznej Krakowa według grup branżowych w latach 2019-2021

Grupy branżowe	Zatrudnieni na podstawie stosunku pracy				
	2019	2020		2021	
	w tys. osób	2019=100		w tys. osób	2019=100
OGÓŁEM	46,39	41,95	90,4	43,04	92,8
Grupa 01 Rękodzieło i sprzedaż detaliczna	8,60	7,53	87,6	7,43	86,4
Grupa 02 Obiekty noclegowe	4,36	3,37	77,3	3,42	78,5
Grupa 03 Gastronomia	9,41	8,09	86,0	9,24	98,2
Grupa 04 Transport	8,59	8,47	98,6	8,03	93,6
Grupa 05 Biura podróży, przewodnicy	0,77	0,69	89,4	0,66	86,0
Grupa 06 Kultura	4,54	4,51	99,3	4,67	102,9
Grupa 07 Rekreacja, poprawa kondycji fizycznej	1,01	1,03	102,5	1,10	108,7
Grupa 08 Inne związane z turystyką	9,13	8,27	90,6	8,49	93,0

W 2019 r. zatrudnieni na podstawie stosunku pracy w obszarze gospodarki turystycznej stanowili 10,7% ogółu osób pracujących w Krakowie. W 2020 r. ich udział zmniejszył się do 9,8%, a w 2021 r. do 9,6%. Na koniec 2020 r., zarówno w obszarze gospodarki turystycznej, jak i w całym Krakowie, odnotowano spadek liczby pracujących na podstawie stosunku pracy w porównaniu z końcem 2019 r. W Krakowie

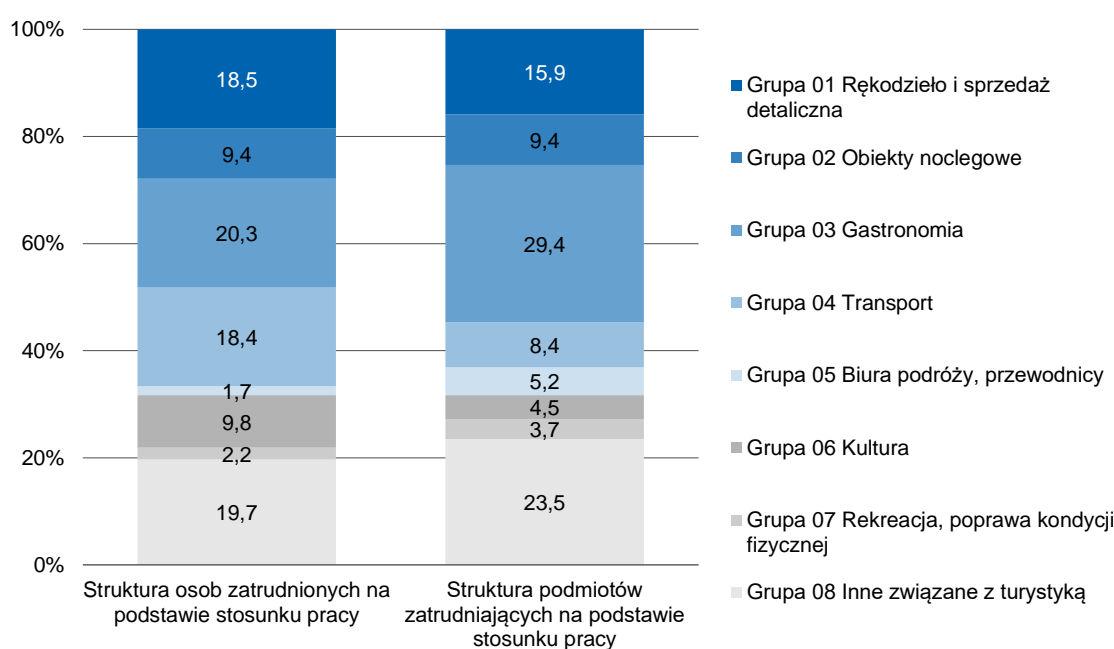
liczba zatrudnionych zmniejszyła się o 0,6%, a w obszarze gospodarki turystycznej ich liczba zmalała o blisko 10%. W 2021 r. w całym Krakowie nastąpił wzrost poziomu zatrudnienia o 3,3% w porównaniu z 2019 r., z kolei w obszarze gospodarki turystycznej liczba pracujących na podstawie stosunku pracy nie powróciła do stanu z końca 2019 r. i była niższa o 7,2%.

Tablica 9. Osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy w Krakowie oraz w obszarze gospodarki turystycznej w latach 2019-2021

Wyszczególnienie	Zatrudnieni na podstawie stosunku pracy		
	2019	2020	2021
	w osobach		
miasto Kraków	432 534	429 802	446 971
Obszar gospodarki turystycznej w Krakowie	46 394	41 953	43 040
	%		
Udział osób zatrudnionych w obszarze gospodarki turystycznej w liczbie zatrudnionych ogółem w Krakowie	10,7	9,8	9,6

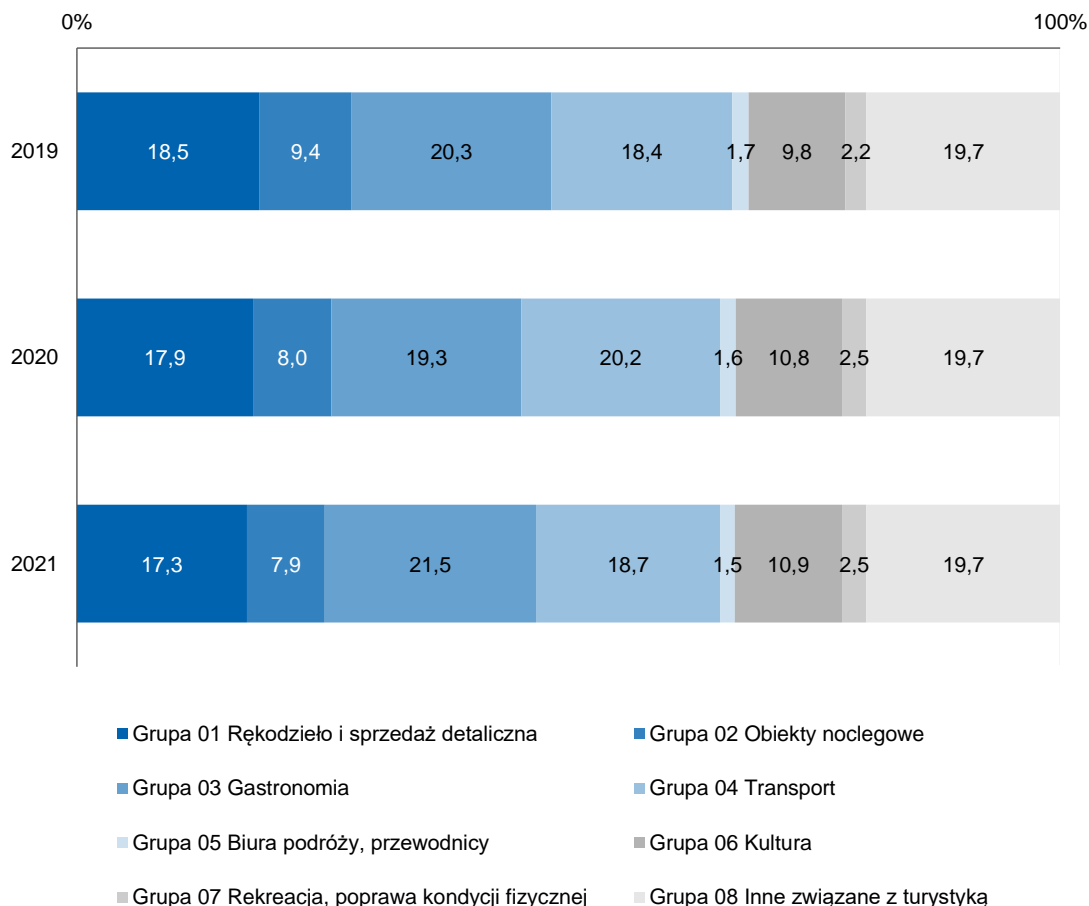
Najliczniejszą grupę przedsiębiorstw działających w obszarze gospodarki turystycznej i zatrudniających na podstawie stosunku pracy stanowiły podmioty prowadzące działalność w branży „Gastronomia” (29,4%). Na koniec 2019 r. zatrudniały ponad 20% wszystkich pracujących w obszarze gospodarki turystycznej. Zbliżony udział w liczbie zatrudnionych na podstawie stosunku pracy miały następujące branże: „Inne związane z turystyką” (19,7%), „Rękodzieło i sprzedaż detaliczna” (18,5%) oraz „Transport” (18,4%). Warto zwrócić uwagę, iż podmioty działające w grupie „Transport” stanowiły 8,4% wszystkich przedsiębiorstw z obszaru gospodarki turystycznej, a ich udział w liczbie pracujących na podstawie stosunku pracy był ponad dwukrotnie wyższy. Najmniejszą liczbę zatrudnionych odnotowano w branży „Biura podróży, przewodnicy” (1,7%), a w grupie „Rekreacja, poprawa kondycji fizycznej” wystąpiła najniższa liczba podmiotów zatrudniających na podstawie stosunku pracy (3,7%).

Wykres 55. Struktura podmiotów zatrudniających na podstawie stosunku pracy i osób zatrudnionych w obszarze gospodarki turystycznej Krakowa według grup branżowych w 2019 r.

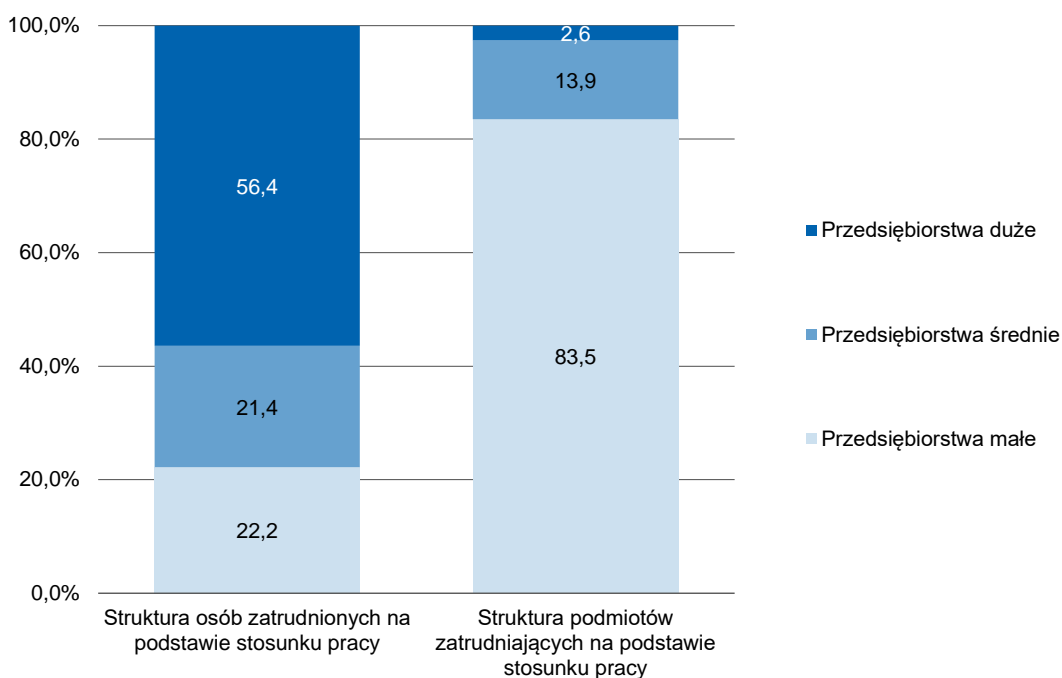
W latach 2019-2021 największą zmianę w strukturze osób zatrudnionych na podstawie stosunku pracy odnotowano w branży „Obiekty noclegowe”. Udział osób pracujących w tym obszarze gospodarki turystycznej zmniejszył się o 1,5 p. proc. (z 9,4% w 2019 r. do 7,9% w 2021 r.). Zbliżony spadek odnotowano w grupie „Rękodzieło i sprzedaż detaliczna” (o 1,2 p. proc.). W branży „Gastronomia” udział zatrudnionych na podstawie stosunku pracy zmniejszył się do 19,3% w 2020 r. (o 1,0 p. proc. w porównaniu z 2019 r.), a następnie wzrósł do 21,5% w 2021 r. Odwrotną sytuację odnotowano w grupie „Transport” – w 2020 r. odsetek pracujących zwiększył się o 1,8 p. proc. w stosunku do 2019 r., po czym w 2021 r. obniżył się do 18,7%.

Wykres 56. Struktura osób zatrudnionych na podstawie stosunku pracy w obszarze gospodarki turystycznej Krakowa według grup branżowych w latach 2019-2021

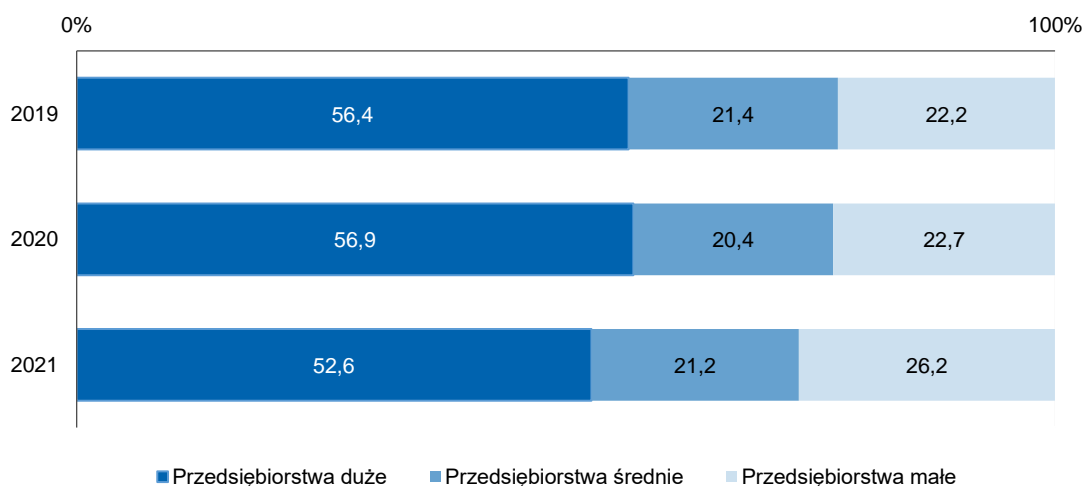
W 2019 r. ponad połowa osób pracujących w obszarze gospodarki turystycznej Krakowa zatrudniona była w sektorze dużych przedsiębiorstw (56,4%). Warto jednak zaznaczyć, że udział tego sektora w strukturze podmiotów zatrudniających na podstawie stosunku pracy wyniósł tylko 2,6%. Tu zdecydowanie wyróżniały się przedsiębiorstwa małe, których udział przekroczył 80%, lecz liczba zatrudnianych przez nie osób stanowiła niewiele ponad 1/5 wszystkich pracujących na podstawie stosunku pracy w obszarze gospodarki turystycznej.

Wykres 57. Struktura podmiotów zatrudniających na podstawie stosunku pracy i osób zatrudnionych w obszarze gospodarki turystycznej Krakowa według klasy wielkości przedsiębiorstwa w 2019 r.

W latach 2019-2021 największe zmiany w strukturze osób pracujących w obszarze gospodarki turystycznej wystąpiły w sektorze dużych i małych przedsiębiorstw. W 2021 r. odnotowano spadek udziału osób zatrudnionych w dużych podmiotach o 3,8 p. proc. (mimo jego wzrostu o 0,5 p. proc. na koniec 2020 r.). Jednocześnie zaobserwowano, że w porównaniu z 2019 r. udział osób pracujących w sektorze małych przedsiębiorstw zwiększył się o 4,0 p. proc. i na koniec 2021 r. wyniósł 26,2%.

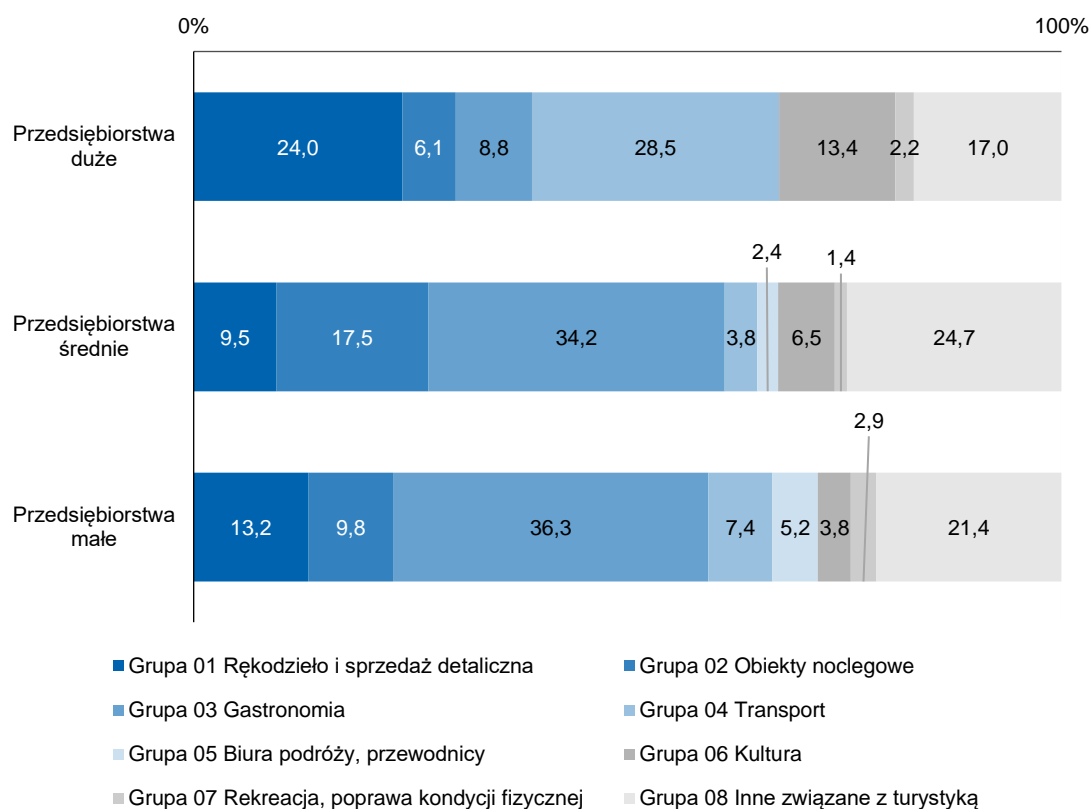
Wykres 58. Struktura osób zatrudnionych na podstawie stosunku pracy w obszarze gospodarki turystycznej Krakowa według klasy wielkości przedsiębiorstwa w latach 2019-2021

W sektorze dużych przedsiębiorstw największą liczbę osób pracujących na podstawie stosunku pracy odnotowano w branżach „Transport” oraz „Rękodzieło i sprzedaż detaliczna”. Zatrudnieni we wskazanych obszarach gospodarki turystycznej stanowili odpowiednio 28,5% oraz 24,0% ogółu osób pracujących w dużych przedsiębiorstwach. Najmniejszy udział odnotowały osoby zatrudnione w grupie

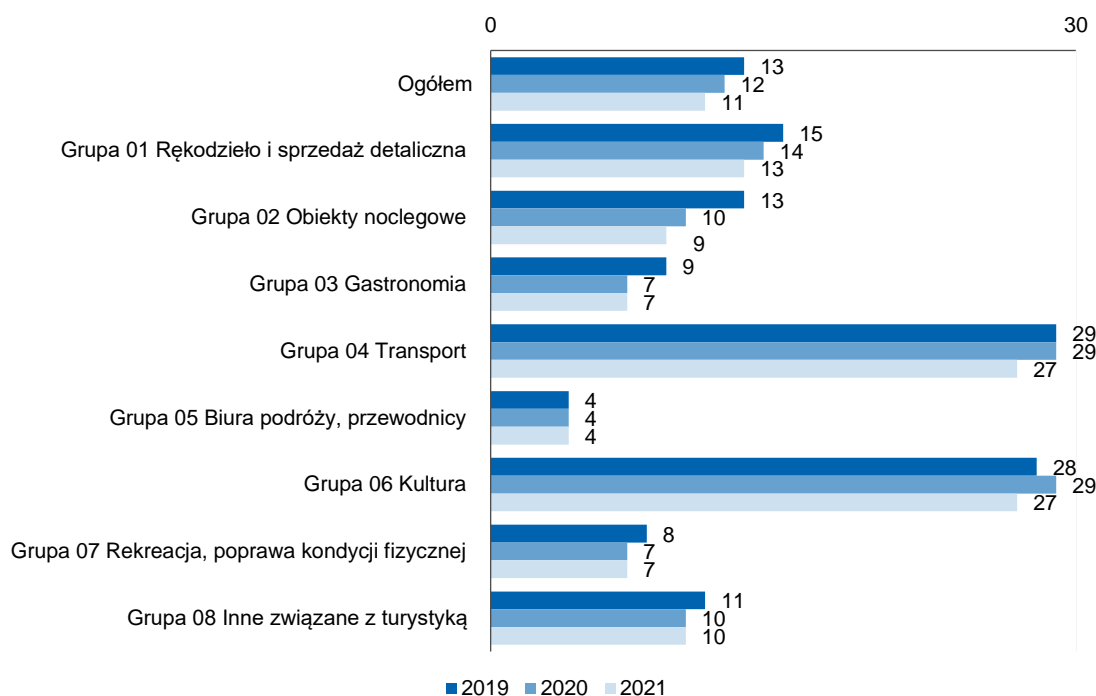
„Rekreacja, poprawa kondycji fizycznej” – 2,2%. Zarówno w sektorze małych, jak i średnich przedsiębiorstwach, ponad 1/3 osób pracujących na podstawie stosunku pracy zatrudniona była w branży „Gastronomia” (odpowiednio 36,3% i 34,2%). Wysoki udział odnotowali także pracujący w grupie „Inne związane z turystyką” – 24,7% w przedsiębiorstwach średnich i 21,4% w przedsiębiorstwach małych. Ponadto znaczącą część pracujących w sektorze średnich przedsiębiorstwach stanowiły osoby zatrudnione w branży „Obiekty noclegowe” – 17,5% (w przedsiębiorstwach małych ich udział wyniósł 9,8%, a w dużych – 6,1%). Pracujący w grupie „Rekreacja, poprawa kondycji fizycznej” stanowili odpowiednio 2,9% i 1,4% ogółu osób zatrudnionych w turystyce przez sektor przedsiębiorstw małych oraz średnich.

Wykres 59. Struktura osób zatrudnionych na podstawie stosunku pracy w obszarze gospodarki turystycznej Krakowa według grup branżowych i klasy wielkości przedsiębiorstwa w 2019 r.

W 2019 r. średnia liczba pracujących w obszarze gospodarki turystycznej przypadająca na jeden podmiot zatrudniający w ramach stosunku pracy wyniosła 13 osób. W 2020 r. wartość średniej zmniejszyła się do 12, a w 2021 r. do 11 osób. Spośród wszystkich grup branżowych zaliczanych do obszaru gospodarki turystycznej, najwyższą średnią liczbą zatrudnionych na podstawie stosunku pracy wyróżniały się – „Transport” (29 osób) i „Kultura” (28 osób). W 2021 r. w obu wymienionych grupach branżowych średnia osiągnęła taką samą wartość i wyniosła 27 osób. W latach 2019-2021 największy spadek przeciętnej liczby osób pracujących na podstawie stosunku pracy odnotowano w grupie „Obiekty noclegowe”. Wartość średniej zmniejszyła się z 13 osób w 2019 r. do 9 osób w 2021 r. Jedynym sektorem, w którym nie odnotowano żadnych zmian w zakresie średniej wartości osób pracujących w ramach stosunku pracy, były „Biura podróży, przewodnicy”. Przeciętna liczba zatrudnionych w tej grupie branżowej wyniosła 4 osoby.

Wykres 60. Średnia liczba osób zatrudnionych na podstawie stosunku pracy w obszarze gospodarki turystycznej Krakowa według grup branżowych w latach 2019-2021

W 2019 r. średnia liczba pracujących w obszarze gospodarki turystycznej przypadająca na jeden podmiot klasy dużej wyniosła 291 osób. Wśród średnich przedsiębiorstw przeciętna liczba zatrudnionych na podstawie stosunku pracy wyniosła 20 osób, a w sektorze małych przedsiębiorstw – 3 osoby.

Z punktu widzenia branży turystycznej największe zróżnicowanie w średniej liczbie pracujących odnotowano w sektorze dużych przedsiębiorstw. W grupie „Transport” przeciętna liczba zatrudnionych wyniosła 1 065 osób, a w branży „Obiekty noclegowe” na jeden podmiot klasy dużej przypadało średnio 85 osób pracujących w ramach stosunku pracy. Na tle innych branż wysoką wartość średniej odnotowano także w grupie „Rękodzieło i sprzedaż detaliczna” – 699 osób. W sektorze średnich przedsiębiorstw przeciętna liczba zatrudnionych na podstawie stosunku pracy wahała się między 18 osób w grupie „Transport”, a 28 osób w branżach „Kultura” oraz „Rekreacja, poprawa kondycji finansowej”. Najmniejsze zróżnicowanie średniej liczby zatrudnionych odnotowano w podmiotach klasy małej. W zależności od grupy branżowej na jedno przedsiębiorstwo przypadało od 2 do 4 osób pracujących w ramach stosunku pracy.

W latach 2019-2021 sektor dużych przedsiębiorstw charakteryzował się największą dynamiką zmian w zakresie przeciętnej liczby zatrudnionych. Na koniec 2020 r. średnia liczba pracujących w dużych podmiotach gospodarki turystycznej zmniejszyła się o 26 osób, po czym w 2021 r. wzrosła o 7 osób w porównaniu z 2019 r. W większości branż turystycznych rok 2020 przyniósł spadek średniej liczby zatrudnionych w ramach stosunku pracy – największy w grupie „Rękodzieło i sprzedaż detaliczna” (o 145 osób), a następnie w branży „Gastronomia” (o 72 osoby). Tylko w obszarze „Kultury” odnotowano wzrost przeciętnej liczby pracujących (o 8 osób). W 2021 r. większość branż z obszaru gospodarki turystycznej zwiększyła swoją średnią wartość zatrudnienia, lecz nie powróciła do stanu z końca 2019 r. Warto zwrócić uwagę na dwie branże, w których działał sektor dużych przedsiębiorstw: „Transport” oraz „Rekreacja, poprawa kondycji fizycznej”. Na koniec 2021 r. w pierwszej z wymienionych grup branżowych odnotowano spadek średniej liczby zatrudnionych o 56 osób w porównaniu z 2020 r. Z kolei podmioty działające w branży „Rekreacja, poprawa kondycji fizycznej” zwiększyły przeciętne zatrudnienie o 75 osób.

Tablica 10. Średnia liczba osób zatrudnionych na podstawie stosunku pracy w obszarze gospodarki turystycznej Krakowa według grup branżowych i klasy wielkości przedsiębiorstwa w latach 2019-2021

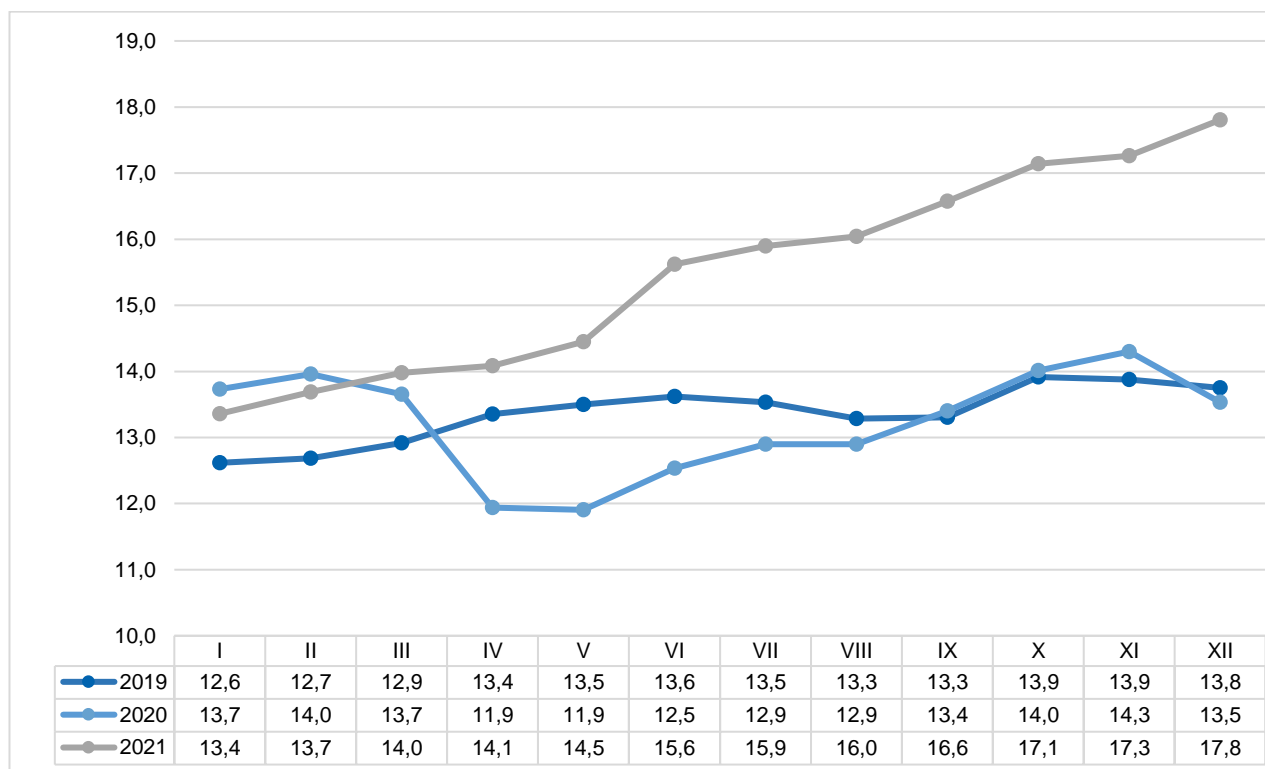
Grupy branżowe	2019	2020	2021
Przedsiębiorstwa duże			
OGÓŁEM	291	265	298
Grupa 01 Rękodzieło i sprzedaż detaliczna	699	554	658
Grupa 02 Obiekty noclegowe	85	56	70
Grupa 03 Gastronomia	255	183	209
Grupa 04 Transport	1065	1059	1003
Grupa 05 Biura podróży, przewodnicy	–	–	–
Grupa 06 Kultura	159	167	164
Grupa 07 Rekreacja, poprawa kondycji fizycznej	188	186	261
Grupa 08 Inne związane z turystyką	213	190	202
Przedsiębiorstwa średnie			
OGÓŁEM	20	17	19
Grupa 01 Rękodzieło i sprzedaż detaliczna	19	17	17
Grupa 02 Obiekty noclegowe	22	16	20
Grupa 03 Gastronomia	20	14	17
Grupa 04 Transport	18	15	16
Grupa 05 Biura podróży, przewodnicy	17	13	14
Grupa 06 Kultura	28	28	29
Grupa 07 Rekreacja, poprawa kondycji fizycznej	28	21	28
Grupa 08 Inne związane z turystyką	20	19	20
Przedsiębiorstwa małe			
OGÓŁEM	3	3	3
Grupa 01 Rękodzieło i sprzedaż detaliczna	3	3	3
Grupa 02 Obiekty noclegowe	4	4	4
Grupa 03 Gastronomia	4	4	4
Grupa 04 Transport	3	3	3
Grupa 05 Biura podróży, przewodnicy	3	3	3
Grupa 06 Kultura	3	3	3
Grupa 07 Rekreacja, poprawa kondycji fizycznej	2	2	3
Grupa 08 Inne związane z turystyką	3	3	3

W podmiotach działających w obszarze gospodarki turystycznej Krakowa rozpowszechnienie stosowania umów cywilnoprawnych było ponad trzykrotnie mniejsze niż korzystanie z pracy etatowej. W 2019 r. miesięczna liczba pracujących na podstawie umów cywilnoprawnych wyniosła średnio 13 363 osoby. Najwyższą liczbę pracowników pozaetatowych odnotowano w październiku – 13 915 osób, a najniższą w styczniu – 12 617. W ciągu całego roku nie zaobserwowano gwałtownego spadku bądź wzrostu zatrudnienia w formie umów cywilnoprawnych. Różnice w liczbie pracowników pozaetatowych pomiędzy kolejnymi miesiącami wahały się od 0,1% do 4,6%.

W 2020 r. przeciętna liczba świadczących pracę na podstawie umów cywilnoprawnych wyniosła miesięcznie 13 230 osób (o 133 mniej niż w 2019 r.). W kwietniu 2020 r. w obszarze gospodarki turystycznej Krakowa odnotowano nagły spadek liczby zatrudnionych na podstawie umów cywilnoprawnych (o 12,6% w stosunku do marca 2020 r.). Od połowy roku liczba pracowników pozaetatowych zaczęła systematycznie wzrastać, przekraczając w październiku i listopadzie liczbę 14 000 osób.

Rok 2021 charakteryzował się comiesięcznym wzrostem liczby osób, z którymi zawierano umowy cywilnoprawne. Od stycznia do grudnia 2021 r. ich liczba zwiększyła się o blisko 4 500 osób, tj. 33,3%. Największy, miesięczny wzrost pracujących na podstawie umów cywilnoprawnych, odnotowano w czerwcu 2021 r. W stosunku do maja 2021 r. liczba pracowników pozaetatowych zwiększyła się o ponad 1 000 osób (8,1%).

Wykres 61. Osoby zatrudnione na umowy cywilnoprawne w obszarze gospodarki turystycznej Krakowa w latach 2019-2021 (tys. osób)

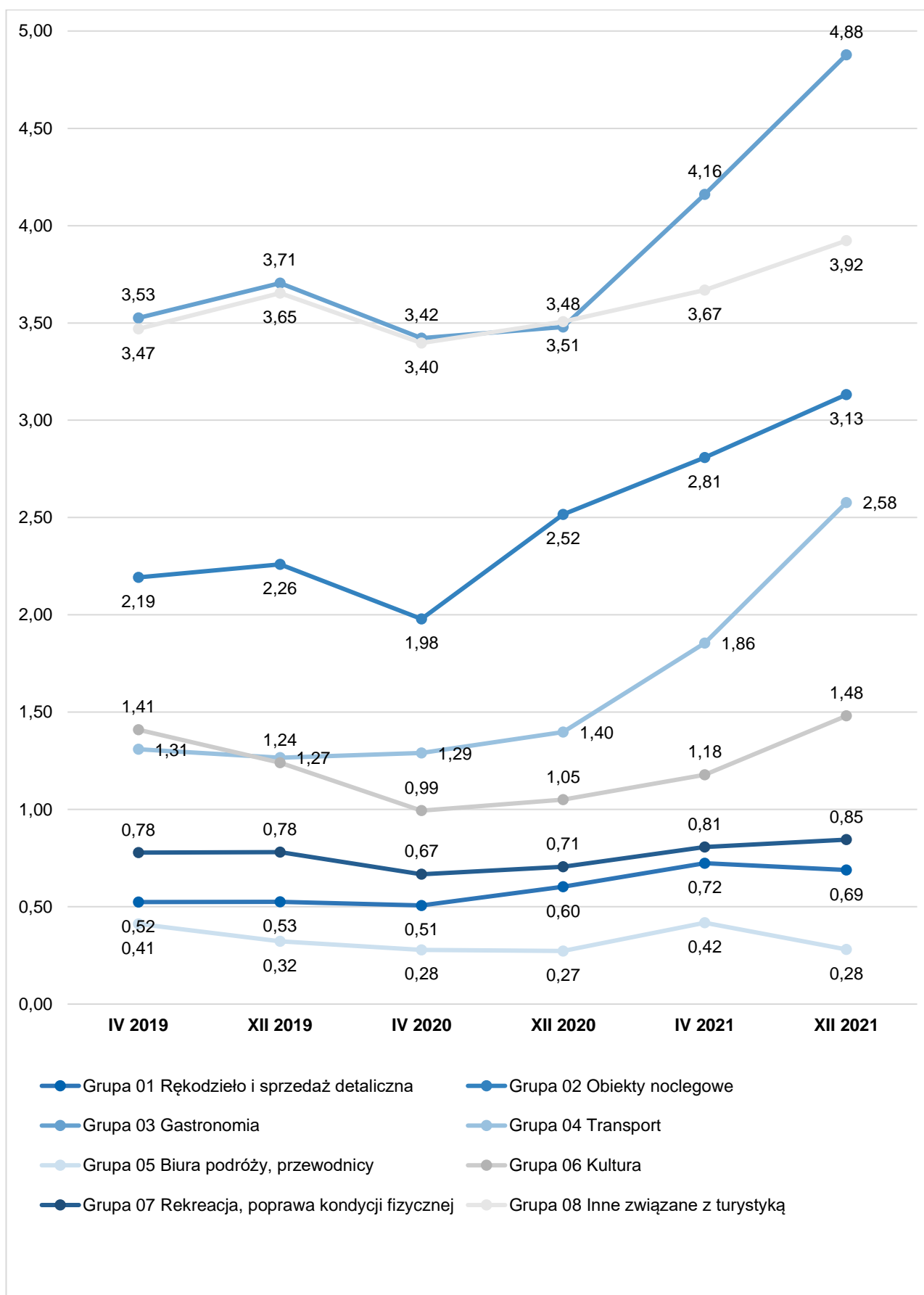
„Gastronomia” i „Inne związane z turystyką” to dwie branże turystyczne dominujące w zakresie zatrudniania pracowników na umowy cywilnoprawne. W latach 2019-2020 w obu wymienionych branżach liczba pracowników pozaetatowych w każdym miesiącu oscylowała wokół 3 500 osób. W 2021 r., zwłaszcza w grupie „Gastronomia”, odnotowano wyraźny wzrost liczby osób świadczących pracę w formie umów cywilnoprawnych. W grudniu 2021 r. ich liczba wyniosła prawie 5 000 osób i w stosunku do analogicznego miesiąca z 2020 r. zwiększyła się o 40,2%.

Relatywnie wysoką liczbą pracowników pozaetatowych charakteryzowały się podmioty działające w branży „Obiekty noclegowe”. W 2019 r. ich liczba w każdym miesiącu wynosiła średnio 2 230 osób. W pierwszym półroczu 2020 r. „Obiekty noclegowe” zmniejszyły liczbę osób zatrudnionych w ramach umów cywilnoprawnych. Między grudniem 2019 r. a czerwcem 2020 r. liczba pracowników pozaetatowych w tej branży zmniejszyła się o ponad 12%. Od połowy 2020 r. zatrudnienie w „Obiektach noclegowych” intensywnie wzrasta, osiągając w grudniu 2021 r. poziom 3 132 osób pracujących na podstawie umów cywilnoprawnych.

We wszystkich analizowanych okresach czasowych najmniejszą liczbę pracowników pozaetatowych odnotowano w branży „Biura podróży, przewodnicy”. Przeciętna liczba zatrudnionych w każdym miesiącu wyniosła: 396 osób w 2019 r., 343 osoby w 2020 r. i 313 osób w 2021 r.

W latach 2019-2021 największą zmianę w zakresie pracy pozaetatowej odnotowała branża „Transport”. W czerwcu 2019 r. w ramach umów cywilnoprawnych zatrudnionych było 1 309 osób. W grudniu 2021 r. ich liczba przekroczyła 2 500, co oznacza prawie dwukrotny wzrost pracujących na podstawie tego rodzaju umów w branży „Transport”.

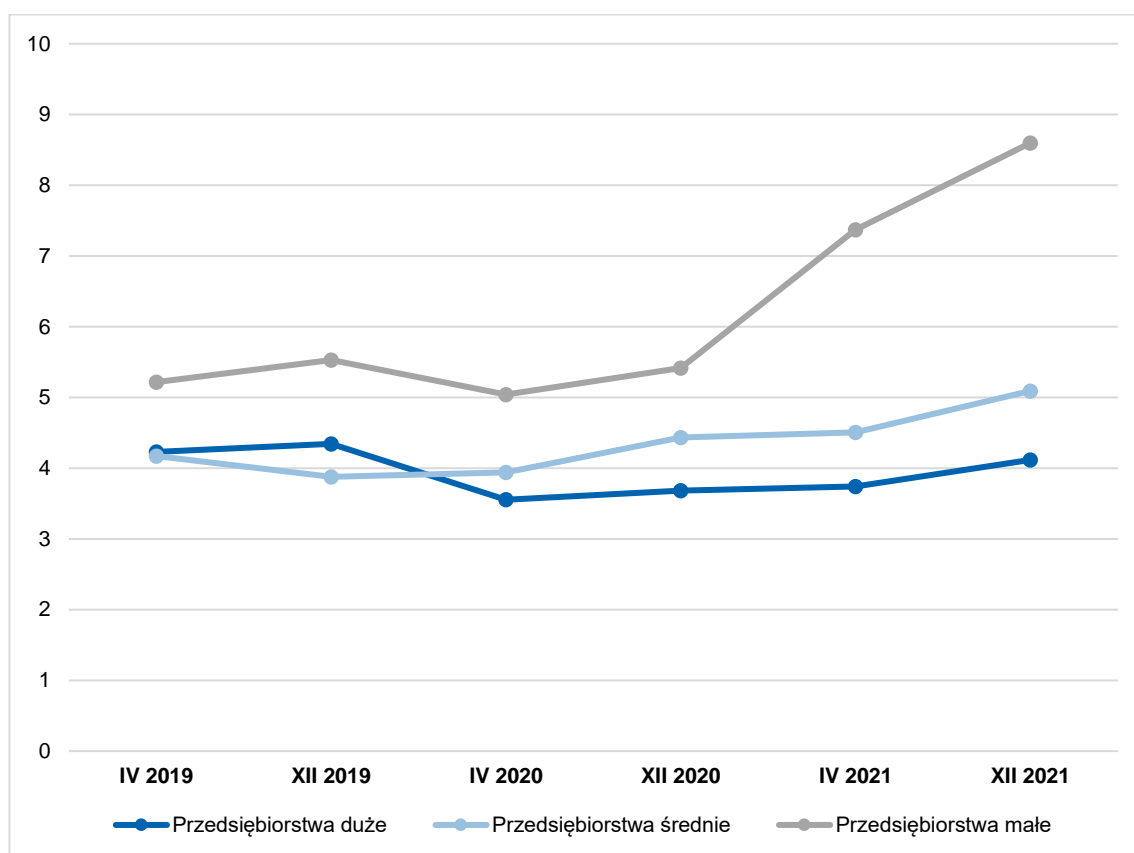
Wykres 62. Osoby zatrudnione na umowy cywilnoprawne w obszarze gospodarki turystycznej Krakowa według grup branżowych w latach 2019-2021 (tys. osób)

Biorąc pod uwagę klasę wielkości przedsiębiorstwa, największą liczbę osób zatrudnionych na podstawie umów cywilnoprawnych odnotowano w sektorze małych przedsiębiorstw. W 2019 r. przeciętna miesięczna liczba pracowników pozaetatowych wyniosła 5 119 osób, a w 2020 r. – 5 364 osoby. W 2021 r. w przedsiębiorstwach klasy małej odnotowano intensywny wzrost zatrudnienia w ramach umów cywilnoprawnych. W grudniu 2021 r. liczba osób świadczących pracę na podstawie tego rodzaju umów wyniosła ponad 8 500 osób i w stosunku do analogicznego miesiąca z 2020 r. wzrosła o 58,7%.

W 2019 r. najniższą liczbę osób pracujących na podstawie umów cywilnoprawnych odnotowały podmioty należące do klasy średniej. Miesięczna liczba zatrudnionych wyniosła średnio 4 016 osób (o 211 mniej niż w sektorze dużych przedsiębiorstw). Od 2020 r. można zaobserwować systematyczny wzrost liczby pracowników pozaetatowych w podmiotach klasy średniej. W grudniu 2021 r. ich liczba przekroczyła 5 000 osób i była o 27,4% większa w stosunku do analogicznego miesiąca z 2019 r.

Wykres 63. Osoby zatrudnione na umowy cywilnoprawne w obszarze gospodarki turystycznej Krakowa według klasy wielkości przedsiębiorstwa w latach 2019-2021 (tys. osób)

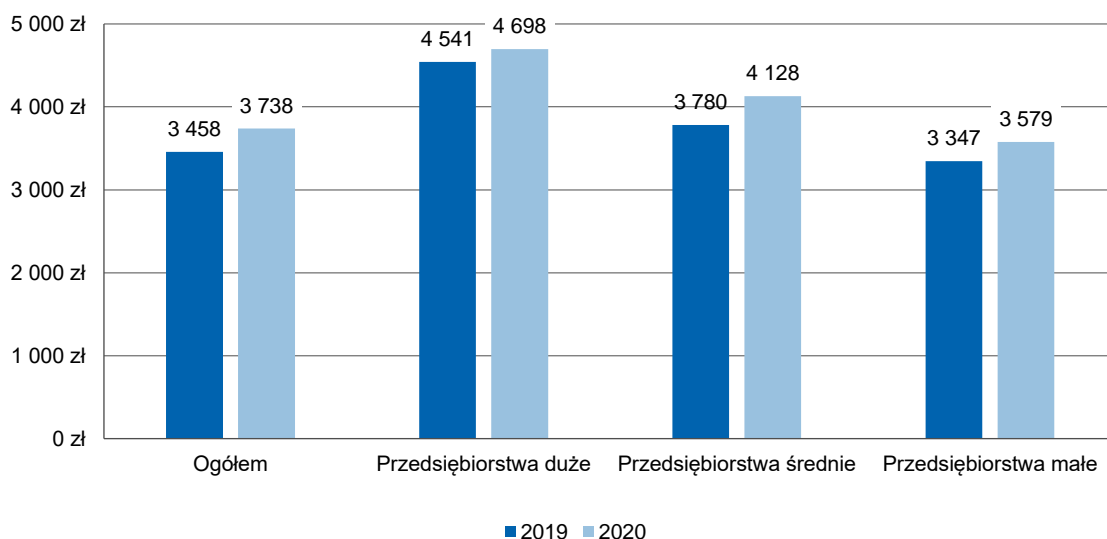
W 2019 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w obszarze gospodarki turystycznej Krakowa wyniosło 3 458 zł. Najwyższe przeciętne płace odnotowano w trzech branżach – „Inne związane z turystyką” (3 999 zł brutto), „Kultura” (3 981 zł brutto) oraz „Biura podróży, przewodnicy” (3 938 zł brutto). Tylko w jednej grupie branżowej – „Gastronomia” – średnie miesięczne wynagrodzenie nie przekroczyło 3 000 zł brutto. W 2020 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto wzrosło o 8,1% i osiągnęło wartość 3 738 zł. Wzrost przeciętnej płacy brutto odnotowano prawie we wszystkich branżach turystyki, z czego największy w grupie „Transport” (o 24,9%). W grupach „Obiekty noclegowe” i „Biura podróży, przewodnicy” poziom średniego wynagrodzenia uległ zmniejszeniu o odpowiednio 8,0% i 6,6%. W dwóch branżach – „Inne związane z turystyką” oraz „Kultura” – przeciętna miesięczna płaca przekroczyła wartość 4 000 zł brutto.

Tablica 11. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w przedsiębiorstwach działających w obszarze gospodarki turystycznej Krakowa według grup branżowych w latach 2019-2020

Grupy branżowe	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie	
	2019	2020
	w złotych	
OGÓLEM	3 458	3 738
Grupa 01 Rękodzieło i sprzedaż detaliczna	3 103	3 253
Grupa 02 Obiekty noclegowe	3 710	3 413
Grupa 03 Gastronomia	2 871	3 184
Grupa 04 Transport	3 135	3 917
Grupa 05 Biura podróży, przewodnicy	3 938	3 680
Grupa 06 Kultura	3 981	4 072
Grupa 07 Rekreacja, poprawa kondycji fizycznej	3 709	3 940
Grupa 08 Inne związane z turystyką	3 999	4 176

W całym obszarze gospodarki turystycznej widoczna jest różnica pomiędzy poziomem wynagrodzeń w podmiotach dużych, a poziomem wynagrodzeń w podmiotach średnich i małych. W sektorze przedsiębiorstw dużych przeciętne miesięczne wynagrodzenie w 2019 r. wyniosło 4 541 zł brutto (o 761 zł więcej niż w podmiotach klasy średniej i o ponad 1 100 zł więcej niż w podmiotach małych). W 2020 r. we wszystkich kategoriach przedsiębiorstw odnotowano wzrost poziomu wynagrodzeń, z czego największy w sektorze średnich przedsiębiorstw (o 9,2%), gdzie miesięczne płace wyniosły średnio 4 128 zł brutto.

Wykres 64. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w przedsiębiorstwach działających w obszarze gospodarki turystycznej Krakowa według klasy wielkości przedsiębiorstwa w latach 2019-2020

2.5. Finanse przedsiębiorstw¹

W 2019 r. podmioty działające w obszarze gospodarki turystycznej Krakowa osiągnęły przychody o łącznej wartości 8 956,1 mln zł. Kwota poniesionych kosztów była niższa i w analizowanym roku wyniosła 8 056,2 mln zł. Najwięcej przychodów uzyskały podmioty działające w branżach „Inne związane z turystyką” (3 031,1 mln zł) oraz „Rękodzieło i sprzedaż detaliczna” (2 534,8 mln zł). Łącznie ich przychody stanowiły ponad 60% wszystkich wpływów odnotowanych z działalności turystycznej. W 2020 r. suma przychodów osiągniętych przez podmioty zajmujące się turystyką uległa zmniejszeniu o ponad 1 000 mln zł, tj. 11,8%. Największy spadek przychodów odnotowano w branży „Biura podróży, przewodnicy”. W porównaniu z 2019 r. wpływy podmiotów działających w tym sektorze zmniejszyły się o ponad 70% i w 2020 r. wyniosły 116,1 mln zł. Wysoki spadek wartości przychodów wystąpił także w grupie „Obiekty noclegowe”, gdzie w ciągu roku suma osiągniętych wpływów zmalała o 57,6%. Tylko w jednej branży turystycznej można zaobserwować wzrost wartości przychodów w stosunku do 2019 r. O ponad 20% swoje przychody zwiększyły podmioty działające w „Transporcie”.

Tablica 12. Przychody i koszty przedsiębiorstw działających w obszarze gospodarki turystycznej Krakowa według grup branżowych w latach 2019-2020

Grupy branżowe	Przychody ogółem			Koszty ogółem		
	2019	2020		2019	2020	
	mln zł		2019=100	mln zł		2019=100
OGÓŁEM	8 956,1	7 898,4	88,2	8 056,2	7 397,1	91,8
Grupa 01 Rękodzieło i sprzedaż detaliczna	2 534,8	2 440,7	96,3	2 403,0	2 414,5	100,5
Grupa 02 Obiekty noclegowe	874,2	370,9	42,4	825,9	561,5	68,0
Grupa 03 Gastronomia	598,1	383,6	64,1	575,1	455,0	79,1
Grupa 04 Transport	603,9	739,1	122,4	571,7	717,3	125,5
Grupa 05 Biura podróży, przewodnicy	408,6	116,1	28,4	399,8	129,9	32,5
Grupa 06 Kultura	713,6	673,9	94,4	235,3	147,9	62,8
Grupa 07 Rekreacja, poprawa kondycji fizycznej	191,7	149,2	77,8	159,9	133,7	83,6
Grupa 08 Inne związane z turystyką	3 031,1	3 025,1	99,8	2 885,6	2 837,2	98,3

O ile w 2020 r. podmioty działające w obszarze gospodarki turystycznej odnotowały spadek wartości przychodów o 10%, tak w całym sektorze krakowskich przedsiębiorstw zaobserwowano ich wzrost o ponad 4%. W 2020 r. wpływy tych podmiotów przekroczyły 150 000 mln zł, a udział przychodów z gospodarki turystycznej wyniósł 5,2% (o 1,0% mniej w porównaniu z 2019 r.). Podobnie sytuacja przedstawia się w odniesieniu do kosztów. W 2019 r. wydatki podmiotów działających w obszarze turystyki stanowiły 6,1% ogółu kosztów krakowskich przedsiębiorstw. W 2020 r. ich udział zmniejszył się do 5,4%.

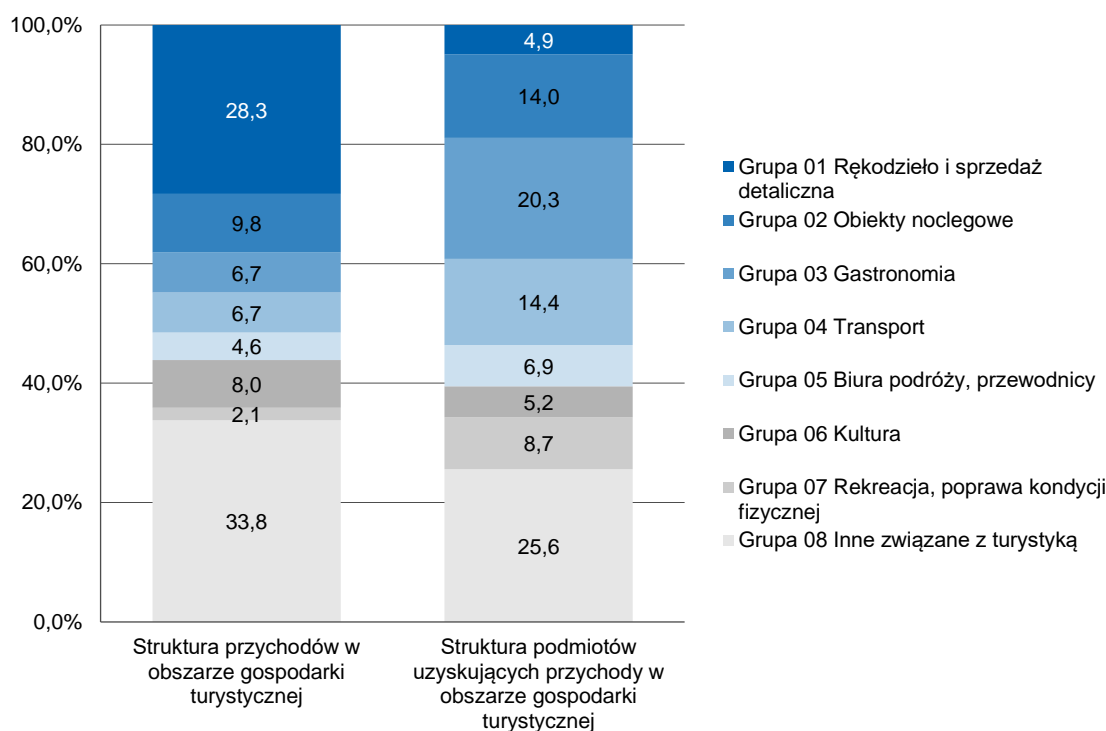
¹ Przychody podatkowe i koszty uzyskania przychodów, w rozumieniu ustawy z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych, wykazane na formularzach CIT.

Tablica 13. Przychody i koszty przedsiębiorstw ogółem działających w Krakowie oraz w obszarze gospodarki turystycznej w latach 2019-2020

Wyszczególnienie	Przychody ogółem		Koszty ogółem	
	2019	2020	2019	2020
	mln zł			
Ogółem przedsiębiorstwa w Krakowie	144 601,4	150 612,7	132 511,6	136 733,9
Przedsiębiorstwa działające w obszarze gospodarki turystycznej w Krakowie	8 956,1	7 898,4	8 056,2	7 397,1
Udział gospodarki turystycznej w przychodach / kosztach ogółem	%			
	6,2	5,2	6,1	5,4

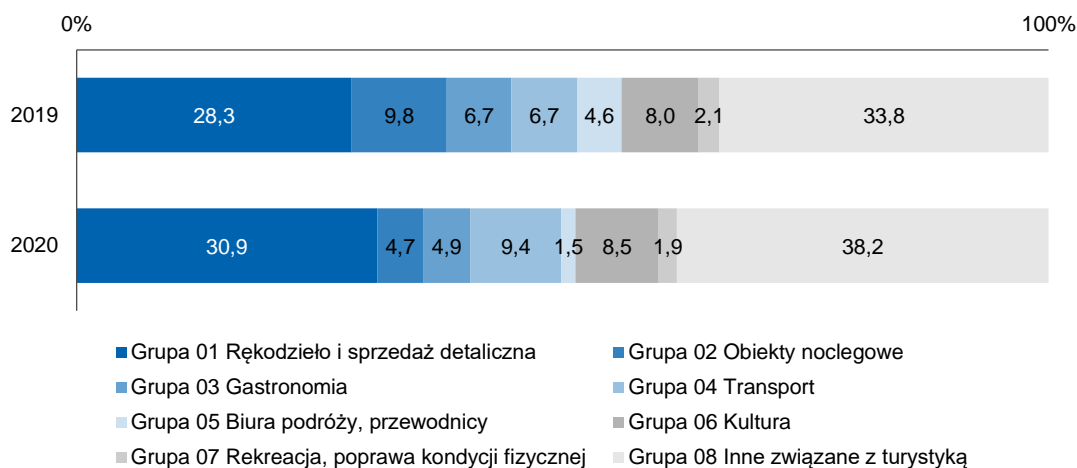
Najliczniejsze grono przedsiębiorstw działających w obszarze gospodarki turystycznej i osiągających przychody ze swojej działalności stanowiły podmioty z grupy „Inne związane z turystyką”. W 2019 r. stanowiły one ponad 1/4 wszystkich przedsiębiorstw odnotowujących wpływy z turystyki. Udział ich przychodów w całym obszarze krakowskiej gospodarki turystycznej przekroczył 30%. Warto zwrócić uwagę, iż podmioty działające w grupie „Rękodzieło i sprzedaż detaliczna” stanowiły niecałe 5% wszystkich przedsiębiorstw uzyskujących przychody z turystyki, a udział ich wpływów był prawie sześciokrotnie wyższy (28,3%). Najniższą wartość przychodów odnotowała branża „Rekreacja, poprawa kondycji fizycznej”. Udział wpływów z jej działalności stanowił tylko 2,1% ogółu przychodów osiągniętych w 2019 r. w obszarze turystyki.

Wykres 65. Struktura podmiotów i ich przychodów w obszarze gospodarki turystycznej Krakowa według grup branżowych w 2019 r.

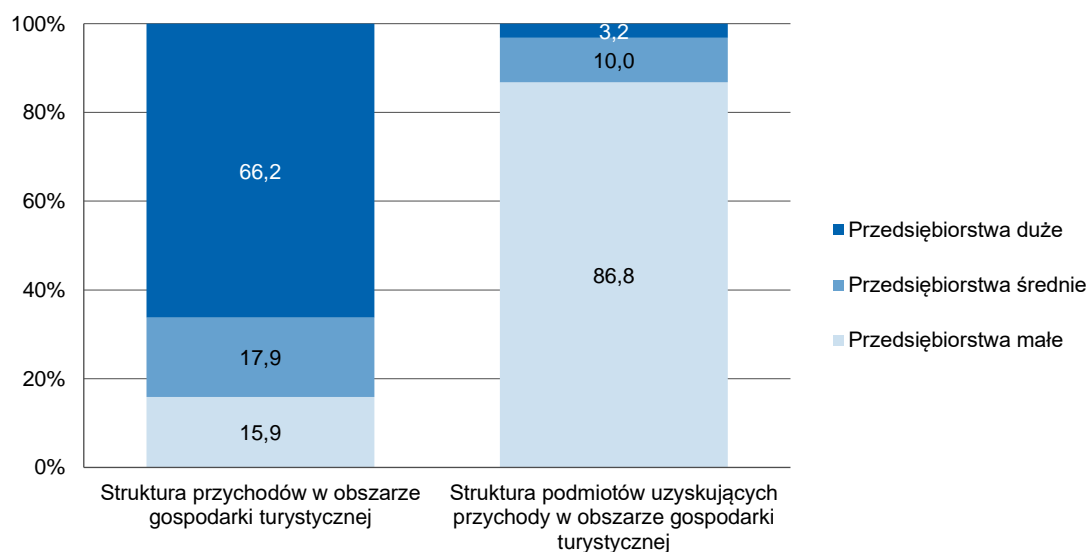
W latach 2019-2020 największą zmianę w strukturze przychodów osiągniętych przez podmioty gospodarki turystycznej zaobserwowano w branży „Obiekty noclegowe”. Udział wpływów z jej działalności uległ zmniejszeniu o 5,1 p. proc. (z 9,8% w 2019 r. do 4,7% w 2020 r.). Dość zbliżony spadek odnotowano w grupie „Biura podróży, przewodnicy” (o 3,1 p. proc.). W 2020 r. jeszcze bardziej ugruntowała się przewaga dwóch branż nad pozostałymi – „Inne związane z turystyką” oraz „Rękodzieło i sprzedaż detaliczna”. Udział ich przychodów zwiększył odpowiednio o 4,4 p. proc. i 2,6 p. proc. Łącznie ich wpływy stanowiły prawie 70% wszystkich przychodów uzyskanych w 2020 r. w obszarze gospodarki turystycznej Krakowa.

Wykres 66. Struktura przychodów uzyskanych przez przedsiębiorstwa działające w obszarze gospodarki turystycznej Krakowa według grup branżowych w latach 2019-2020

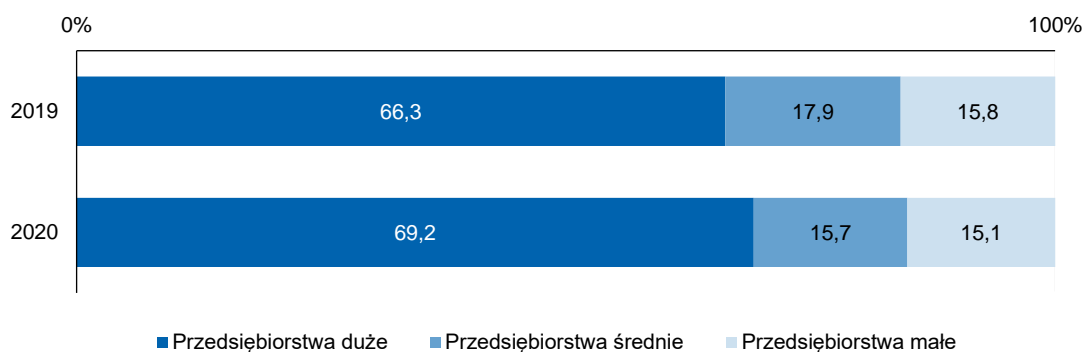
Z punktu widzenia wielkości przedsiębiorstwa, najliczniejszą grupę podmiotów uzyskujących przychody z działalności turystycznej stanowiły przedsiębiorstwa małe (86,8%). Mimo tego udział ich przychodów był ponad pięciokrotnie niższy i wyniósł 15,9% całkowitej kwoty wpływów odnotowanych w 2019 r. Z drugiej strony, sektor przedsiębiorstw dużych którego udział w strukturze podmiotów generujących przychody przekroczył niewiele ponad 3%, osiągnął wpływy na poziomie 5 931,8 mln zł, co stanowiło blisko 2/3 całkowitej sumy przychodów uzyskanych przez podmioty działające w obszarze gospodarki turystycznej Krakowa.

Wykres 67. Struktura podmiotów i ich przychodów w obszarze gospodarki turystycznej Krakowa według klasy wielkości przedsiębiorstwa w 2019 r.

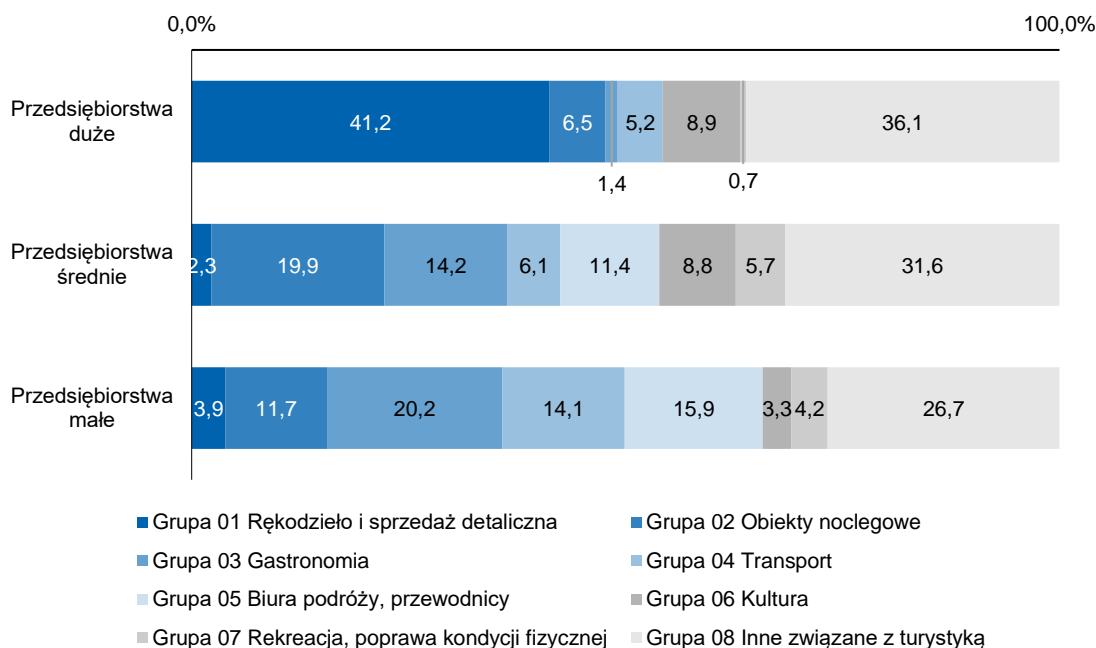
W latach 2019-2020 udział przychodów uzyskanych przez przedsiębiorstwa klasy dużej uległ zwiększeniu o 2,9 p. proc. i w 2020 r. zbliżył się do 70%. Zarówno w sektorze przedsiębiorstw średnich, jak i małych, nastąpił spadek udziału ich przychodów w porównaniu z 2019 r. o odpowiednio 2,2 p. proc. i 0,7 p. proc.

Wykres 68. Struktura przychodów uzyskanych przez przedsiębiorstwa działające w obszarze gospodarki turystycznej Krakowa według klasy wielkości przedsiębiorstwa w latach 2019-2020

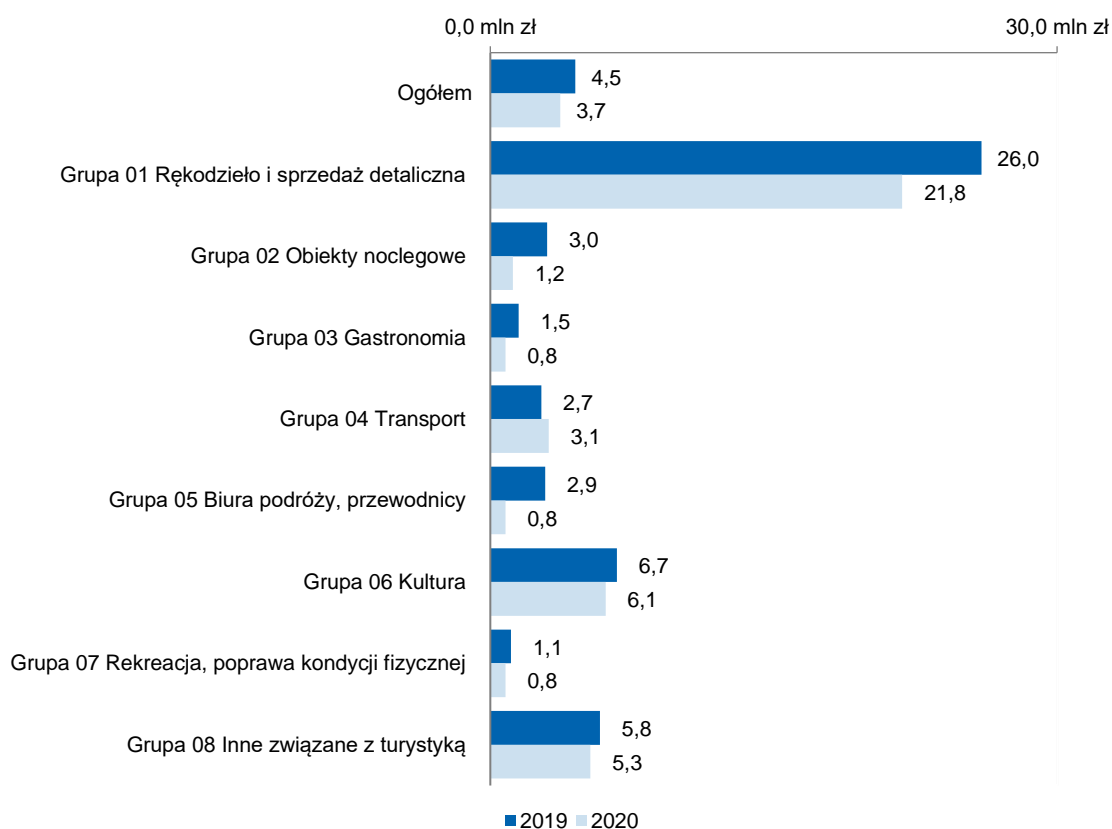
W sektorze dużych przedsiębiorstw największy udział w strukturze przychodów odnotowały podmioty działające w branży „Rękodzieło i sprzedaż detaliczna” (41,2%) oraz „Inne związane z turystyką” (36,1%). Najmniejsza część przychodów pochodziła z „Gastronomii” (1,4%) oraz działalności związanej z „Rekreacją, poprawą kondycji fizycznej” (0,7%). Zarówno w sektorze średnich, jak i małych przedsiębiorstw, największe wpływy wypracowały podmioty działające w branży „Inne związane z turystyką” (odpowiednio 31,6% i 26,7%). Ponadto wśród przedsiębiorstw klasy średniej znaczącą część przychodów stanowiły wpływy z „Obiektów noclegowych” (19,9%) i „Gastronomii” (14,2%). Podmioty małe wyróżniały się na tle pozostałych przedsiębiorstw stosunkowo wysokim udziałem przychodów pochodzących z trzech branż: „Gastronomii” (20,2%), „Biur podróży, przewodników” (15,9%) i „Transportu” (14,1%).

Wykres 69. Struktura przychodów uzyskanych przez przedsiębiorstwa działające w obszarze gospodarki turystycznej Krakowa według grup branżowych i klasy wielkości przedsiębiorstwa w 2019 r.

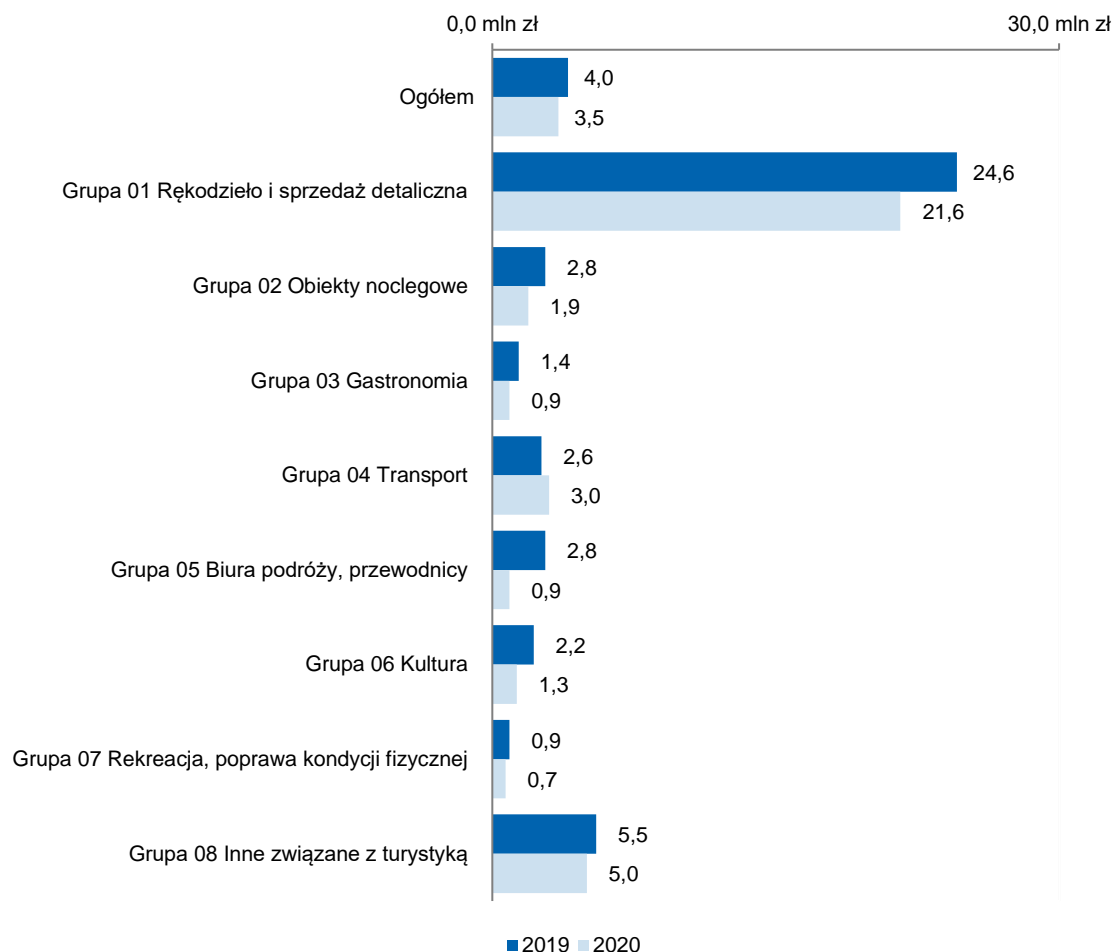
W 2019 r. średnia wartość przychodów osiąganych przez podmioty działające w obszarze gospodarki turystycznej Krakowa wyniosła 4,5 mln zł. W kolejnym roku przeciętna kwota wpływów uległa zmniejszeniu o 0,8 mln zł. Najwyższą średnią odnotowano w branży „Rękodzieło i sprzedaż detaliczna” – 26,0 mln zł, a najniższą w grupie „Rekreacja, poprawa kondycji fizycznej” – 1,1 mln zł. W 2020 r. wraz ze spadkiem całkowitej sumy przychodów w obszarze turystyki, niemal wszystkie branże odnotowały zmniejszoną średnią kwotę wpływów. Największy spadek zaobserwowano w grupie „Rękodzieło i sprzedaż detaliczna” (o 4,2 mln zł), a następnie w branżach „Biura podróży, przewodnicy” i „Obiekty noclegowe” (odpowiednio o 2,1 mln zł i 1,8 mln zł). Warto zwrócić uwagę na zmianę, jaka nastąpiła w grupie „Biura podróży, przewodnicy”. W porównaniu z 2019 r. średnia wartość przychodów odnotowywanych przez podmioty działające w tej branży uległa ponad trzykrotnemu zmniejszeniu i w 2020 r. wyniosła 0,8 mln zł. Jedyne wzrost średniej wartości przychodów, związany z ogólnym wzrostem wpływów w tej branży, odnotowano w „Transportie”. Przeciętna jednostka działająca w tym obszarze turystyki osiągnęła przychody o wartości 3,1 mln zł (o 0,4 mln zł więcej niż w 2019 r.).

Wykres 70. Średnia wartość przychodów uzyskanych przez przedsiębiorstwa działające w obszarze gospodarki turystycznej Krakowa według grup branżowych w latach 2019-2020

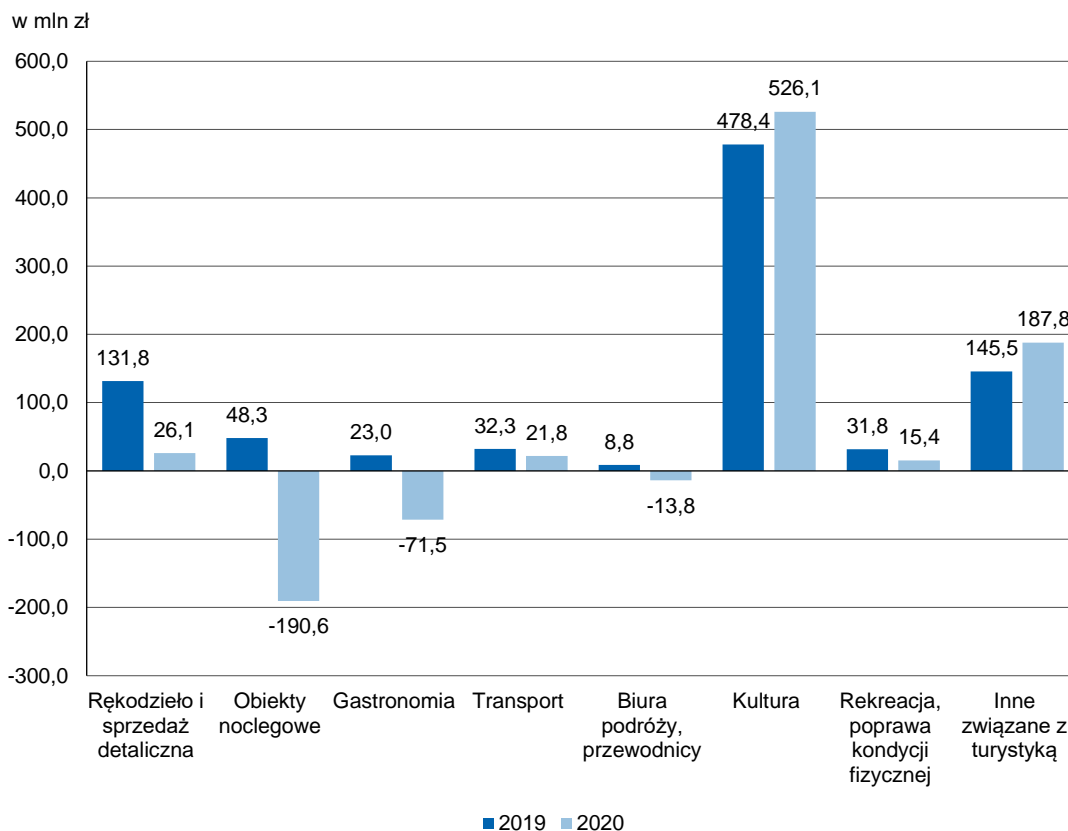
Przeciętne koszty ponoszone przez podmioty działające w obszarze gospodarki turystycznej i ich dynamika w latach 2019-2020 były zbliżone do wartości przychodów osiąganych w analizowanym okresie czasowym. Średnia wartość wydatków, przypadająca na jeden podmiot działający w turystyce, wyniosła 4,0 mln zł w 2019 r., a w kolejnym roku uległa zmniejszeniu o 0,5 mln zł. Tak jak w przypadku przychodów, wzrost średniej wartości kosztów odnotowano tylko w branży „Transport” (o 0,4 mln zł w stosunku do 2019 r.). Największą różnicę pomiędzy średnią wartością przychodów a kosztów zaobserwowano w branży „Kultura”. W 2019 r. przychody przeciętnego przedsiębiorstwa działającego w tym obszarze turystyki trzykrotnie przewyższały koszty, a w 2020 r. prawie pięciokrotnie.

Wykres 71. Średnia wartość kosztów poniesionych przez przedsiębiorstwa działające w obszarze gospodarki turystycznej Krakowa według grup branżowych w latach 2019-2020

W 2019 r. wynik finansowy² podmiotów działających w obszarze gospodarki turystycznej osiągnął wartość 899,9 mln zł. W analizowanym roku każdej grupie branżowej udało się uzyskać dodatnie saldo. Najlepszy wynik odnotowały przedsiębiorstwa z grupy „Kultura” – 478,4 mln zł. Na kolejnych miejscach uplasowały się branże „Inne związane z turystyką” oraz „Rękodzieło i sprzedaż detaliczna” (odpowiednio 145,5 mln zł i 131,8 mln zł). W 2020 r. cały obszar gospodarki turystycznej utrzymał dodatni wynik finansowy, lecz był on mniejszy w porównaniu z 2019 r. o 398,5 mln zł. Trzy branże turystyczne odnotowały stratę: „Obiekty noclegowe” (-190,6 mln zł), „Gastronomia” (-71,5 mln zł) oraz „Biura podróży, przewodnicy” (-13,8 mln zł). W przypadku podmiotów działających w branżach „Kultura” i „Inne związane z turystyką” dodatni wynik z 2019 r. udało się powiększyć odpowiednio o 47,7 mln zł i 42,3 mln zł.

² Wynik finansowy obliczony jako różnica przychodów podatkowych i kosztów uzyskania przychodów. W przypadku gdy koszty uzyskania przychodów przekroczyły sumę przychodów stratę oznaczono znakiem (-).

Wykres 72. Wynik finansowy przedsiębiorstw działających w obszarze gospodarki turystycznej Krakowa według grup branżowych w latach 2019-2020

W 2019 r. biorąc pod uwagę klasę wielkości przedsiębiorstwa, we wszystkich rodzajach podmiotów działających w turystyce odnotowano dodatni wynik finansowy. W sektorze dużych przedsiębiorstw wyniósł 663,9 mln zł, w przedsiębiorstwach klasy średniej – 156,5 mln zł, a w podmiotach małych – 79,5 mln. W pojedynczych branżach podmioty sektora średnich i małych przedsiębiorstw zakończyły 2019 r. ze stratą – podmioty średnie w „Gastronomii” (-0,3 mln zł), a przedsiębiorstwa małe w „Obiektach noclegowych” (-0,6 mln zł). W 2020 r. przedsiębiorstwa klasy dużej i średniej utrzymały nadwyżkę przychodów nad kosztami, natomiast podmioty małe odnotowały ujemny wynik finansowy (-18,1 mln zł). W porównaniu z 2019 r. w znacznym stopniu zwiększył się udział branż, w których przedsiębiorstwa różnych klas zarejestrowały stratę. Największy wynik finansowy odnotowały podmioty duże działające w grupie „Obiekty noclegowe” (-92,4 mln zł). W tej samej klasie przedsiębiorstw – w branży „Kultura” – przewaga przychodów nad kosztami była najwyższa i wyniosła 386,0 mln zł.

Tablica 14. Wynik finansowy przedsiębiorstw działających w obszarze gospodarki turystycznej Krakowa według grup branżowych i klasy wielkości przedsiębiorstwa w latach 2019-2020

Grupy branżowe	2019	2020
	w mln zł	
Przedsiębiorstwa duże		
OGÓLEM	663,9	448,6
Grupa 01 Rękodzieło i sprzedaż detaliczna	129,3	21,7
Grupa 02 Obiekty noclegowe	17,7	-92,4
Grupa 03 Gastronomia	0,1	-30,2
Grupa 04 Transport	22,7	19,9
Grupa 05 Biura podróży, przewodnicy	–	–
Grupa 06 Kultura	396,6	386,0
Grupa 07 Rekreacja, poprawa kondycji fizycznej	16,2	17,3
Grupa 08 Inne związane z turystyką	81,3	126,3
Przedsiębiorstwa średnie		
OGÓLEM	156,5	70,9
Grupa 01 Rękodzieło i sprzedaż detaliczna	1,1	4,9
Grupa 02 Obiekty noclegowe	31,3	-42,0
Grupa 03 Gastronomia	-0,3	-32,5
Grupa 04 Transport	0,5	-4,1
Grupa 05 Biura podróży, przewodnicy	4,0	-7,2
Grupa 06 Kultura	76,4	138,8
Grupa 07 Rekreacja, poprawa kondycji fizycznej	5,2	-19,3
Grupa 08 Inne związane z turystyką	38,4	32,4
Przedsiębiorstwa małe		
OGÓLEM	79,5	-18,1
Grupa 01 Rękodzieło i sprzedaż detaliczna	1,4	-0,4
Grupa 02 Obiekty noclegowe	-0,6	-56,2
Grupa 03 Gastronomia	23,2	-8,8
Grupa 04 Transport	9,1	6,0
Grupa 05 Biura podróży, przewodnicy	4,8	-6,6
Grupa 06 Kultura	5,4	1,3
Grupa 07 Rekreacja, poprawa kondycji fizycznej	10,4	17,4
Grupa 08 Inne związane z turystyką	25,8	29,1

2.6. Pozwolenia na budowę obiektów związanych z działalnością w obszarze gospodarki turystycznej.

Analizując pozwolenia na budowę oraz zgłoszenia z projektem budowlanym przyjęto dla zdefiniowania obiektów związanych z działalnością w obszarze gospodarki turystycznej klucz oparty na Polskiej Klasyfikacji Obiektów Budowlanych (PKOB), wprowadzonej rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 grudnia 1999 r. (Dz.U. Nr 112, poz. 1316) wraz ze zmianami z 2002 r. (Dz. U. Nr 18, poz. 170). Polska Klasyfikacja Obiektów Budowlanych (PKOB) stanowi usystematyzowany wykaz obiektów budowlanych, rozumianych jako produkty finalne działalności budowlanej. Opracowana została na podstawie europejskiej Klasyfikacji Obiektów Budowlanych (CC), zgodnej z zaleceniami Narodów Zjednoczonych. PKOB stosowana jest w sprawozdawczości Głównego Urzędu Statystycznego dotyczącej monitorowania budownictwa. W opracowaniu przyjęto w przypadku pozwoleń na budowę oraz zgłoszeń z projektem budowlanym za należące do grupy obiektów związanych z działalnością w obszarze gospodarki turystycznej te należące do czterech grup PKOB w dziale 12 (budynki niemieszkalne), a także pozwolenia i zgłoszenia obiektów inżynierii lądowej i wodnej łącznie, znajdujące się w sekcji 2 PKOB.

Hotele i budynki zakwaterowania turystycznego PKOB 121

Grupa obejmuje budynki hoteli, tj. hotele, motele, gospody, pensjonaty i podobne budynki oferujące zakwaterowanie, z restauracjami lub bez, a także samodzielne restauracje, bary i stołówki, – budynki zakwaterowania turystycznego pozostałe, tj. schroniska młodzieżowe, schroniska górskie, domki kempingowe, domy wypoczynkowe oraz pozostałe budynki zakwaterowania turystycznego.

Budynki handlowo-usługowe PKOB 123

Grupa obejmuje centra handlowe, domy towarowe, samodzielne sklepy i butik, hale używane do targów, aukcji i wystaw, targowiska pod dachem, stacje paliw, stacje obsługi, apteki itp.

Budynki transportu i łączności PKOB 124

Grupa obejmuje budynki transportu i łączności, tj. budynki lotnisk, budynki dworców kolejowych, dworców autobusowych i terminali portowych, budynki stacji kolejek górskich i wyciągów krzesełkowych; budynki stacji nadawczych radia i telewizji, budynki central telefonicznych, centra telekomunikacyjne itp., hangary lotnicze, budynki nastawni kolejowych, zajezdnie dla lokomotyw i wagonów, budki telefoniczne, budynki latarni morskich, budynki kontroli ruchu powietrznego, budynki garaży, tj.: garaże i zadaszone parkingi oraz budynki do przechowywania rowerów.

Ogólnodostępne obiekty kulturalne, budynki o charakterze edukacyjnym, budynki szpitali i zakładów opieki medycznej oraz budynki kultury fizycznej PKOB 126

Grupa obejmuje ogólnodostępne obiekty kulturalne, budynki o charakterze edukacyjnym, budynki szpitali i zakładów opieki medycznej oraz budynki kultury fizycznej – obejmuje: – ogólnodostępne obiekty kulturalne, tj.: kina, sale koncertowe, opery, teatry, sale kongresowe, domy kultury i wielozadaniowe sale wykorzystywane głównie do celów rozrywkowych, kasyna, cyrki, teatry muzyczne, sale taneczne i dyskoteki, estrady itp.; budynki schronisk dla zwierząt; budynki ogrodów zoologicznych i botanicznych, – budynki muzeów i bibliotek, tj.: muzea, galerie sztuki, biblioteki i centra informacyjne, budynki archiwów, – budynki szkół i instytucji badawczych, tj. budynki szkolnictwa przedszkolnego, szkolnictwa podstawowego i ponadpodstawowego (np. przedszkola, szkoły podstawowe, gimnazja, szkoły średnie, licea ogólnokształcące, licea techniczne itp.), budynki szkół zawodowych lub kształcenia specjalistycznego, budynki szkół wyższych i placówki badawcze, laboratoria badawcze, specjalne szkoły dla dzieci niepełnosprawnych, ośrodki kształcenia ustawicznego, stacje meteorologiczne i hydrologiczne, budynki obserwatoriów, – budynki szpitali

i zakładów opieki medycznej, tj. budynki instytucji świadczących usługi medyczne i chirurgiczne oraz pielęgnacyjne dla ludzi, sanatoria, szpitale długoterminowego leczenia, szpitale psychiatryczne, przychodnie, poradnie, żłobki, ośrodki pomocy społecznej dla matki i dziecka, szpitale kliniczne, szpitale więzienne i wojskowe, budynki przeznaczone do termoterapii, wodolecznictwa, rehabilitacji, stacje krwiodawstwa, laktaria, kliniki weterynaryjne itp., budynki instytucji ochrony zdrowia świadczące usługi zakwaterowania, z opieką lekarską i pielęgniarzką dla ludzi starszych, niepełnosprawnych itp., – budynki kultury fizycznej, tj. budynki przeznaczone na imprezy sportowe w halach (boiska do koszykówki, korty tenisowe, kryte baseny, hale gimnastyczne, sztuczne lodowiska itp.), wyposażone w stanowiska, tarasy itp., przeznaczone dla widzów oraz w prysznic, szatnie itp. – dla uczestników; zadane trybuny do oglądania sportów na świeżym powietrzu.

Obiekty inżynierii lądowej i wodnej Sekcja 2

Sekcja obejmuje:

1) autostrady, drogi ekspresowe, ulice i drogi pozostałe:

– autostrady i drogi ekspresowe, tj.: autostrady i drogi ekspresowe międzymiastowe, w tym skrzyżowania i węzły wraz z instalacjami do oświetlenia dróg i sygnalizacji, skarpami i nasypami, rowami, ścianami oporowymi, urządzeniami bezpieczeństwa ruchu, pasami jezdnymi przeznaczonymi do parkowania i barierami ochronnymi, przepustami pod drogami i urządzeniami odwadniającymi drogi,

– ulice i drogi pozostałe, tj.: drogi na obszarach miejskich i zamiejskich, w tym: skrzyżowania, węzły komunikacyjne i parkingi, np.: drogi, ulice, aleje, ronda, drogi gruntowe, drogi boczne, drogi dojazdowe, drogi wiejskie i leśne, ścieżki dla pieszych, ścieżki rowerowe, ścieżki do jazdy konnej, drogi i strefy dla pieszych,

– wraz z instalacjami do oświetlenia dróg i sygnalizacji, nasypami, rowami, słupkami bezpieczeństwa, przepustami pod drogami i urządzeniami odwadniającymi drogi;

2) drogi szynowe, drogi kolei napowietrznych lub podwieszanych:

– drogi szynowe kolejowe, tj.: drogi szynowe kolejowe, bocznice; budowle i urządzenia przeznaczone do prowadzenia ruchu kolejowego: stacje, stacje postojowe, stacje rozrządowe itp.; urządzenia i instalacje do sterowania ruchem kolejowym: teletechniczne, informatyczne, energetyczne, oświetleniowe itp.,

– drogi szynowe na obszarach miejskich, tj.: metro, sieć miejską (linie tramwajowe), w tym na wydzielonej trasie; drogi kolei napowietrznych lub podwieszanych; budowle i urządzenia przeznaczone do prowadzenia ruchu: stacje, stacje postojowe, zajezdnie itp.; urządzenia i instalacje do sterowania ruchem, teletechniczne, informatyczne, energetyczne, oświetleniowe, bezpieczeństwa, przeciwpożarowe itp.,

– drogi lotniskowe – obejmuje pasy startowe (w tym drogi startowe o nawierzchni sztucznej), pasy dróg kołowania (w tym drogi kołowania o nawierzchni sztucznej), nasypy, rowy odwadniające, instalacje sygnalizacji świetlnej, systemy oświetlenia nawigacyjnego oraz systemy awaryjnego zasilania, miejsca startu śmigłowców, place postoju samolotów;

3) mosty, wiadukty i estakady, tunele i przejścia nadziemne i podziemne:

– mosty, wiadukty i estakady, tj.: mosty drogowe z wszelkiego rodzaju materiałów (metalowe, betonowe itp.), estakady, mosty ruchome, wiadukty, mosty na drogach wiejskich i leśnych, mosty dla pieszych, kładki, mostki, a także konstrukcje dróg na tych obiektach wraz z instalacjami oświetlenia, sygnalizacji, bezpieczeństwa i postoju,

– tunele i przejścia podziemne, tj.: budowle podziemne przeznaczone do ruchu drogowego i pieszego wraz z instalacjami oświetlenia, sygnalizacji, bezpieczeństwa i postoju;

4) budowle wodne:

- porty, przystanie i kanały żeglowne, tj.: budowle portowe – morskie, rzeczne i na jeziorach (nabrzeża, doki, baseny portowe, falochrony, mola, tamy (groble) portowe, pomosty itp.), kanały żeglowne, budowle rzeczne i na jeziorach (śluzy, mosty i tunele kanałowe), nabrzeża, uregulowane brzegi rzek i dróg wodnych, porty wojskowe, stocznie,
- zapory wodne i podobne budowle do zatrzymywania wody dla wszelkich celów: produkcji energii w elektrowniach wodnych, irygacji, regulacji spławności, ochrony przeciwpowodziowej, groble, tamy, jazy, stopnie wodne i budowle zabezpieczające brzegi,
- budowle inżynierskie służące do nawadniania i kultywacji ziemi, tj.: kanały irygacyjne i inne budowle związane z dostarczaniem wody dla celów kultywacji ziemi, akwedukty, budowle służące drenażowi i otwarte rowy drenażowe;

5) rurociągi i linie telekomunikacyjne oraz linie elektroenergetyczne przesyłowe:

- rurociągi przesyłowe do transportu ropy naftowej i gazu, tj.: rurociągi przesyłowe naziemne, podziemne lub podwodne do transportu produktów naftowych i gazu, rurociągi przesyłowe naziemne, podziemne lub podwodne do transportu produktów chemicznych i innych produktów, stacje pomp,
- rurociągi przesyłowe do transportu wody i ścieków, tj.: rurociągi przesyłowe naziemne, podziemne i podwodne do transportu wody i ścieków, stacje pomp, stacje filtrów lub ujęć wody,
- linie telekomunikacyjne przesyłowe (naziemne, podziemne lub podwodne), systemy przekaźnikowe, sieci radiowe, telewizyjne lub kablowe, stacje przekaźnikowe, radary, maszty, wieże i słupy telekomunikacyjne i infrastrukturę radiokomunikacyjną,
- linie elektroenergetyczne przesyłowe, naziemne lub podziemne, słupowe stacje transformatorowe (bez transformatorów) i rozdzielcze;

6) rurociągi sieci rozdzielczej i linie kablowe rozdzielcze:

- rurociągi sieci rozdzielczej gazu naziemne i podziemne,
- rurociągi sieci wodociągowej rozdzielczej, tj.: rurociągi sieci rozdzielczej wody, rurociągi sieci rozdzielczej gorącej wody, pary i sprężonego powietrza, studnie, fontanny, hydranty, wieże ciśnień,
- rurociągi sieci kanalizacyjnej rozdzielczej i kolektory, oczyszczalnie wód i ścieków,
- linie elektroenergetyczne i telekomunikacyjne rozdzielcze (naziemne lub podziemne) i instalacje pomocnicze (stacje i podstacje transformatorowe, słupy telegraficzne itp.), lokalne sieci telewizji kablowej i związane z nią anteny zbiorcze;

7) kompleksowe budowle na terenach przemysłowych zawierające kompleksowe obiekty budowlane przemysłowe (elektrownie, rafinerie, itp.), które nie mają formy budynku:

- budowle dla górnictwa i kopalnictwa, eksploatacji złóż węglowodorów, eksploatacji kamieniołomów, żwirowni itp. (np. stacje załadownicze i wyładownicze, wyciągi szybowe itp.), budowle wytwórni gipsu, cementowni, cegielni, wytwórni materiałów budowlanych ceramicznych itp.,
- elektrownie wodne lub ciepłe wytwarzające energię elektryczną (np. elektrownie opalane węglem, elektrownie atomowe), elektrownie napędzane wiatrem, budowle zakładów do przetwarzania paliwa nuklearnego, spalarnie odpadów,
- zakłady chemiczne, tj.: budowle będące częścią zakładów chemicznych, petrochemii lub rafinerii naftowych, urządzenia końcowe dla węglowodorów, koksownie, gazownie,

– zakłady przemysłu ciężkiego, gdzie indziej niesklasyfikowane, tj.: budowle będące częścią terenów zakładów przemysłu ciężkiego (wielkie piece, walcownie, odlewnie itp.);

8) budowle sportowe i rekreacyjne:

– boiska i budowle sportowe, tj.: zagospodarowane tereny sportowe przeznaczone do uprawiania sportów na świeżym powietrzu, np. piłka nożna, baseball, rugby, sporty wodne, lekkoatletyka, wyścigi samochodowe, rowerowe lub konne,

– budowle sportowe i rekreacyjne pozostałe, tj.: wesołe miasteczka lub parki wypoczynkowe oraz inne obiekty na wolnym powietrzu, np.: trasy i szlaki narciarskie, wyciągi orczykowe, krzeselkowe i kabinowe – zainstalowane na stałe, skocznie, tory saneczkowe, bobslejowe, pola golfowe, lotniska sportowe, ośrodki jazdy konnej, przystanie jachtowe oraz wyposażenie plaż i bazy sportów wodnych, ogrody i parki publiczne, skwery, ogrody botaniczne i zoologiczne, schroniska dla zwierząt;

9) obiekty inżynierii lądowej i wodnej pozostałe, gdzie indziej niesklasyfikowane – obejmuje: obiekty inżynierii wojskowej, np. forty, blokhauzy, bunkry, strzelnice (poligony); wojskowe centra doświadczalne itp.; obiekty inżynierii lądowej i wodnej, gdzie indziej niesklasyfikowane, łącznie z terenami wyrzutni satelitarnych; porzucone obiekty byłych terenów przemysłowych lub miejskich, wysypiska śmieci i miejsca składowania odpadów.

Tablica 15. Liczba pozwoleń i zgłoszeń z projektem budowlanym

Wyszczególnienie	2019				2020				2021			
	I kw	II kw	III kw	IV kw	I kw	II kw	III kw	IV kw	I kw	II kw	III kw	IV kw
Hotele i budynki zakwaterowania turystycznego	-	-	3	-	3	1	1	-	-	2	1	1
Budynki handlowo-usługowe	13	16	10	9	11	11	8	10	8	4	10	8
Budynki transportu i łączności	3	4	1	2	1	-	1	3	2	3	2	2
Ogólnodostępne obiekty kulturalne, budynki o charakterze edukacyjnym, budynki szpitali i zakładów opieki medycznej oraz budynki kultury fizycznej	1	2	2	2	-	3	3	5	2	2	1	5
Obiekty inżynierii lądowej i wodnej	133	170	191	175	166	145	164	142	165	168	175	166

W rozpatrywanym okresie łączna liczba pozwoleń na budowę i zgłoszeń z projektami budowlanymi wyniosła 2142, z czego 737 to pozwolenia i zgłoszenia z projektem budowlanym w 2019 r., 678 w 2020 r. oraz 727 w 2021 r. Wśród rozpatrywanych kategorii obiektów największa liczba pozwoleń na budowę i zgłoszeń z projektami budowlanymi dotyczyła obiektów inżynierii lądowej, które dotyczyły 91,5% wszystkich pozwoleń i zgłoszeń. W rozpatrywanym okresie nie obserwujemy znaczących odchyłań w liczbie zgłoszeń i pozwoleń w rozpatrywanych kategoriach.

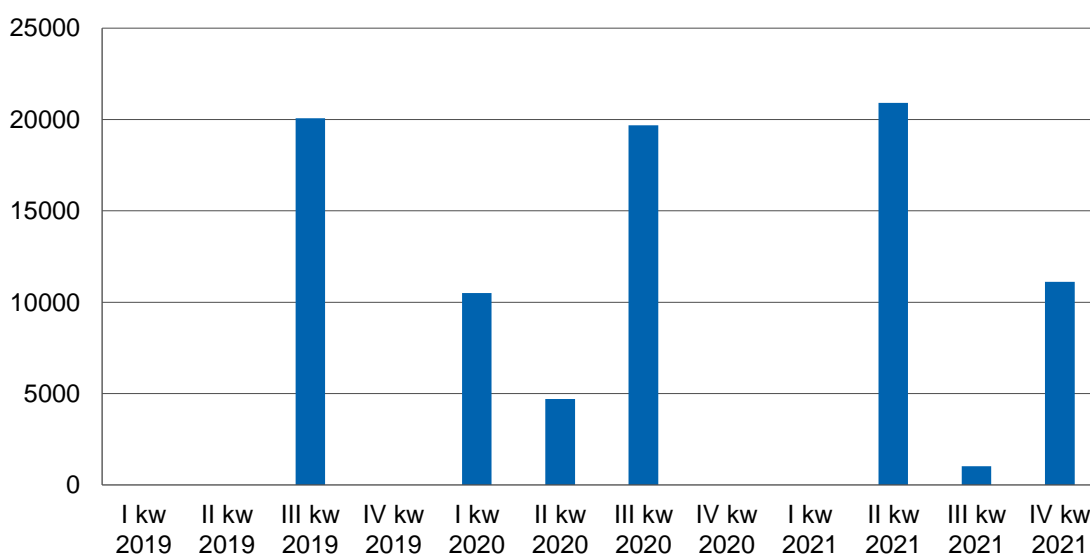
Hotele i budynki zakwaterowania turystycznego

Wśród trzech pozwoleń i zgłoszeń z projektem budowlanym dotyczących Hotelu i budynków zakwaterowania turystycznego w Krakowie w 2019 r., dwa zostały złożone na podstawie Miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Wszystkie pozwolenia i zgłoszenia zostały wydane i złożone w III kwartale i dotyczyły ogółem 4 budynków o łącznej powierzchni użytkowej 20,1 tys. m².

W roku 2020 przeprowadzono 6 procesów administracyjnych dotyczących pozwoleń i zgłoszeń z projektem budowlanym hoteli i budynków zakwaterowania turystycznego, które dotyczyły 5 budynków o łącznej powierzchni użytkowej 34,9 tys. m².

Kolejny w rozpatrywanym okresie 2021 rok to liczba czterech pozwoleń i zgłoszeń z projektem budowlanym dotyczących Hotelu i budynków zakwaterowania turystycznego w Krakowie dotyczących 5 budynków o łącznej powierzchni użytkowej 33,0 tys. m².

Wykres 73. Powierzchnia użytkowa nowych budynków według pozwoleń i zgłoszeń z projektem budowlanym w kategorii PKOB Hotele i budynki zakwaterowania turystycznego (w m²)

Budynki handlowo-usługowe

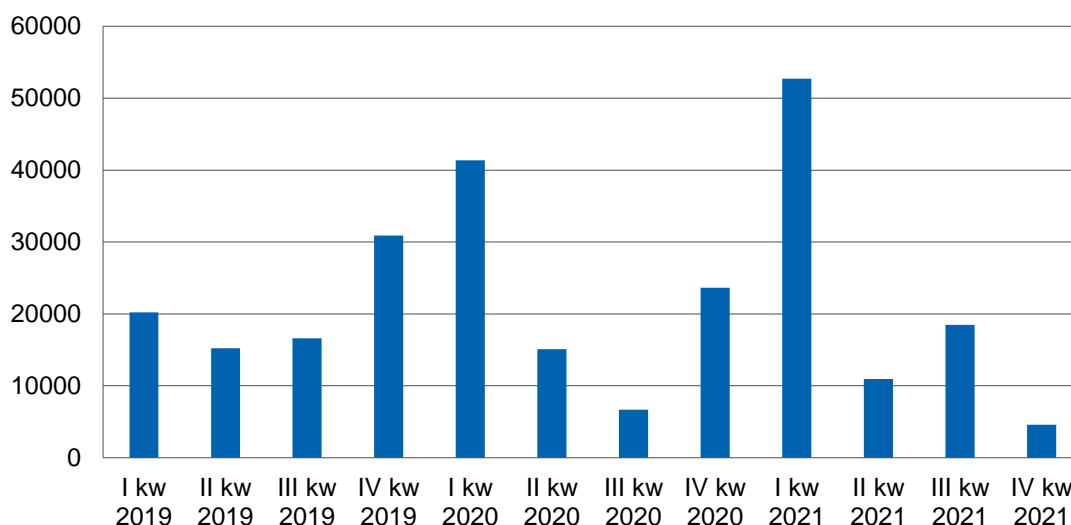
W rozpatrywanym okresie liczba pozwoleń i zgłoszeń z projektem budowlanym dotyczących budynków handlowo-usługowych w Krakowie wynosiła 118 i dotyczyła 128 budynków o łącznej powierzchni użytkowej 256,5 tys. m².

Wśród 48 pozwoleń i zgłoszeń z projektem budowlanym dotyczących budynków handlowo-usługowych w Krakowie w 2019 r., 26 zostało złożonych na podstawie Miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Pozwolenia i zgłoszenia dotyczyły ogółem 53 budynków o łącznej powierzchni użytkowej 82,9 tys. m².

W roku 2020 przeprowadzono 40 procesów administracyjnych dotyczących pozwoleń i zgłoszeń z projektem budowlanym budynków handlowo-usługowych, które dotyczyły 42 budynków o łącznej powierzchni użytkowej 86,8 tys. m².

Kolejny z rozpatrywanym okresie, 2021 rok to liczba 30 pozwoleń i zgłoszeń z projektem budowlanym dotyczących budynków handlowo-usługowych w Krakowie dotyczących 33 budynków o łącznej powierzchni użytkowej 86,7 tys. m².

Wykres 74. Powierzchnia użytkowa nowych budynków według pozwoleń i zgłoszeń z projektem budowlanym w kategorii PKOB Budynki handlowo-usługowe (w m²)

Budynki transportu i łączności

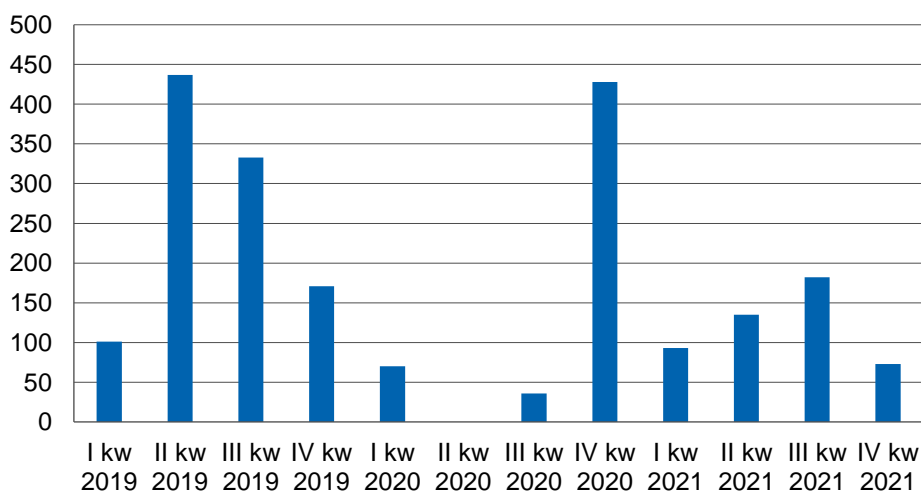
W rozpatrywanym okresie liczba pozwoleń i zgłoszeń z projektem budowlanym dotyczących budynków transportu i łączności w Krakowie wynosiła 24 i dotyczyła 62 budynków o łącznej powierzchni użytkowej 2,1 tys. m².

Wśród 10 pozwoleń i zgłoszeń z projektem budowlanym dotyczących budynków transportu i łączności w Krakowie w 2019 r., 4 zostały złożone na podstawie Miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Pozwolenia i zgłoszenia dotyczyły ogółem 24 budynków o łącznej powierzchni użytkowej 1,0 tys. m².

W roku 2020 przeprowadzono 5 procesów administracyjnych dotyczących pozwoleń i zgłoszeń z projektem budowlanym budynków transportu i łączności, które dotyczyły 20 budynków o łącznej powierzchni użytkowej 534 m².

Kolejny z rozpatrywanym okresie, 2021 rok to liczba 9 pozwoleń i zgłoszeń z projektem budowlanym dotyczących budynków transportu i łączności w Krakowie dotyczących 18 budynków o łącznej powierzchni użytkowej 483 m².

Wykres 75. Powierzchnia użytkowa nowych budynków według pozwoleń i zgłoszeń z projektem budowlanym w kategorii PKOB Budynki transportu i łączności (w m²)

Ogólnodostępne obiekty kulturalne, budynki o charakterze edukacyjnym, budynki szpitali i zakładów opieki medycznej oraz budynki kultury fizycznej

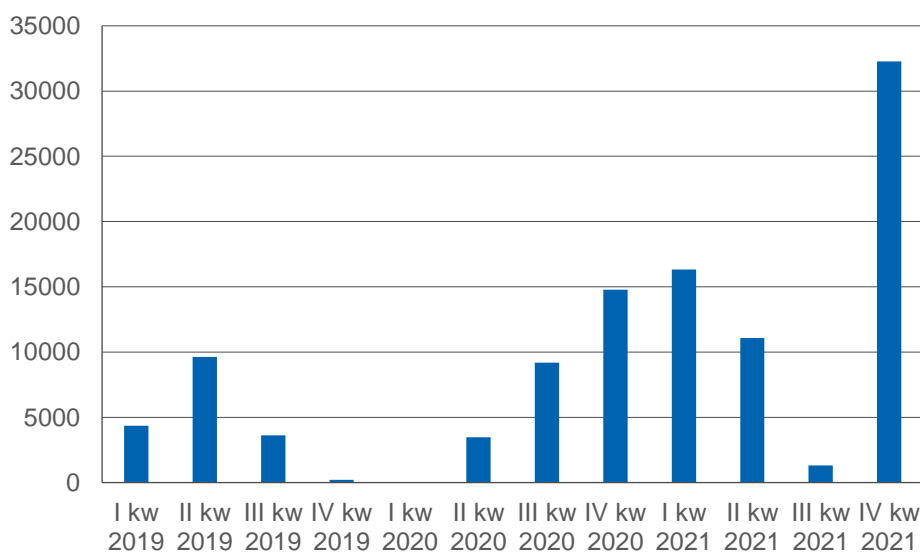
W rozpatrywanym okresie liczba pozwoleń i zgłoszeń z projektem budowlanym dotyczących budynków w kategorii: Ogólnodostępne obiekty kulturalne, budynki o charakterze edukacyjnym, budynki szpitali i zakładów opieki medycznej oraz budynki kultury fizycznej (PKOB 126) w Krakowie wynosiła 28 i dotyczyła 30 budynków o łącznej powierzchni użytkowej 106,3 tys. m².

Wśród 7 pozwoleń i zgłoszeń z projektem budowlanym dotyczącym budynków w Krakowie w 2019 r., 5 zostało złożonych na podstawie Miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Pozwolenia i zgłoszenia dotyczyły ogółem 8 budynków o łącznej powierzchni użytkowej 17,8 tys. m².

W roku 2020 przeprowadzono 11 procesów administracyjnych dotyczących pozwoleń i zgłoszeń z projektem budowlanym budynków w kategorii PKOB 126, które dotyczyły 11 budynków o łącznej powierzchni użytkowej 27,5 tys. m².

Kolejny z rozpatrywanym okresie, 2021 rok to liczba 10 pozwoleń i zgłoszeń z projektem budowlanym dotyczących budynków w kategorii: Ogólnodostępne obiekty kulturalne, budynki o charakterze edukacyjnym, budynki szpitali i zakładów opieki medycznej oraz budynki kultury fizycznej w Krakowie dotyczących 11 budynków o łącznej powierzchni użytkowej 61,0 tys. m².

Wykres 76. Powierzchnia użytkowa nowych budynków według pozwoleń i zgłoszeń z projektem budowlanym w kategorii PKOB w kategorii: Ogólnodostępne obiekty kulturalne, budynki o charakterze edukacyjnym, budynki szpitali i zakładów opieki medycznej oraz budynki kultury fizycznej (w m²)

Cykle związane z finansowaniem, projektowaniem i realizacją inwestycji budowlanych są długotrwałe i kosztowne. Powoduje to, że zawieszenie czy wstrzymanie procesu staje się kosztowne i obciążone jest ryzykiem. Inwestycje, szczególnie w kategorii „Budynki transportu i łączności”, „Ogólnodostępne obiekty kulturalne, budynki o charakterze edukacyjnym, budynki szpitali i zakładów opieki medycznej oraz budynki kultury fizycznej” oraz „Obiekty inżynierii lądowej i wodnej” są realizowane przez władze rządowe i samorządowe co czyni proces jeszcze bardziej skomplikowanym i zależnym od większej liczby czynników. Z tych powodów inwestycje takie nie podlegają tak dynamicznej zmianie w reakcji na sytuację ograniczeń pandemicznych czy zmiany ekonomiczne. W rozpatrywanym okresie trudno zaobserwować zmiany skorelowane z czasem rozpoczęcia i trwania pandemii. W przypadku kategorii „Budynki handlowo-usługowe można zaobserwować pewne spowolnienia, szczególnie w porównaniu do 2019 r. w którym prowadzono 48 procesów pozyskiwania pozwoleń na budowę i zgłoszeń

z projektami budowlanymi w porównaniu z 40 w 2020 r. oraz 30 w 2021 r. W przypadku inwestycji w kategorii „Obiekty inżynierii lądowej i wodnej” zaobserwowano zmniejszoną liczbę pozwoleń na budowę i zgłoszeń z projektami budowlanymi w 2020 r., gdy przeprowadzono 617 takich procesów w porównaniu z 669 w 2019 r. oraz 674 w 2021 r.

2.7. Wpływ pandemii na podmioty gospodarcze prowadzące działalność w obszarze gospodarki turystycznej w Krakowie.

W dniu 4 marca 2020 r. wykryto pierwszy przypadek pacjenta zakażonego COVID-19 w Polsce. W okresie od 14 do 20 marca 2020 r. obowiązywał w Polsce stan zagrożenia epidemicznego³, po którym w dniu 15 marca 2020 r. wprowadzono na granicach Polski kordon sanitarny, tym samym znacząco ograniczając ruch graniczny. Od dnia 20 marca 2020 r., zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia, w Polsce zaczął obowiązywać stan epidemii⁴.

W związku z ww. rozporządzeniem w naszym kraju wprowadzono szereg ograniczeń dotyczących prowadzenia określonych rodzajów działalności gospodarczej w trakcie tzw. lockdownów, które szczególnie odczuwalne były dla przedsiębiorstw działających w obszarze gospodarki turystycznej. Kolejne utrudnienia już po wznowieniu działalności wynikały z wprowadzonych obostrzeń i ograniczeń w prowadzonej działalności. Ostatecznie stan epidemii, a następnie stan zagrożenia epidemicznego oznaczały także zmianę samego środowiska działalności przedsiębiorstw, szczególnie tych prowadzących działalność w obszarze gospodarki turystycznej.

Istotny wpływ na podejmowane przez przedsiębiorców decyzje dotyczące podtrzymywania prowadzonej działalności w okresie epidemii miała nie tylko sytuacja prawna, ale również zmiana wzorców zachowań klientów przedsiębiorstw prowadzących działalność w obszarze gospodarki turystycznej.

Panaceum i sposobem na przetrwanie przedsiębiorstw działających w obszarze turystyki były wdrażane programy działań pomocowych, określanych jako „tarcze antykryzysowe”, które miały ułatwić, a często wręcz umożliwić dalsze prowadzenie działalności. Szczególne znaczenie dla podmiotów z branży turystycznej miała Tarcza 5.0 (wprowadzona we wrześniu 2020 r.) i kolejne, które miały na celu pomoc podmiotom działającym w obszarze gospodarki turystycznej.

Podmioty prowadzące działalność w obszarze gospodarki turystycznej, w wyniku pandemicznych obostrzeń i ograniczeń, borykały się z szeregiem trudności w prowadzonej działalności. Próbując przetrwać ten trudny czas, przedsiębiorstwa wprowadzały zmiany w sposobie funkcjonowania, zawieszały działalności, a w ostateczności – podejmowały decyzje o jej zakończeniu.

2.7.1. Tarcze antykryzysowe

Kolejne miesiące po wprowadzeniu stanu epidemii oznaczały dla całej administracji państwowej wysiłki skierowane przede wszystkim na jak najskuteczniejsze powstrzymanie rozprzestrzeniania się wirusa, jednak wysiłki te oznaczały wprowadzanie tzw. lockdownów, jak również ograniczeń w działalności handlowej oraz usługowej, co oczywiście wpłynęło na spowolnienie całej gospodarki naszego kraju. Dalszemu spowolnieniu gospodarki, przy utrzymaniu niezbędnych ograniczeń sanitarnych, miał

³ Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 13 marca 2020 r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu zagrożenia epidemicznego (Dz.U. z 2020 r. poz. 433).

⁴ Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 20 marca 2020 r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii (tekst jednolity: Dz.U. z 2022 r. poz. 340).

przeciwdziałać wprowadzony pakiet regulacji prawnych nazywany „Tarczą antykryzysową”. Pakiet ten był uzupełniany i zmieniany, niemniej jego kluczowe komponenty pozostawały stałe.

Tarcza antykryzysowa obejmuje dwie grupy rozwiązań prawnych i działań. Pierwsza z nich to rozwiązania skierowane do przedsiębiorców, natomiast druga jest skierowana do osób zatrudnionych. Dodatkowo w ramach Tarcz zostały wprowadzone także rozwiązania, które nie były skierowane do dwóch ww. grup, ale mające na celu ułatwienie działań związanych z przeciwdziałaniem skutkom pandemii COVID-19 oraz złagodzenie skutków gospodarczych związanych z wprowadzonymi ograniczeniami oddziaływującymi na inne aspekty gospodarki poza rynkiem pracy.

Pierwsza wersja tarczy – Tarcza 1.0 – weszła w życie w dniu 1 kwietnia 2020 r. Kolejne tarcze rozwijały pierwotną ideę przechodząc od narzędzi doraźnego wsparcia ku rozwiązaniom bardziej systemowym. Wprowadzone pakiety opierały się na pięciu filarach:

- Ochronie miejsc pracy i bezpieczeństwu pracowników,
- Finansowaniu przedsiębiorców,
- Ochronie zdrowia,
- Wzmocnieniu systemu finansowego,
- Inwestycjach publicznych.

Wedle szacunków rządowych, wartość wsparcia oferowanego w ramach Tarcz Antykryzysowych i Tarczy Finansowej wyniosła ponad 312 mld zł, w tym m.in. 30 mld zł przeznaczono na ochronę miejsc pracy, 30 mld zł na program publicznych inwestycji oraz 74,2 mld zł na bezpośrednią pomoc przedsiębiorcom.

Uzupełnieniem działań rządowych była także Małopolska Tarcza Antykryzysowa, na którą składały się środki pochodzące z Funduszy Europejskich oraz budżetu państwa i budżetu województwa w łącznej wysokości ponad 1,5 mld zł. Środki te były przeznaczone przez Zarząd Województwa Małopolskiego na walkę z COVID-19 oraz złagodzenie skutków pandemii dla małopolskiej gospodarki oraz mieszkańców. W ramach Małopolskiej Tarczy Antykryzysowej środki zostały rozdysponowane na bezpośrednie wsparcie szpitali i jednostek zdrowia oraz co istotne dla tego opracowania – dla przedsiębiorców na utrzymanie zatrudnienia w firmach borykających się z trudnościami finansowymi oraz wsparcie rynku pracy i samozatrudnionych (w kwocie 361 mln zł), a także na płynnościowe pożyczki dla przedsiębiorców, którzy na skutek pandemii ponieśli straty finansowe (w kwocie 111 mln zł).

Instytucje wdrażające

Działania pomocowe w ramach Tarcz antykryzysowych były wdrażane w głównej mierze przez pięć niżej wymienionych instytucji:

- Polski Fundusz Rozwoju (PFR),
- Bank Gospodarstwa Krajowego (BGK),
- Zakład Ubezpieczeń Społecznych (ZUS),
- Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii (MRPiT),
- Agencję Rozwoju Przemysłu.

Polski Fundusz Rozwoju realizował wsparcie w ramach Tarczy 1.0 dla małych, średnich oraz dużych przedsiębiorstw, którego celem była ochrona rynku pracy oraz zapewnienie firmom płynności finansowej w okresie, który nastąpił po wprowadzeniu restrykcji sanitarnych będących jednocześnie ograniczeniem w swobodzie działalności gospodarczej. Celem pomocy było umożliwienie

przedsiębiorstwom utrzymania ich gotowości do powrotu do normalnego funkcjonowania jak najszybciej po ustaniu ograniczeń w działaniu. Wnioski o subwencję można było składać od 29 kwietnia 2020 r., a więc na miesiąc po uchwaleniu Tarczy 1.0. Podmioty, którym została przyznana pomoc, musiały po roku od jej otrzymania złożyć rozliczenie, na podstawie którego część lub całość dotacji mogła być umorzona. Pełne umorzenie możliwe było w przypadku firm prowadzących działalność w ramach jednego z 54 kodów PKD 2007 wśród branż takich jak gastronomia, branża fitness, fizjoterapeuci czy kina, których działalność w wyniku wprowadzenia tzw. lockdownów musiała zostać całkowicie zawieszona lub bardzo mocno ograniczona. Na decyzję o stopniu umorzenia udzielonej subwencji wpływał stopień utrzymania miejsc pracy oraz dotrzymanie warunków otrzymania subwencji. W ramach Tarczy 1.0 PFR przyznał subwencje w ramach łącznie 348,1 tys. umów na łączną kwotę 62,6 mln zł. Wśród beneficjentów Tarczy 1.0. 10% stanowili przedsiębiorcy z województwa małopolskiego, natomiast wśród wszystkich złożonych wniosków, 16% pochodziło od przedsiębiorców z województwa małopolskiego.⁵

Bank Gospodarstwa Krajowego realizował wsparcie w formie gwarancji finansowych oraz pożyczek. Filarem realizowanego wsparcia były „Gwarancje de minimis” stanowiące zabezpieczenie spłaty kredytu obrotowego lub inwestycyjnego oraz „Gwarancje płynnościowe” mające stanowić gwarancje spłaty kredytów z przeznaczeniem na zapewnienie płynności finansowej. Łącznie te dwa narzędzia obejmowały 89% środków oraz 78% podpisanych umów⁶ w ramach tarcz antykrzysowych. Pozostałe narzędzia zastosowane przez BGK to:

- gwarancja dla faktorów,
- pożyczka płynnościowa dla małych i średnich przedsiębiorstw,
- gwarancja Biznesmax (zabezpieczenie spłat kredytów),
- gwarancja COSME (zabezpieczenie nowych kredytów obrotowych i inwestycyjnych z programu COSME),
- pożyczki unijne dla małych i średnich przedsiębiorstw,
- dopłata do oprocentowania kredytów obrotowych,
- gwarancja dla sektora rolnego (wsparcie gospodarstw rolnych i przedsiębiorstw przetwórstwa rolno-spożywczego w dostępie do finansowania),
- pożyczki płynnościowe dla podmiotów ekonomii społecznej (umożliwiają podmiotom ekonomii społecznej sfinansowanie wydatków związanych z utrzymaniem bieżącej działalności firmy i zapewnienie jej płynności finansowej).

Łącznie, wśród umów podpisanych w ramach narzędzi pomocowych zwanych Tarczami antykrzysowymi podpisanymi przez BGK z odbiorcami, 8,7% stanowiły umowy zawarte z podmiotami z województwa małopolskiego.⁷

Zakład Ubezpieczeń Społecznych realizował działania związane z przyznawaniem świadczeń postojowych w wysokości 1 300 zł lub 2 800 zł, mających na celu rekompensatę utraconych przychodów z prowadzonej działalności gospodarczej dla:

- osoby, która prowadzi działalność gospodarczą na podstawie przepisów Prawa przedsiębiorców;

⁵ Dębkowska, K., Kłosiewicz-Górecka, U., Szymańska, A., Ważniewski, P., Zybortowicz, K. (2021), 17-18

⁶ Dębkowska, K., Kłosiewicz-Górecka, U., Szymańska, A., Ważniewski, P., Zybortowicz, K. (2021), 21

⁷ Dębkowska, K., Kłosiewicz-Górecka, U., Szymańska, A., Ważniewski, P., Zybortowicz, K. (2021), 20

- osoby, która wykonuje umowę cywilnoprawną (agencyjną, zlecenie, inną umowę o świadczenie usług);
- osoby, która prowadzi działalność gospodarczą na podstawie przepisów Prawa przedsiębiorców: pilot wycieczek, przewodnik turystyczny i agent turystyczny;
- osoby, która prowadzi działalność gospodarczą na podstawie przepisów Prawa przedsiębiorców, o określonym PKD 2007;
- osoby, która prowadzi działalność gospodarczą na podstawie przepisów Prawa przedsiębiorców jako rodzaj przeważającej działalności oznaczoną określonym PKD 2007;
- osoby, która prowadziła działalność gospodarczą polegającą na sprzedaży środków spożywczych, papierniczych i piśmienniczych na rzecz uczniów, słuchaczy lub wychowanków na terenie jednostek systemu oświaty i rodzaj przeważającej działalności oznaczony był kodem PKD 2007: 47.11.Z lub 47.19.Z;
- przedsiębiorcy z następującymi kodami PKD 2007:
 - I. 56.30.Z – przygotowywanie i podawanie napojów (podklasa ta obejmuje m.in. dyskoteki serwujące głównie napoje),
 - II. 93.29.A – działalność pokojów zagadek, domów strachu, miejsc do tańczenia i w zakresie innych form rozrywki lub rekreacji organizowanych w pomieszczeniach lub w innych miejscach o zamkniętej przestrzeni,
 - III. 93.29.Z – pozostała działalność rozrywkowa i rekreacyjna.

Drugim rodzajem działań pomocowych realizowanych przez ZUS były ulgi w opłaceniu składek, w którym każdy płatnik składek miał możliwość wnioskowania także o zwolnienie z opłacenia odsetek za zwłokę od opłaconych składek. Narzędzie nie miało żadnych ograniczeń co do wysokości odsetek, których dotyczy ulga, oraz ilości możliwych do złożenia wniosków.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych rozdysonował w ramach zwolnień z obowiązku opłacania należności z tytułu składek ZUS 13,1 mld zł, natomiast w ramach świadczeń postojowych – 5,5 mld zł. Wśród umów podpisanych z firmami 10% stanowiły umowy podpisane z przedsiębiorcami z województwa małopolskiego, natomiast 11% wśród wszystkich złożonych wniosków złożonych stanowiły wnioski od przedsiębiorców z województwa małopolskiego.⁸

Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii koordynowało pomoc przede wszystkim ze środków Funduszu Pracy, którego dysponentem jest Minister Rodziny i Polityki Społecznej. Fundusz Pracy jest państwowym funduszem celowym, w ramach którego środki wydatkowane na cele wskazane w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Pieniądze te przeznaczone są głównie na aktywizację osób bezrobotnych, czyli na: zasiłki dla osób bezrobotnych, prace interwencyjne, roboty publiczne, szkolenie i przekwalifikowanie bezrobotnych, rozwój pośrednictwa zawodowego, rozwój systemów informatycznych oraz badania rynku pracy. W ramach działań MRPiT udzielano przede wszystkim niskooprocentowanych pożyczek oraz świadczeń na rzecz ochrony miejsc pracy, czyli na dofinansowanie wynagrodzeń pracowników w ramach Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych (FGŚP). Cele te były realizowane w ramach 5 narzędzi:

- świadczenie na rzecz ochrony miejsc pracy na dofinansowanie wynagrodzeń pracowników w ramach FGŚP (przyznawane przedsiębiorcom w przypadku znacznego spadku obrotów na skutek wystąpienia COVID-19),

⁸ Dębowska, K., Kłosiewicz-Górecka, U., Szymańska, A., Ważniewski, P., Zybortowicz, K. (2021), 24-25

- dotacja na pokrycie bieżących kosztów prowadzenia działalności gospodarczej (przyznawane w wysokości 5 tys. zł na pokrycie bieżących kosztów prowadzenia działalności),
- niskooprocentowana pożyczka z Funduszu Pracy dla mikroprzedsiębiorców (przyznawane w wysokości 5 tys. zł na pokrycie bieżących kosztów prowadzenia działalności – pożyczka była umarzana pod warunkiem, że przedsiębiorca utrzymał działalność przez 3 miesiące od dnia jej udzielenia),
- dofinansowanie części kosztów wynagrodzeń pracowników oraz należnych od nich składek na ubezpieczenie (przyznawane przedsiębiorcom w przypadku znacznego spadku obrotów na skutek wystąpienia COVID-19 w wysokości uzależnionej od wielkości spadku obrotów),
- dofinansowanie części kosztów prowadzenia działalności gospodarczej dla przedsiębiorców samozatrudnionych (przyznawane przedsiębiorcom w przypadku znacznego spadku obrotów na skutek wystąpienia COVID-19 w wysokości uzależnionej od wielkości spadku obrotów).

Wśród 2,4 mln zaakceptowanych wniosków na łączną kwotę 27,4 mld zł, 10% stanowiły wnioski pochodzące od przedsiębiorców z województwa małopolskiego.⁹

Agencja Rozwoju Przemysłu koordynowała przede wszystkim wsparcie branży transportowej posługując się dwoma narzędziami:

- leasingiem operacyjnym z karencją w spłacie (leasing środków trwałych takich jak samochody ciężarowe > 3,5t., samochody specjalne, naczepy, ciągniki siodłowe, autobusy w wieku równym lub niższym od 3 lat na dzień złożenia wniosku i kwocie nie przekraczającej 5 mln zł),
- pożyczką obrotową na finansowanie deficytu w kapitale obrotowym i pożyczką obrotową finansującą wypłatę wynagrodzeń w sektorze małych i średnich przedsiębiorstw.

Wśród beneficjentów dominowali przedsiębiorcy z województwa małopolskiego stanowiąc 22% wszystkich podmiotów, którym udzielono wsparcia i podpisując 19% umów.¹⁰

Wsparcie

Wcześniej omówione działania pomocowe koordynowane przez pięć instytucji administracji państwowej, obejmujące pięć filarów wsparcia, nie zostały wprowadzone równocześnie. Jak już wspomniano zakres działań rozszerzał się ewoluując od narzędzi doraźnego wsparcia ku rozwiązaniom bardziej systemowym i pełnym. Zmianie ulegał nie tylko zakres działań, ale także warunki stawiane przed osobami i podmiotami chcącymi skorzystać z kolejnych elementów Tarcz. Nie bez znaczenia był także przedłużający się stan zawieszenia działalności wielu przedsiębiorstw. Cel działania administracji państwowej ewoluował z chęci wsparcia przedsiębiorców w „przeczekaniu” obostrzeń bez uszczerbku na możliwościach działania, ku wsparciu w zaadaptowaniu się do nowej, pandemicznej rzeczywistości oraz złagodzeniu skutków ekonomicznych zarówno samej pandemii COVID-19, jak i wymuszonych przez nią obostrzeń. W kontekście analizy efektów podjętych działań istotne jest wzięcie pod uwagę następstwa czasowego podejmowanych działań rozciągniętych w czasie pomiędzy kwietniem a grudniem 2020 r.

Tarcza 1.0

Projekt ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych został przyjęty przez rząd w trybie obiegowym 1 marca 2020 r. (skierowany do Sejmu 1 marca 2020 r.),

⁹ Dębowska, K., Kłosiewicz-Górecka, U., Szymańska, A., Ważniewski, P., Zybortowicz, K. (2021), 27

¹⁰ Dębowska, K., Kłosiewicz-Górecka, U., Szymańska, A., Ważniewski, P., Zybortowicz, K. (2021), 28-29

a następnie ustawa została uchwalona w dniu 31 marca 2020 r. (Dz.U. 2020, poz. 568). Drugim członem Tarczy 1.0 była ustawa z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o systemie instytucji rozwoju (Dz.U. 2020, poz. 569). W ramach Tarczy przewidziano:

- dofinansowanie wynagrodzeń pracowników objętych przestojem ekonomicznym oraz pracowników objętych ograniczonym wymiarem pracy;
- wprowadzenie elastycznego czasu pracy;
- świadczenie postojowe dla pracowników, wsparcie postojowe dla przedsiębiorców MŚP, wsparcie postojowe dla samozatrudnionych;
- mikropożyczki do 5 tys. zł;
- ułatwienia podatkowe – możliwość wstecznego rozliczania strat podatkowych PIT i CIT, dłuższy czas na złożenie deklaracji PIT, odroczenie do 1 lipca 2020 r. obowiązku składania nowych Jednolitych Plików Kontrolnych VAT (JPK_VAT) z deklaracją dla dużych podatników; możliwość odstąpienia od nakładania sankcji za błędy w ewidencji JPK_VAT.

Tarcza 2.0

Ustawa z dnia 16 kwietnia 2020 r. o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzenieniem się wirusa SARS-CoV-2 (Dz.U. 2020, poz. 695) wprowadziła złagodzenie warunków ubiegania się o wsparcie w ramach świadczenia postojowego (jedynym kryterium przyznania pomocy stało się kryterium spadku przychodów). Świadczenie postojowe zostały udostępnione także osobom pracującym na podstawie umów cywilnoprawnych (a więc umów o dzieło oraz umów zlecenia) zawartych przed 1 kwietnia 2020 r. Kolejną zmianą było przedłużenie pomocy w formie świadczenia postojowego poprzez umożliwienie ponownego wnioskowania oraz przyznawania tego świadczenia. W porównaniu do Tarczy 1.0 wprowadzono także możliwość ubiegania się o pożyczkę na pokrycie bieżących kosztów prowadzenia biznesu, również przez przedsiębiorców niezatrudniających pracowników oraz wprowadzono możliwość zwolnień ze składek ZUS, co było wynikiem przedłużających się ograniczeń i wprowadzenia stanu epidemii.

Drugą składową Tarczy 2.0 była tzw. „Tarcza Finansowa PFR”, dzięki której stało się możliwe wsparcie bieżącej płynności finansowej przedsiębiorstw poprzez: pożyczki, gwarancje lub poręczenia oraz leasingi (oraz inne instrumenty związane z finansowaniem prowadzonej działalności na warunkach rynkowych).

Tarcza 3.0

Kolejna tarcza, wprowadzona na podstawie ustawy z dnia 14 maja 2020 r. o zmianie niektórych ustaw w zakresie działań osłonowych w związku z rozprzestrzenieniem się wirusa SARS-CoV-2 (Dz.U. 2020, poz. 875), rozszerzyła możliwości zwolnienia przedsiębiorców ze składek ZUS. Wsparcie uzyskali operatorzy wojewódzkich, międzywojewódzkich i międzynarodowych przewozów pasażerskich w transporcie kolejowym. Zwiększono ochronę osób zawierających umowy o pożyczki, kredyty lub inne formy wsparcia finansowego, a także sektor kultury (kinematografii) oraz uproszczono regulacje administracyjne związane z udzielaniem pomocy.

Tarcza 4.0

W dniu 19 czerwca 2020 r. Sejm uchwalił ustawę o dopłatach do oprocentowania kredytów bankowych udzielonych przedsiębiorcom dotkniętym skutkami COVID-19 oraz o uproszczonym postępowaniu o zatwierdzenie układu w związku z wystąpieniem COVID-19 (Dz.U. 2020, poz. 1086). Ustawa ta wprowadziła poważne rozszerzenie w stosunku do Tarczy 3.0 uruchamiając 560 mln zł na dopłaty do odsetek kredytów dla firm, które miały trudności w spłacie swoich zobowiązań spowodowane przez

COVID-19. Ponadto zaplanowano wsparcie finansowe dla samorządów oraz objęto polskie firmy czasową ochroną przed przejściem przez inwestorów spoza Unii Europejskiej.

Tarcza 5.0

Tarcza 5.0 nazywana była także „Tarczą Turystyczną” lub „Tarczą Branżową”, ponieważ zaplanowane działania pomocowe miały na celu szczególne wsparcie branży turystycznej. „Tarcza Turystyczna” wprowadzona została ustawą z dnia 17 września 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2020, poz. 1639).

„Tarcza Turystyczna” miała szczególne znaczenie dla województwa małopolskiego, w którym znaczna część gospodarki oparta jest na turystyce, a co za tym idzie była szczególnie mocno dotknięta wprowadzonymi ograniczeniami. Spowolnienie w branży turystycznej spotęgowane było sytuacją niepewności dotyczącą przewidywanego czasu trwania obostrzeń oraz ewentualnego ich zaostrzenia, co z kolei wpływało na niechęć turystów do planowania wypoczynku poza miejscem zamieszkania. W ramach możliwości, które stwarzała kolejna Tarcza, pojawiły się zapisy o:

- wydłużeniu terminu na składanie wniosków o przyznanie świadczeń na dofinansowanie wynagrodzeń pracowników;
- wprowadzeniu nowego świadczenia postojowego dedykowanego dla branży turystycznej;
- kontynuacji zwolnienia ze składek ZUS;
- w przypadku odstąpienia od umowy o udział w imprezie turystycznej lub rozwiązania tej umowy pozostającego w bezpośrednim związku z wybuchem epidemii wirusa SARS-CoV-2 – uprawnieniu organizatora turystyki do ubiegania się o wypłatę na rzecz podróżnego środków pieniężnych, wpłaconych przez tego podróżnego na rzecz organizatora turystyki na poczet imprezy turystycznej;
- stworzeniu w Banku Gospodarstwa Krajowego – Turystycznego Funduszu Zwrotów, z którego będą wypłacane środki na rzecz podróżnych (w przypadku odmowy przyjęcia vouchera);
- utworzeniu Funduszu Pomocowego w Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym, z którego będą realizowane wypłaty na zwrot kosztów podróży, w związku z odwołaniem imprez turystycznych w wyniku COVID-19.

Tarcza 6.0

Ostatnia w 2020 r. tarcza otrzymała nazwę „Tarczy Branżowej” i weszła w życie w dniu 9 grudnia 2020 r. „Tarcza Branżowa” miała stanowić osłonę dla branż szczególnie dotkniętych skutkami drugiej fali pandemii koronawirusa COVID-19, tj. branże działalności: gastronomicznej, weselnej, fitness, targowej, turystycznej, estradowej, filmowej, sprzedaży detalicznej (stragany i targowiska), kulturalno-rozrywkowej, rekreacyjnej, fotograficznej, fizjoterapeutycznej, edukacyjnej, transportowej i pralniczej. Prawną podstawę dla Tarczy 6.0 stanowiła ustawa z dnia 9 grudnia 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2020, poz. 2255). Ustawa wprowadzała:

- zwolnienie z obowiązku opłacania należnych składek za okres ZUS od dnia 1 listopada 2020 r. do dnia 30 listopada 2020 r., z możliwością przedłużenia na kolejne miesiące i o kolejne branże;

- jednorazowe dodatkowe świadczenie postojowe dla osób, które na dzień 30 września 2020 r. prowadziły jeden z określonych rodzajów działalności, z możliwością przedłużenia na kolejne miesiące i o kolejne branże;
- dotacja dla mikro i małych przedsiębiorstw – w wysokości do 5 tys. zł.;
- dofinansowanie wynagrodzeń pracowników w kwocie 2000 zł przez 3 miesiące;
- zawieszenie opłaty targowej w 2021 r.

Tarcza 7.0

Tarcza 7.0 wprowadzona w drodze rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 stycznia 2021 r. w sprawie wsparcia uczestników obrotu gospodarczego poszkodowanych wskutek pandemii COVID-19 została opublikowana w Dzienniku Ustaw w dniu 22 stycznia 2021 r. Tarcza 7.0 przewidywała cztery formy wsparcia:

- świadczenia na rzecz ochrony miejsc pracy,
- dodatkowe świadczenie postojowe,
- jednorazową dotację,
- zwolnienie ze składek ZUS.

Podobnie jak Tarcza 5.0, także działania w ramach Tarczy 7.0 skupione były na pomocy przedsiębiorstwom z branży turystycznej. O świadczenia na rzecz ochrony miejsc pracy mogli wnioskować przedsiębiorcy, którzy prowadzili działalność gospodarczą, oznaczoną według PKD 2007, jako rodzaj przeważającej działalności, kodami:

55.10.Z – Hotele i podobne obiekty zakwaterowania

55.20.Z – Obiekty noclegowe i turystyczne i miejsc krótkotrwałego zakwaterowania

55.30.Z – Pola kempingowe

79.11.A – Działalność agentów turystycznych

79.12.Z – Działalność organizatorów turystyki

Tarcza 8.0, 9.0

W związku z trwającym tzw. lockdownem zdecydowano o przedłużeniu dotychczasowej pomocy dla przedsiębiorców. Tarcza 8.0, która weszła w życie w dniu 28 lutego 2021 r., w praktyce oznaczała wydłużone i poszerzone wsparcie z obowiązującej wcześniej tarczy 7.0. Z kolei celem tarczy 9.0 było objęcie dodatkowym wsparciem przedsiębiorców, do których taka pomoc została już skierowana, ale których sytuacja nadal była trudna. Tarcza 9.0 obowiązywała od dnia 26 kwietnia 2021 r., natomiast jej rozwiązania w zakresie pomocy udzielanej przez ZUS weszły w życie z dniem 4 maja.

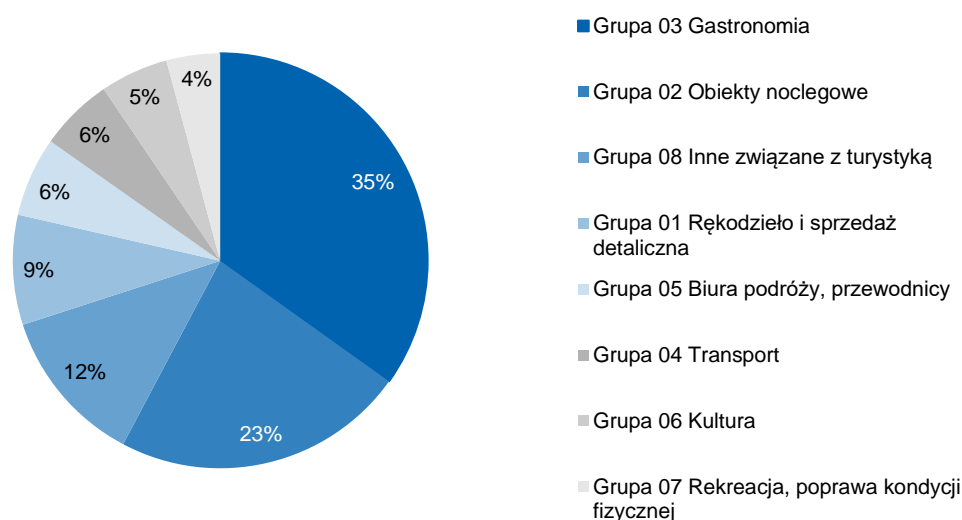
2.7.2. Pomoc udzielona podmiotom gospodarczym prowadzącym działalność w obszarze gospodarki turystycznej w Krakowie.¹¹

Pomoc udzielona podmiotom gospodarczym prowadzącym działalność w obszarze turystyki w Krakowie w ramach tarcz antykryzysowych w 2020 r. oraz w pierwszej połowie 2021 r. miała wartość

¹¹ Źródło: <https://sudop.uokik.gov.pl/home>

blisko 612 mln zł brutto. Największą część tej kwoty otrzymały podmioty prowadzące działalność w zakresie gastronomii, dla których łączna wartość pomocy wyniosła 213,3 mln zł brutto (co stanowiło 35% środków przeznaczonych na pomoc dla podmiotów prowadzących działalność w obszarze gospodarki turystycznej w Krakowie). Kolejną grupę stanowiły obiekty noclegowe, których dotacja wyniosła 140,0 mln zł brutto (tj. 23% środków). Kolejną grupą podmiotów, które otrzymały wsparcie, były podmioty zajmujące się m.in. działalnością związaną z obsługą branży turystycznej, a więc działalnością wydawniczą, reklamową, tłumaczeniami oraz gdzie indziej niesklasyfikowaną działalnością powiązaną. Podmioty zgromadzone w grupie 8 zostały objęte pomocą w łącznej kwocie 75,0 mln zł brutto, która stanowiła 12% wszystkich środków przeznaczonych na pomoc podmiotom prowadzącym działalność w obszarze gospodarki turystycznej w Krakowie.

Wykres 77. Struktura środków rozdysponowanych dla podmiotów prowadzących działalność w obszarze gospodarki turystycznej w Krakowie według grup działalności

Tablica 16. Wartość brutto pomocy w ramach tarcz antykrzysowych udzielonych podmiotom gospodarki narodowej prowadzącym działalność w zakresie gospodarki turystycznej w Krakowie, według szczegółowego rodzaju działalności

Rodzaj działalności	Suma udzielonej pomocy (tys. zł brutto)	Liczba podmiotów	Średnia wysokość pomocy dla 1 podmiotu (zł brutto)
Grupa 01 Rękodzieło i sprzedaż detaliczna			
32.12.Z Produkcja wyrobów jubilerskich i podobnych	1005,7	313	3213,1
32.13.Z Produkcja sztucznej biżuterii i wyrobów podobnych	162,6	79	2058,2
47.71.Z Sprzedaż detaliczna odzieży prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach	31131,8	3158	9858,1
47.72.Z Sprzedaż detaliczna obuwia i wyrobów skórzanych prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach	10556,8	831	12703,7
47.75.Z Sprzedaż detaliczna kosmetyków i artykułów toaletowych prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach	1221,4	363	3364,7
47.77.Z Sprzedaż detaliczna zegarków, zegarów i biżuterii prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach	2513,3	502	5006,6
47.78.Z Sprzedaż detaliczna pozostałych nowych wyrobów prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach	3779,2	824	4586,4
47.79.Z Sprzedaż detaliczna artykułów używanych prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach	2007,4	628	3196,5

Tablica 16. Wartość brutto pomocy w ramach tarcz antykrzysowych udzielonych podmiotom gospodarki narodowej prowadzącym działalność w zakresie gospodarki turystycznej w Krakowie, według szczegółowego rodzaju działalności (cd.)

Rodzaj działalności	Suma udzielonej pomocy (tys. zł brutto)	Liczba podmiotów	Średnia wysokość pomocy dla 1 podmiotu (zł brutto)
Grupa 02 Obiekty noclegowe			
55.10.Z Hotele i podobne obiekty zakwaterowania	116709,4	2645	44124,5
55.20.Z Obiekty noclegowe turystyczne i miejsca krótkotrwałego zakwaterowania	22631,2	3585	6312,7
55.90.Z Pozostałe zakwaterowanie	617,4	97	6364,9
Grupa 03 Gastronomia			
55.30 Przygotowywanie i podawanie napojów	15,0	13	1153,8
56.10 Restauracje i inne stałe placówki gastronomiczne, Ruchoe placówki gastronomiczne	192948,2	14106	13678,4
56.21.Z Przygotowywanie i dostarczanie żywności dla odbiorców zewnętrznych (katering)	10029,6	965	10393,4
56.30.Z Przygotowywanie i podawanie napojów	10354,1	1458	7101,6
Grupa 04 Transport			
49.31.Z Transport lądowy pasażerski, miejski i podmiejski	4285,6	1899	2256,8
49.32.Z Działalność taksówek osobowych	21303,2	12377	1721,2
50.30.Z Transport wodny śródlądowy pasażerski	850,1	32	26565,6
51.10.Z Transport lotniczy pasażerski	1626,6	596	2729,2
52.21.Z Działalność usługowa wspomagająca transport lądowy	2908,0	412	7058,3
77.11.Z Wynajem i dzierżawa samochodów osobowych i furgonetek	4185,3	150	27902,0
Grupa 05 Biura podróży, przewodnicy			
79.11 Działalność agentów turystycznych, Działalność pośredników turystycznych	7084,5	1603	4419,5
79.12.Z Działalność organizatorów turystyki	21280,8	1856	11465,9
79.90 Działalność pilotów wycieczek i przewodników turystycznych, Działalność w zakresie informacji turystycznej, Pozostała działalność usługowa w zakresie rezerwacji, gdzie indziej niesklasyfikowana	9542,5	4560	2092,7
Grupa 06 Kultura			
59.14.Z Działalność związana z projekcją filmów	645,4	24	26891,7
90.01.Z Działalność związana z wystawianiem przedstawień artystycznych	18898,5	2358	8014,6
90.02.Z Działalność wspomagająca wystawianie przedstawień artystycznych	7187,0	1069	6723,1
90.03.Z Artystyczna i literacka działalność twórcza	1588,2	676	2349,4
90.04.Z Działalność obiektów kulturalnych	1312,5	132	9943,2
91.02.Z Działalność muzeów	1682,7	34	49491,2

Tablica 16. Wartość brutto pomocy w ramach tarcz antykrzysowych udzielonych podmiotom gospodarki narodowej prowadzącym działalność w zakresie gospodarki turystycznej w Krakowie, według szczegółowego rodzaju działalności (dok.)

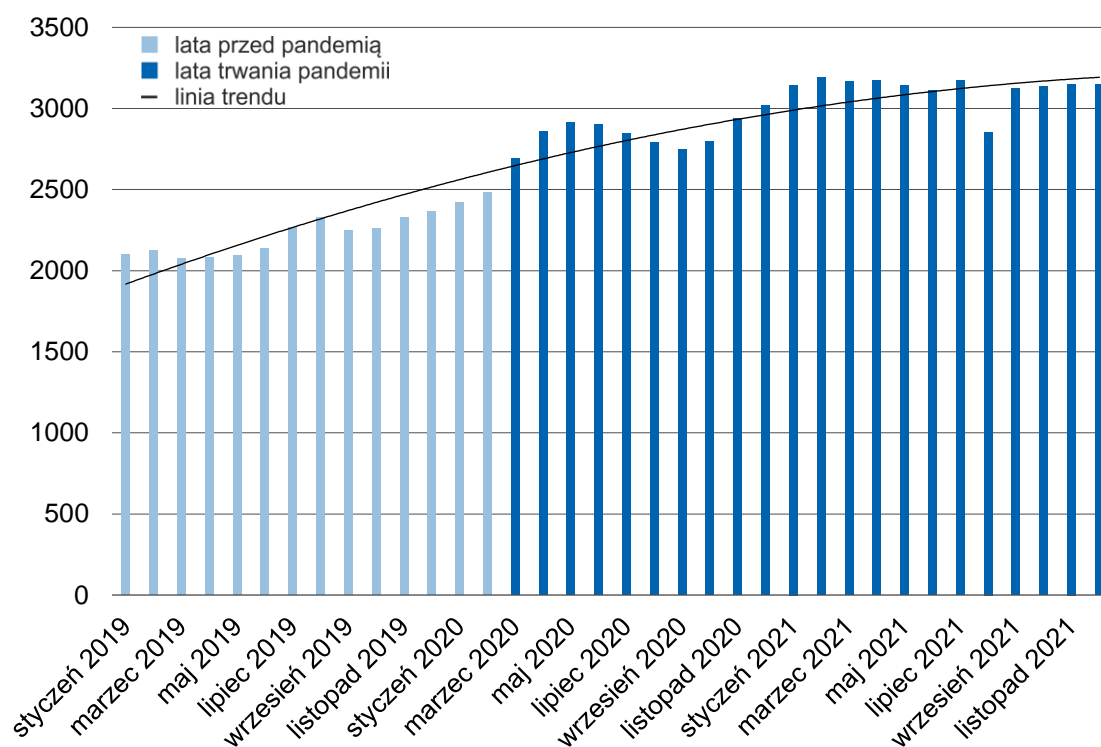
Rodzaj działalności	Suma udzielonej pomocy (tys. zł brutto)	Liczba podmiotów	Średnia wysokość pomocy dla 1 podmiotu (zł brutto)
91.03.Z Działalność historycznych miejsc i budynków oraz podobnych atrakcji turystycznych	1142,1	366	3120,5
90.04.Z Działalność obiektów kulturalnych	5	1	5000,0
Grupa 07 Rekreacja, poprawa kondycji fizycznej			
77.21.Z Wypożyczenie i dzierżawa sprzętu rekreacyjnego i sportowego	650,3	141	4612,1
93.13.Z Działalność obiektów służących poprawie kondycji fizycznej	4206,5	642	6552,2
93.19.Z Pozostała działalność związana ze sportem	1164,8	546	2133,3
93.21.Z Działalność wesołych miasteczek i parków rozrywki	1385,7	221	6270,1
93.29.Z Pozostała działalność rozrywkowa i rekreacyjna	13885,4	1609	8629,8
96.04.Z Działalność usługowa związana z poprawą kondycji fizycznej	4293,1	1065	4031,1
Grupa 08 Inne związane z turystyką			
18.12.Z Pozostałe drukowanie	9204,9	843	10919,2
18.13.Z Działalność usługowa związana z przygotowaniem do druku	3229,7	577	5597,4
18.14.Z Introligatorstwo i podobne usługi	2214,6	167	13261,1
18.20.Z Reprodukacja zapisanych nośników informacji	107,5	58	1853,4
58.11.Z Wydawanie książek	2192,4	339	6467,3
58.19.Z Pozostała działalność wydawnicza	1695,3	100	16953,0
73.11.Z Działalność agencji reklamowych	32656,6	3944	8280,1
74.10.Z Działalność w zakresie specjalistycznego projektowania	5827,8	1976	2949,3
74.30.Z Działalność związana z tłumaczeniami	2794,2	1227	2277,3
82.30.Z Działalność związana z organizacją targów, wystaw i kongresów	15106,1	1594	9476,9

2.7.3. Zawieszenie działalności podmiotów gospodarki narodowej

Przedsiębiorca może przerwać swoją działalność gospodarczą zarówno poprzez jej zamknięcie, jak i zawieszenie. Każde z tych rozwiązań niesie ze sobą szereg konsekwencji, kosztów oraz potencjalnych oszczędności. W sytuacji, kiedy dalsze prowadzenie działalności gospodarczej nie rokuje, przedsiębiorca może zdecydować o jej zamknięciu, jednak jeśli w dłuższej perspektywie miałby zdecydować się na wznowienie działalności, zdecydowanie łatwiej jest tego dokonać poprzez jej czasowe zawieszenie, a następnie odwieszenie, niż zarejestrowanie nowej działalności i rozpoczynanie od zera. W trakcie zawieszenia działalności gospodarczej, oznaczającej przerwę w jej prowadzeniu, przedsiębiorca nie może prowadzić działalności i osiągać z tego tytułu bieżących przychodów. Przedsiębiorca może zawiesić działalność na czas określony lub nieokreślony, jednak nie krótszy niż 30 dni. W przypadku przedsiębiorców wpisanych do Krajowego Rejestru Sądowego wykonywanie działalności gospodarczej można zawiesić na okres od 30 dni do 24 miesięcy.

W latach 2019-2021 najmniejsza liczba podmiotów prowadzących działalność w obszarze gospodarki turystycznej w Krakowie, które zawiesiły działalność, została zaobserwowana w marcu 2019 r. i wyniosła 2077 podmiotów. Największą liczbę podmiotów, które zawiesiły działalność, odnotowano w lutym 2021 r. – 3191 podmiotów. W analizowanym okresie liczba podmiotów, które zawiesiły prowadzoną działalność, zwiększyła się. W okresie letnim 2019 r. zaobserwowano zwiększenie liczby zawieszonych podmiotów (2269 oraz 2330 w lipcu i sierpniu 2019 r. wobec 2136 w czerwcu), które jednak zmniejszyło się po okresie wakacyjnym (2250 we wrześniu 2019 r.). Kolejne wyhamowanie wzrostu liczby podmiotów, które zawiesiły działalność, zaobserwowano pomiędzy majem a wrześniem 2020 r. (spadek z 2916 w maju 2020 r. do 2745 we wrześniu 2020 r.). Ostatnie odwrócenie średniokresowego trendu wzrostowego zanotowano od lutego 2021 r., kiedy liczba zawieszonych podmiotów prowadzących działalność w obszarze gospodarki turystycznej osiągnęła liczbę 3191 i do końca rozpatrywanego okresu nie spadła poniżej 3140 podmiotów (z wyjątkiem sierpnia 2021 r. kiedy 2855 podmiotów miało zawieszoną działalność).

Wykres 78. Liczba podmiotów gospodarki narodowej prowadzących działalność w zakresie gospodarki turystycznej w Krakowie, których działalność była zawieszona

Tablica 17. Liczba podmiotów gospodarki narodowej prowadzących działalność w zakresie gospodarki turystycznej w Krakowie, których działalność była zawieszona na koniec roku według szczegółowego rodzaju działalności

Rodzaj działalności	2018	2019	2020	2021
Grupa 01 Rękodzieło i sprzedaż detaliczna				
32.12.Z Produkcja wyrobów jubilerskich i podobnych	18	13	17	19
32.13.Z Produkcja sztucznej biżuterii i wyrobów podobnych	8	12	10	13
47.71.Z Sprzedaż detaliczna odzieży prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach	64	71	81	75

Tablica 17. Liczba podmiotów gospodarki narodowej prowadzących działalność w zakresie gospodarki turystycznej w Krakowie, których działalność była zawieszona na koniec roku według szczegółowego rodzaju działalności (cd.)

Rodzaj działalności	2018	2019	2020	2021
47.72.Z Sprzedaż detaliczna obuwia i wyrobów skórzanych prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach	8	10	12	9
47.75.Z Sprzedaż detaliczna kosmetyków i artykułów toaletowych prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach	23	24	26	30
47.77.Z Sprzedaż detaliczna zegarków, zegarów i biżuterii prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach	9	8	11	10
47.78.Z Sprzedaż detaliczna pozostałych nowych wyrobów prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach	21	28	34	36
47.79.Z Sprzedaż detaliczna artykułów używanych prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach	27	26	30	29
Grupa 02 Obiekty noclegowe				
55.10.Z Hotele i podobne obiekty zakwaterowania	17	25	36	42
55.20.Z Obiekty noclegowe turystyczne i miejsca krótkotrwałego zakwaterowania	26	51	89	107
55.90.Z Pozostałe zakwaterowanie	3	3	4	4
Grupa 03 Gastronomia				
56.10 Restauracje i inne stałe placówki gastronomiczne, Ruchome placówki gastronomiczne	255	313	345	355
56.21.Z Przygotowywanie i dostarczanie żywności dla odbiorców zewnętrznych (katering)	27	31	37	45
56.30.Z Przygotowywanie i podawanie napojów	21	24	29	30
Grupa 04 Transport				
49.31.Z Transport lądowy pasażerski, miejski i podmiejski	45	52	72	66
49.32.Z Działalność taksówek osobowych	376	506	802	840
50.30.Z Transport wodny śródlądowy pasażerski	3	3	2	3
51.10.Z Transport lotniczy pasażerski	2	2	6	7
52.21.Z Działalność usługowa wspomagająca transport lądowy	6	9	14	12
77.11.Z Wynajem i dzierżawa samochodów osobowych i furgonetek	14	20	25	29
Grupa 05 Biura podróży, przewodnicy				
79.11 Działalność agentów turystycznych, Działalność pośredników turystycznych	22	22	39	35
79.12.Z Działalność organizatorów turystyki	28	31	50	54
79.90 Działalność pilotów wycieczek i przewodników turystycznych, Działalność w zakresie informacji turystycznej, Pozostała działalność usługowa w zakresie rezerwacji, gdzie indziej niesklasyfikowana	106	121	172	148
Grupa 06 Kultura				
59.14.Z Działalność związana z projekcją filmów	0	1	0	0
90.01.Z Działalność związana z wystawianiem przedstawień artystycznych	32	34	49	46
90.02.Z Działalność wspomagająca wystawianie przedstawień artystycznych	16	23	20	17
90.03.Z Artystyczna i literacka działalność twórcza	51	70	73	90
90.04.Z Działalność obiektów kulturalnych	4	4	7	7

Tablica 17. Liczba podmiotów gospodarki narodowej prowadzących działalność w zakresie gospodarki turystycznej w Krakowie, których działalność była zawieszona na koniec roku według szczegółowego rodzaju działalności (dok.)

Rodzaj działalności	2018	2019	2020	2021
91.02.Z Działalność muzeów	1	1	1	1
91.03.Z Działalność historycznych miejsc i budynków oraz podobnych atrakcji turystycznych	28	33	36	39
Grupa 07 Rekreacja, poprawa kondycji fizycznej				
77.21.Z Wypożyczanie i dzierżawa sprzętu rekreacyjnego i sportowego	9	9	7	7
93.13.Z Działalność obiektów służących poprawie kondycji fizycznej	14	13	11	10
93.19.Z Pozostała działalność związana ze sportem	25	28	30	32
93.21.Z Działalność wesołych miasteczek i parków rozrywki	11	9	12	11
93.29.Z Pozostała działalność rozrywkowa i rekreacyjna	41	46	52	50
96.04.Z Działalność usługowa związana z poprawą kondycji fizycznej	18	20	27	29
Grupa 08 Inne związane z turystyką				
18.12.Z Pozostałe drukowanie	43	43	48	50
18.13.Z Działalność usługowa związana z przygotowaniem do druku	49	49	54	52
18.14.Z Introligatorstwo i podobne usługi	3	5	5	8
18.20.Z Reprodukacja zapisanych nośników informacji	3	3	3	2
58.11.Z Wydawanie książek	24	28	29	31
58.19.Z Pozostała działalność wydawnicza	11	11	16	17
73.11.Z Działalność agencji reklamowych	205	262	285	316
74.10.Z Działalność w zakresie specjalistycznego projektowania	152	180	203	222
74.30.Z Działalność związana z tłumaczeniami	61	67	80	87
82.30.Z Działalność związana z organizacją targów, wystaw i kongresów	20	22	28	28

Wśród podmiotów prowadzących działalność w obszarze gospodarki turystycznej w Krakowie, których działalność była zawieszona w rozpatrywanym okresie, najliczniejszą grupę stanowiły podmioty prowadzące działalność oznaczoną kodem PKD 49.32, czyli Działalność taksówek osobowych – 506 podmiotów na koniec 2019 r., 802 podmioty na koniec 2020 r. oraz 840 podmiotów na koniec 2021 r. Zwiększanie liczby podmiotów, które zawiesiły działalność, rosła w kolejnych latach podobnie, jak w przypadku wszystkich podmiotów prowadzących działalność w obszarze gospodarki turystycznej w Krakowie.

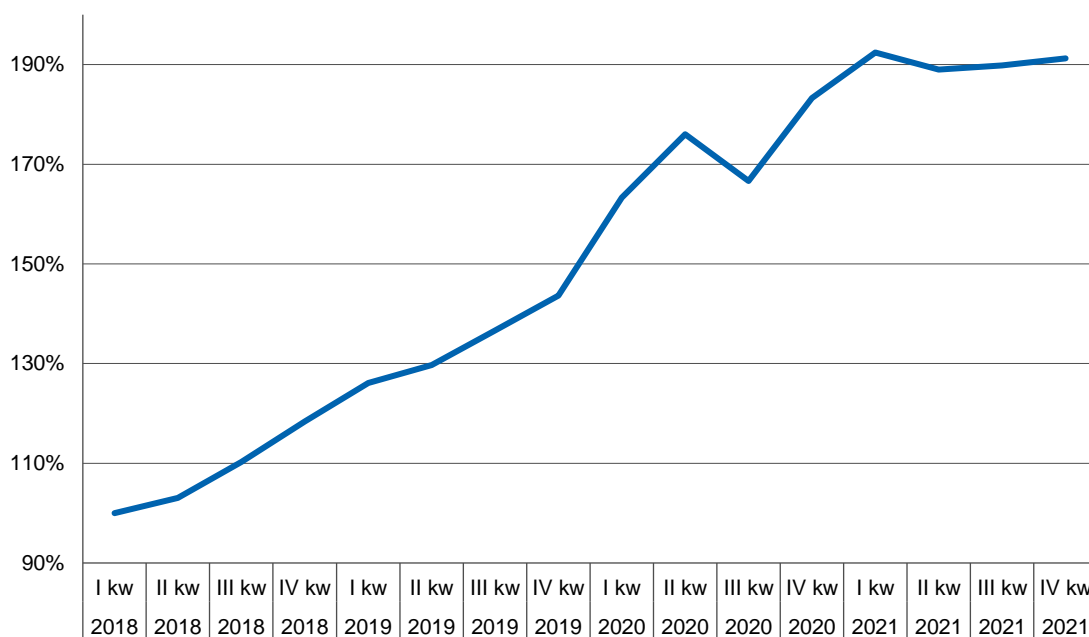
Kolejną z najliczniejszych grup podmiotów są podmioty prowadzące działalność w zakresie prowadzenia restauracji i innych stałych placówek gastronomicznych oraz prowadzące ruchome placówki gastronomiczne (PKD 56.10). Liczba podmiotów, których działalność była zawieszona, na koniec 2019 r. wyniosła 313. W kolejnych latach było to odpowiednio: 345 na koniec 2020 r. oraz 355 podmiotów na koniec 2021 r.

Trzecim rodzajem działalności, który był najliczniej reprezentowany wśród podmiotów, które zawiesiły działalność, były podmioty prowadzące Działalność agencji reklamowych (kod PKD 73.11) – na koniec 2019 r. 262 podmioty, 285 podmiotów na koniec 2020 r. i 316 podmiotów na koniec 2021 r.

Kolejne dwie grupy podmiotów, wśród których liczba zawieszonych działalności przekraczała 100, prowadziły Działalność w zakresie specjalistycznego projektowania (PKD 74.10) oraz Działalność

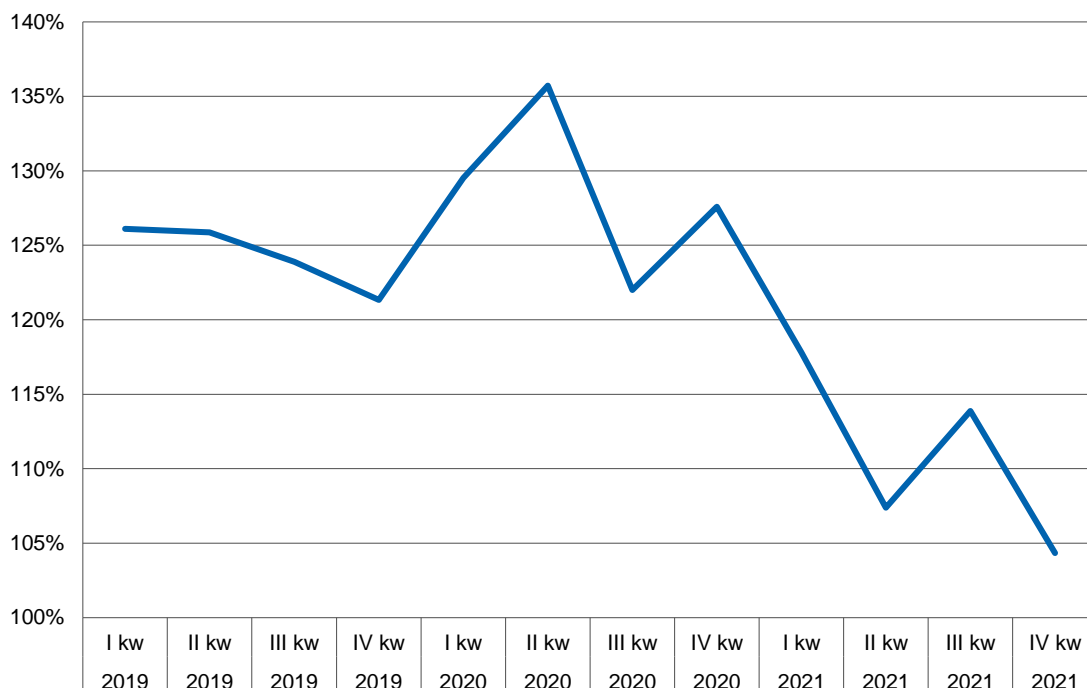
pilotów wycieczek i przewodników turystycznych; Działalność w zakresie informacji turystycznej oraz Pozostała działalność usługowa w zakresie rezerwacji, gdzie indziej niesklasyfikowana (PKD 79.90). Liczba podmiotów z przeważającą działalnością PKD 74.10, których działalność była zawieszona na koniec 2019 r., wyniosła 180, na koniec 2020 r. takich podmiotów było 203, a na koniec 2021 r. – 222. Liczba podmiotów, które zawiesiły działalność w zakresie Działalności pilotów wycieczek i przewodników turystycznych; Działalności w zakresie informacji turystycznej oraz Pozostałej działalności usługowej w zakresie rezerwacji, gdzie indziej niesklasyfikowana (PKD 79.90), wyniosła na koniec 2019 r. 121, na koniec 2020 r. – 172 oraz 148 na koniec 2021 r.

Wykres 79. Dynamika liczby podmiotów gospodarki narodowej prowadzących działalność w zakresie gospodarki turystycznej w Krakowie, których działalność była zawieszona (1 kwartał 2018 r. = 100)

Dynamika liczby podmiotów gospodarki narodowej, prowadzących działalność w zakresie gospodarki turystycznej w Krakowie, których działalność była zawieszona, rosła w trendzie długookresowym poprzedzającym znacznie pandemię COVID-19. Najpoważniejsze przyspieszenie nastąpiło pod koniec 2019 r., natomiast już po wprowadzeniu pierwszych ograniczeń nastąpiła zmiana – liczba podmiotów, które zawiesiły działalność, spadła z 2899 na koniec II kwartału 2020 r. do 2745 na koniec III kwartału 2020 r. Druga, mniejsza zmiana, nastąpiła pomiędzy I a II kwartałem 2021 r., gdy liczba podmiotów, które zawiesiły działalność, zmniejszyła się z 3169 w dniu 31 marca 2021 r. do 3113 podmiotów w dniu 30 czerwca 2021 r.

Wykres 80. Dynamika liczby podmiotów gospodarki narodowej prowadzących działalność w zakresie gospodarki turystycznej w Krakowie, których działalność była zawieszona (100 = analogiczny okres roku poprzedniego)

Liczba podmiotów gospodarki narodowej, prowadzących działalność w zakresie gospodarki turystycznej w Krakowie, których działalność była zawieszona rosła w trendzie średniokresowym, jeszcze przed rozpoczęciem pandemii na początku 2020 r. Dynamika tych wzrostów malała jednak po osiągnięciu swojego maksimum w II kwartale 2020 r. (136%) w porównaniu do II kwartału roku 2019. W kolejnych okresach następował długookresowy spadek z dwoma odbiciami w IV kwartale 2020 r. (dynamika wynosiła 128% w porównaniu do 122% w kwartale III kwartale 2020 r.) oraz w III kwartale 2021 r. (114% w porównaniu z 107% w II kwartale 2021 r.).

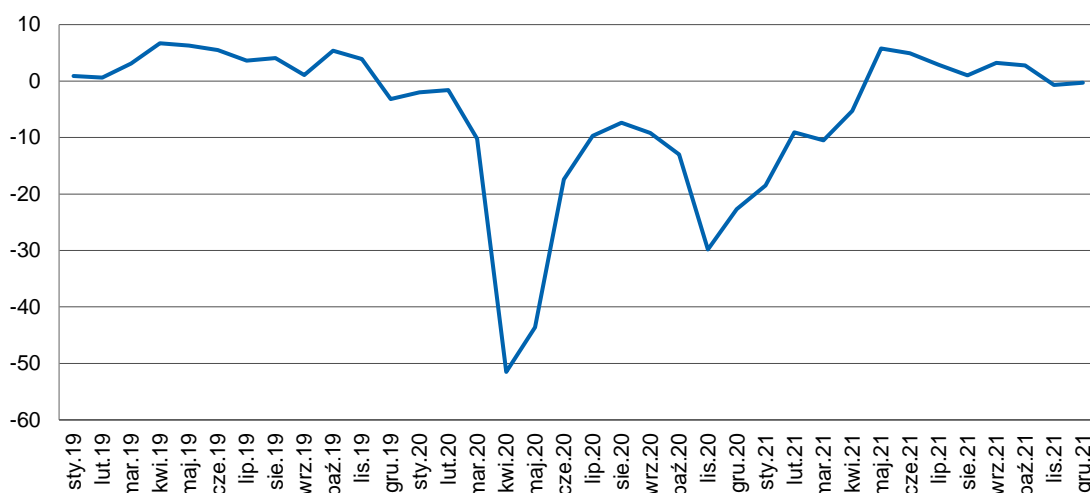
2.7.4. Koniunktura gospodarcza, opinie formułowane przez jednostki z siedzibą w województwie małopolskim.

Koniunktura gospodarcza to wskaźnik złożony odzwierciedlający stan gospodarki. Obliczany jest jako średnia arytmetyczna sald odpowiedzi na pytania z ankiety miesięcznej dotyczące bieżącej i przewidywanej sytuacji gospodarczej przedsiębiorstwa. Gdy wskaźnik jest większy od zera odnotowywany jest "dobry" klimat koniunktury. W przeciwnym wypadku klimat jest oceniany jako "zły". Na potrzeby niniejszego opracowania rozpatrzono wartości wskaźnika dla przedsiębiorstw czterech rodzajów działalności związanej z gospodarką turystyczną. Są to:

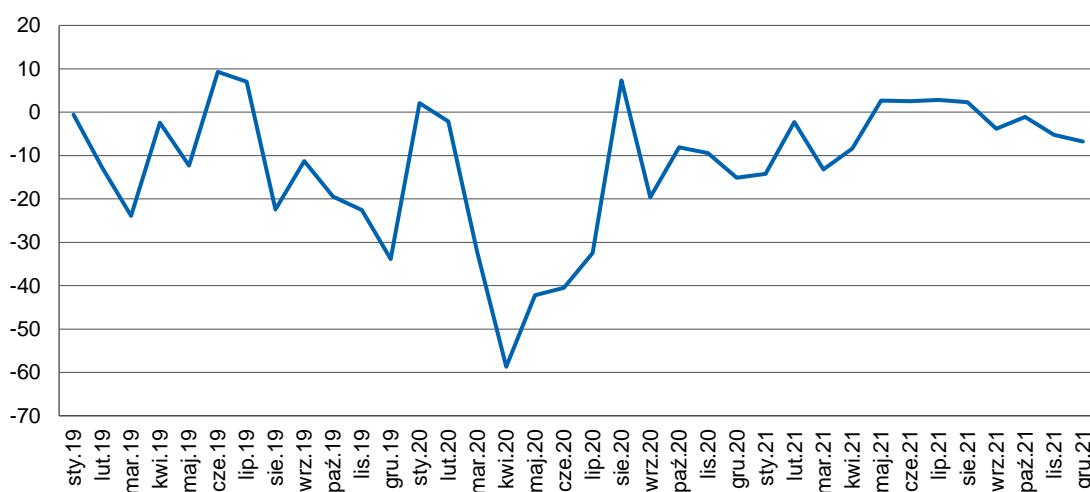
- Handel detaliczny,
- Transport i gospodarka magazynowa,
- Zakwaterowanie i gastronomia,
- Informacja i komunikacja.

Tablica 18. Wskaźniki ogólnego klimatu koniunktury w wybranych sekcjach działalności

Rok	Miesiąc	Handel detaliczny	Transport i gospodarka magazynowa	Zakwaterowanie i gastronomia	Informacja i komunikacja
2019	styczeń	0,9	-0,6	32,2	12,1
	luty	0,6	-12,8	28	19,9
	marzec	3,1	-23,9	25,3	11,2
	kwiecień	6,7	-2,4	51	11,3
	maj	6,3	-12,3	38,2	22,4
	czerwiec	5,5	9,3	35,4	18,2
	lipiec	3,6	7	49,5	16,7
	sierpień	4,1	-22,4	44,3	18,7
	wrzesień	1,1	-11,3	7	27,8
	październik	5,4	-19,5	35,6	15,1
	listopad	3,9	-22,6	36,1	18,6
	grudzień	-3,2	-33,9	48,2	16,7
2020	styczeń	-2	2,1	25,8	15,3
	luty	-1,6	-2,1	20,7	17,7
	marzec	-10,2	-32,2	26,6	12,6
	kwiecień	-51,5	-58,7	-88,5	-28,7
	maj	-43,6	-42,2	-52,3	-24,6
	czerwiec	-17,4	-40,5	-51,5	-13,9
	lipiec	-9,7	-32,5	-39,5	-4,2
	sierpień	-7,4	7,3	-37,6	0,5
	wrzesień	-9,2	-19,6	-35,6	2,7
	październik	-13	-8,1	-38,6	9
	listopad	-29,8	-9,4	-75,8	-1,3
	grudzień	-22,7	-15,1	-76,5	3
2021	styczeń	-18,5	-14,2	-51,5	11,5
	luty	-9,1	-2,3	-42,4	9,9
	marzec	-10,5	-13,2	-30,7	15,7
	kwiecień	-5,3	-8,4	-28,5	16,4
	maj	5,8	2,7	-4,7	14,2
	czerwiec	4,9	2,5	8,5	14,5
	lipiec	2,9	2,8	10,2	19,6
	sierpień	1	2,3	5,5	20,8
	wrzesień	3,2	-3,8	-11,7	19,5
	październik	2,8	-1,1	-6,5	17,7
	listopad	-0,7	-5,2	-16,7	24
	grudzień	-0,3	-6,8	-12	17

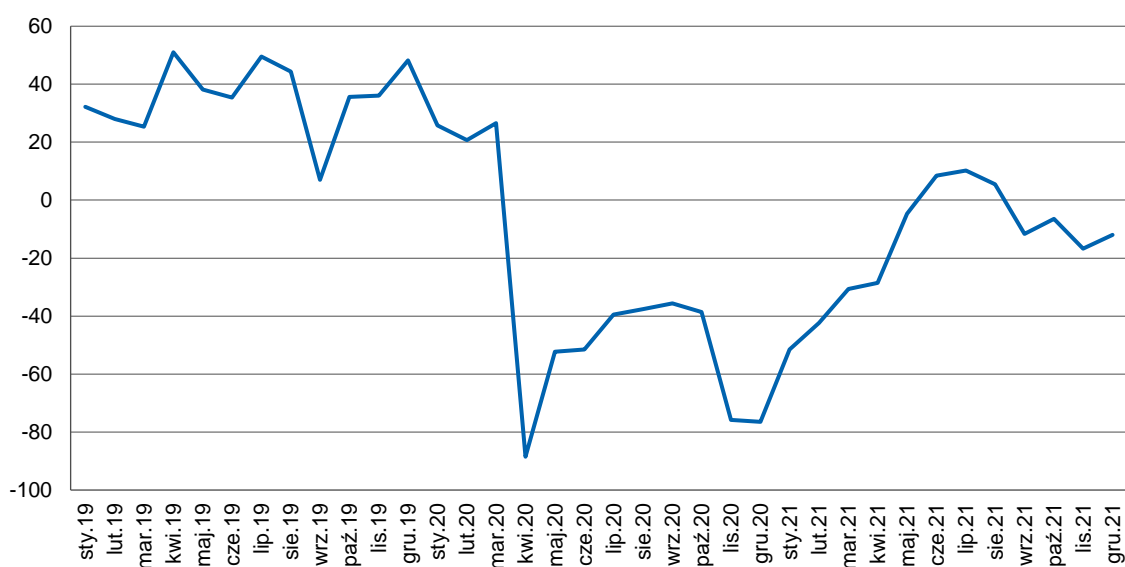
Wykres 81. Wskaźniki ogólnego klimatu koniunktury w handlu detalicznym

Wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury dla przedsiębiorstw w sekcji handlu detalicznego mających swoją siedzibę w województwie małopolskim przyjmowała w rozpatrywanym okresie wartości od plus 6,7 w kwietniu 2019 r. do minus 51,5 w kwietniu 2020 r. „Dobry” klimat koniunktury w przedsiębiorstwach sekcji handlu detalicznego mających swoją siedzibę w województwie małopolskim zaobserwowano od początku obserwowanego okresu do listopada 2019 r. Od grudnia 2020 r. rozpoczął się okres „złego” klimatu koniunktury w sekcji, który trwał przez 17 miesięcy do kwietnia 2021 r. Pod koniec rozpatrywanego okresu, w listopadzie oraz grudniu 2021 r., zaobserwowano powrót „złego” klimatu koniunktury w sekcji, jednak nie tak silny jak w wcześniejszym okresie bezpośrednio pokrywającym się z czasem tzw. lockdownu i największego nasilenia pandemii. Okres „złego” klimatu koniunktury osiągnął swoje maksimum 4 miesiące od pierwszego ujemnego odczytu, w kwietniu 2020 r. wartością minus 51,5, po czym nastąpiło równie szybkie odbicie trwające do sierpnia 2020 r. (-7,4) i ponowny spadek w którym minimalna wartość odczytu wskaźnika wynosiła minus 22,7 w grudniu 2021 r. Kolejne odbicie to mniej dynamiczne odbicie, które na przełomie kwietnia i maja 2021 r. przekroczyła wartość zero zmieniając interpretację odczytu z „złej” (wartość minus 5,3 w kwietniu) na „dobrą” (wartość plus 5,8 w maju). Wartość plus 5,8 zaobserwowana w maju 2021 r. była najwyższą wartością wskaźnika ogólnego klimatu koniunktury w handlu detalicznym od maja 2019 r. (plus 6,3) i pozostała najwyższą notowaną aż do końca rozpatrywanego okresu.

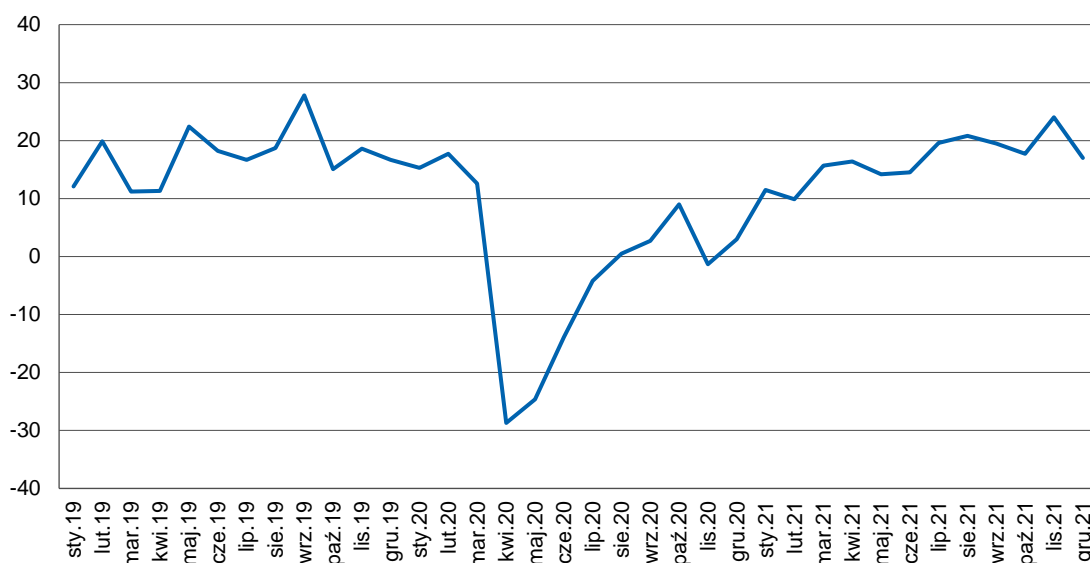
Wykres 82. Wskaźniki ogólnego klimatu koniunktury w transporcie i gospodarce magazynowej

Wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury dla przedsiębiorstw w sekcji transport i gospodarka magazynowa mających swoją siedzibę w województwie małopolskim przyjmowała w rozpatrywanym okresie wartości od plus 9,3 w czerwcu 2019 r. do minus 58,7 w kwietniu 2020 r. podobnie jak w przypadku sekcji handlu detalicznego. „Dobry” klimat koniunktury w przedsiębiorstwach sekcji handlu detalicznego mających swoją siedzibę w województwie małopolskim zaobserwowano w trzech okresach obejmujących odczyty w czerwcu i lipcu 2019 r. (odpowiednio 9,3 oraz 7,0), w styczniu i sierpniu 2020 r. (odpowiednio 2,1 oraz 7,3), a także w okresie czterech miesięcy od maja do sierpnia 2021 r. (odpowiednio 2,7; 2,5; 2,8 oraz 2,3). Podobnie jak w przypadku sekcji handlu detalicznego zaobserwowano największe i gwałtowne spadki wartości wskaźnika w okresie poprzedzającym oraz przypadającym na okres wiosny 2020 r. gdy wartość wskaźnika spadła od dodatniej w styczniu (plus 2,1) do wartości minus 58,7 w kwietniu, która była również najniższą wartością wskaźnika ogólnego klimatu koniunktury w transporcie i gospodarce magazynowej w rozpatrywanym okresie. Cały 2019 r. to okres dużych wahań wartości wskaźnika ogólnego klimatu koniunktury, który wahał się od wartości plus 9,3 do minus 33,9. W 2021 r. wartość wskaźnika wykazywała mniejsze zróżnicowanie mieszcząc się w zakresie wartości od minus 14,2 w styczniu do wartości plus 2,8 w lipcu.

Wykres 83. Wskaźniki ogólnego klimatu koniunktury w zakwaterowaniu i gastronomii

Wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury dla przedsiębiorstw w sekcji zakwaterowania i gastronomii które miały swoją siedzibę w województwie małopolskim przyjmowała w rozpatrywanym okresie wartości od plus 51,0 w kwietniu 2019 r. (podobnie jak sekcja handel detaliczny) do minus 88,5 w kwietniu 2020 r. (podobnie jak sekcje handel detaliczny oraz transport i gospodarka magazynowa). „Dobry” klimat koniunktury w przedsiębiorstwach sekcji zakwaterowanie i gastronomia mających swoją siedzibę w województwie małopolskim zaobserwowano od początku obserwowanego okresu do kwietnia 2020 r., kiedy również przypadła najniższa wartość obserwowana w rozpatrywanym okresie i rozpoczęła okres „złego” klimatu koniunktury w sekcji, który trwał do końca rozpatrywanego okresu z przerwą od czerwca do sierpnia 2021 r. Podobnie jak w przypadku sekcji handel detaliczny zauważalne jest niewielkie odbicie w okresie wakacyjnym przechodzące w obniżanie wartości wskaźnika do listopada.

Wykres 84. Wskaźniki ogólnego klimatu koniunktury w informacji i komunikacji

Wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury dla przedsiębiorstw w sekcji informacji i komunikacji mających swoją siedzibę w województwie małopolskim przyjmowała w rozpatrywanym okresie wartości od plus 27,8 we wrześniu 2019 r. do minus 28,7 w kwietniu 2020 r. „Dobry” klimat koniunktury w przedsiębiorstwach sekcji informacji i komunikacji mających swoją siedzibę w województwie małopolskim zaobserwowano od początku obserwowanego okresu do marca 2020 r., który podobnie jak w przypadku wcześniej omawianych sekcji przerodził się w kwietniowy, najniższy w rozpatrywanym okresie odczyt (minus 28,7 w przypadku sekcji informacja i komunikacja). Po osiągnięciu minimalnej wartości, wskaźnik w wyraźnym, średniookresowym trendzie rośnie i od sierpnia 2020 r., gdy osiąga odczyt dodatni (plus 0,5), aż do końca rozpatrywanego okresu (z wyjątkiem listopada 2020 r. gdy odczyt wskaźnika wynosi minus 1,3) ma wartość dodatnią, a więc interpretację „dobry”.

Bibliografia

Dębowska, K., Kłosiewicz-Górecka, U., Szymańska, A., Ważniewski, P., Zybertowicz, K. (2021), w ramach tarcz, M., Kubisiak, A., Kutwa, K., Rybacki, J. (współpr.), Polski Instytut Ekonomiczny, Warszawa

Jakie wsparcie z ZUS można uzyskać w ramach Tarczy Antykryzysowej (2021), <https://www.zus.pl/o-zus/aktualnosci/-/publisher/aktualnosc/1/jakie-wsparcie-z-zus-mozna-uzyskac-w-ramach-tarczy-antykryzysowej/2749970> [dostęp: 20.03.2022]

Rząd przeznaczył 212 mld zł na Tarczę Antykryzysową (2021) https://www.bgk.pl/files/public/Pliki/Pakiet_pomocy/pakiet_pomocowy.pdf [dostęp: 20.03.2022]

Ustawa z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o systemie instytucji rozwoju (Dz.U. 2020 poz. 569).

Ustawa z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2020 poz. 568).

Ustawa z dnia 16 kwietnia 2020 r. o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzenieniem się wirusa SARS-CoV-2 (Dz.U. 2020 poz. 695).

Ustawa z dnia 14 maja 2020 r. o zmianie niektórych ustaw w zakresie działań osłonowych w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2 (Dz.U. 2020 poz. 875).

Ustawa z dnia 19 czerwca 2020 r. o dopłatach do oprocentowania kredytów bankowych udzielonych przedsiębiorcom dotkniętym skutkami COVID-19 oraz o uproszczonym postępowaniu o zatwierdzenie układu w związku z wystąpieniem COVID-19 (Dz.U. 2020 poz. 1086).

Ustawa z dnia 17 września 2020 roku o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2020 poz. 1639).

Ustawa z dnia 9 grudnia 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2020 poz. 2255).